

KÖZTELEK

KÖZ- ÉS MEZŐGAZDASÁGI LAP.

AZ ORSZÁGOS MAGYAR GAZDASÁGI EGYESÜLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Megjelenik minden szerdán és szombaton.

Az országos magyar gazdasági egyesület tagjai ingyen kapják.

Nem tagoknak előfizetési díj:

Egész évre 20 korona, félévre 10 korona, negyedévre 5 korona.

Az Országos Magy. Gazdasági Egyesület tulajdona.

Az egyesületi tanács felügyelete alatt:

Főszerkesztő és kiadásért felelős: Forster Géza az OMGE. igazgatója.
Felelős szerkesztő: Szilassy Zoltán az OMGE. szerkesztő-titkára.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Budapest (Köztelek), Üllői-út 25. szám.

Kéziratokat a szerkesztőség nem küld vissza.

AZ OMGE. KÖZLEMÉNYEI.

Igazgatóválasztmányi ülés.

Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület igazgatóválasztmányja, ugyis mint a Gazdasági Egyesületek Országos Szövetségének végrehajtó bizottsága f. évi november hó 18-án azaz kedden d. e. 10 órakor esetleg folytatólagosan d. u. 4 órakor a Köztelek új székházában (Köztelek-utca 8.) ülést tart. Az ülés tárgysorozatát lapunk legközelebbi számában közöljük.

Igazgató.

1902. évi október hóban befizetett alapítványi kamatok és tagsági évdíjak.

Alapítványi kamatot fizettek:

1902-ik évre:

Bács-Bodrogm. gazd. egy. 20, Ernusz József 21, Hoffmann Jakab 20, Hungária műtrágyagyár 20, Markovics Károly 20, Nógrádmegyei gazd. egy. 20, br. Orsz. Cherubin 22, gróf Pejacevich Pál 21, Rónay Ernő 21, gróf Széchényi Sándor 21, Sztankovits Ferenc 21, Zemplénummegyei gazd. egy. 20 koronát.

Tagsági évdíjat fizettek:

Hátralékra:

Antal Sándor 20, Apáthy János 40, Basa János 20, Bene József 1, Balassy Árpád, Borsche Károly 20, Bucsányi Imre 10, Brachfeld Lajos, Darvas Gábor, Elek István 20, Etlényi János 10, Farkas Ábrahám 20, Gajzágó Samy 20, Goldfinger Gábor 10, Gruncz József 40, Halász Aladár 20, Heim Gyula 20, Hermann György 40, Horváth Bertalan 40, Honig Sam. 2, Iványi Frigyes 20, Juhász Sándor 20, Kegel Árpád 40, Kuchinka Géza 20, Mór József 20, Nagy Jenő 20, Oláh Sándor 10, Paray Sándor 20, Petrovay György 20, Pintér Gyula 20, Reitmann Győző 20, Révész Antal 20, Rothnagel János 20, Ruston J. W. 20, K. Ruffly Pál 20, Scherer Ottó 2, Svastics Pál 20, Sorger Sándor 20, Széphegyi Antal 20, dr. Tarajossy S. 20, Világhy Tibor 10, Wodianer János 20, Wüest de Velberg Jenő 18, Zalka Zsigmond 20 koronát.

1903-ik évre:

Altmann Ignác 10, br. Ambrózy Béla 20, Böhm Ignác 20, Csillag Géza 20, Dörner Béla 20, dr. Hankiss János 20, Herczeg Sándor 10, Irsay György 20, Kovácsy

Béla 20, Mauthner Ödön 20, Melczér László 20, Prinz Károly 20, Sebastiani Vilmos 10, Vépy Vogronics 10, Wittmann Mihály 10 koronát.

1902. évre:

Altmann Ignác 10, Altstock Félix, Apáthy János, Antal Jakab, báró Ambrózy Béla, Antal Sándor, gróf Apponyi Géza, Aitschul Artur, Antos Béla, Abeles Zsigmond, Auspitz Ignác, Adler Samu, Artner Loránd, Baiersdorf Emil, Bay Géza, Barcza Adolf, Bauer Miksa, br. Bánffy Ernő, Basa János, Balázsovich Oszkár, dr. Bajza Kálmán, Bähr Gusztáv, Bauer Mihály, Bakay Dezső, Basch Simon, Bárczay Gyula, Baik Pál, dr. Bartóky József, Balázs Sándor, Beimel Jakab, Bernáth Sándor, Beleznai bérgazdaság, Beliczey Géza, gróf Benyovszky Sándor, gr. Bethlen Ödön, Bedő Albert, Benedicty Kálmán, br. Berg Gusztáv, Bezeredy Lajos, Berger Emil, Beszedits Dezső, Bezeredy Andor 20, Beér Andor 5, Bene József 10, Beer Antal 5, Benedicty Lajos, Berger Károly Lajos, Benzur Elek, gróf Berchtold Richárd, Beke József, Beniczky Imre, Bikfalvy Albert, Biedermann Ottó, Bibó György, Biró Lajos, Biringert Tivadar, Both László, Bohus László, Borbély Géza, Boltizár József, Borsche Károly, Böhm Ignác, dr. Burchard Bélavary Rezső, Bürger Ferenc, Buchalla Samu, Buday Barna, Brokes Béla, Brachfeld Lajos, Blau Sándor, Brauner Győző, Breuer testvérek, Corchus Béla, Cathry Szaléz, Corchus Gyula, Csillag Géza, Csiky Gyula, Csiki Jenő, Csukásy István, Csontos Miklós, Csiky Dénes, Choczenski Miklós, Darányi Kálmán, Darvas Gábor, Daróczy Endre, Dérczy Péter, Deutsch Gyula, Délvidéki földm. gazd. egyes., Demkó Ferenc, Deiningert Imre, hatvani Deutsch Béla 20, Despinits Kálmán 10, Debreczeni Endre, Dedinszky Béla, Dely Imre, Deutsch Samu, Deréky Gyula, Deutsch Frigyes, Diel Ede, Diel Emil, Diószeghy Zoltán, Diószeghy Dezső, br. Dittfurth Mór, dr. Domokos Lajos, Domahidy Sándor, Domahidy István, Dörner Béla, Dömötör Béla, Durkó Imre, Dráveczky János, Egerer Zsigmond, Emperi Ernő, Eckstein Fülöp, Enyedy Lukács, Ehrenfeld Antal, Elek István, Etlényi János, Eisler Gyula, id. Egán Lajos, Ernst Lajos, Elek Imre, Engelmann Adolf, Ehrlich Ignác, Elek Pál, Faragó Kálmán, Fancovich Mátyas, Fáy Gyula, Fáy Béla, Farkas Ábrahám, Fáy Viktor, Fekete Ernő, Fekete Zsigmond, Fejős János, Fekete Pál, Feldmann B. Jakab, Fejér József, Fogarasi áll. ménes urad., Fogarasi m. gazd. egyes., Földváry Elemér, Förstner Miksa, Fölsinger Ferenc, Fürst Adolf, Füehsi Lipót, Fröhlich Frigyes, Freund Dezső, Frey Mór, Gayer Pál, Gaál István, Garay Sándor, Gajzágó Samy, Garzó Imre, Geréby Gyula, Geiger Ferenc, Gerlóczy Géza, Goldmann Antal, Gosztonyi Miklós, Gottfried Ludwig, Gracsányi Gyula, Gruner József, Grabner Emil, Gromann Géza, dr. Glosz Ferenc, Graepel Hugó, Grünwald Sándor, Grosz Jenő, Glancz Sándor, Greguss Gyula, Grünfeld Jenő, Gyapay Pál, Haas Ignác, dr. Harsányi Gáspár, Hary Ágost, Halasi kaszinó, Halász Lajos, br. Harkányi Andor, Haldek Ignác, Hanny Béla, Hartmann Márton 20, Hamburger Ernő 10, dr. Haudek Ágost, Halász Aladár, Halápy

Oszkár, Hautzinger Henrik, Hanzély János, Haidekker Sándor, Hermann György, Hencz Gyula, Hellsinger Gedeon, Hegedüs Sándor, Hevessy Bertalan, Hannel Károly, Hencz Ödön, Hercz Zsigmond, Herczfelder Pál, Heim Gyula 20, Herczeg Sándor 10, Hieronymi Károly, Holényi Ferenc, Höngig Dávid, Horváth Dénes, Horváth Bertalan, Honig Albert 20, Horváth József 10, Horváth Miklós, Hofherr és Schrantz, Huszár Béla, dr. Hutya Ferenc, Hübner Imre, Hűvös Salamon, Hreblay Emil, Hriastélyi Károly, Ihász Lajos, Iványi Frigyes, dr. Issekutz Győző, Inkey Antal, S. Ilyés Lajos, Ivankovics Béla, Inkey Béla, Isaák István, Imre Miklós, Iványi Géza, Jaross Sándor, Jankovich Bésán Gyula, Jakabffy Imre, Jászberényi VII. ker. népkör, Jasabffy Dezső, Jászapát város közönsége, Jeszenszky Pál, Jeney Gyula, br. Jeszenszky László, Jerfy Ferenc, Józsa László, ifj. dr. Juhos Gyula, Juhász Sándor, Jurenák Sándor, Justus Izidor, Justus Gyula, Jurenák Gyula, Kaila Ede, Kamocsay Sándor, Kaszinó-egylet Turkeve, ifj. Kammerer Ferenc, Kanga Vilmos, Katscher Árpád, Kalmár Vilmos, Kann és Heller, Károlyi János, Keppich Emil, br. Kemény József, Kégel Árpád, dr. Kerkápoly Károlyné, Kellner Antal, Kenyeres Károly, Kemény Andor, Kerestessy István, Kemény Dávid, br. Kemény Kálmán, Kiss Károly, Kiss Lajos, Kiss Abel, Kohn Gábor, Kolárovi János, Korb Nándor, Kovács Sebestyén, Kovács Imre, dr. Kossutány Tamás, Korstein testv., Kovács Béla, Kokas József, Kolba Lajos, Komlós Armin, Koch János, br. Königswarter Herman, Königsdorfer Frigyes, Kövér János, Kövér István, Kövár-hosszúfalusi gazd. hiv., Kőbányai kaszinó, Kötél Ferenc, Kuschinka Géza, Kun Frigyes, Kralovanszky Kálmán, Krisztinkovich Ede, Króner Küffer Ernő, Kronberger Adolf, Krausz Zsigmond, Krachun Lajos 20, Kron Dénes 10, Krenn Sebestyén, Kherndl Imre, Klár Gusztáv, Krausz Samu, ifj. Kralits Gyula, ifj. Kristófy János, Langer M., Lászlószky Kálmán, Lakatos Albert, Lammnitz B. és fia, Lázár Pál, Lázár Soma, Lánzy Béla, Lamm Miksa, Lázár László, Leidenfrost Károly, Legány Ödön, Leopold Zsigmond, Lehotzky János, Legény Oszkár, Lengyel Jenő, Légrády Béla, Lederer Sándor, dr. Liebermann Leó, Lithvay Jenő, Lits Gyula, br. Liphay Frigyes, Libits Adolf, Liska Soma, Lichtenegger Gyula, Lichtenberger Ignác, Linzbóth Mihály, gróf Lónyay M., Lövy Manó, Losonezy Elemér, Lövy Mór, Löwy Lajos, Löherer Andor, báró Luzsénszky Henrik, Marasca József, Marschal A., M. kir. államvasutak gépgyára, Mándy Samu, Majtényi Károly, Madarász Kálmán, Magyar tőzeg- és műtrágya-gyár, Mandel Mór, Málnassy Ferenc, Mandl Dezső, I. magyar gyapjamosó rt., Magyary Andor, Majtényi Rudolf, Makfalvy Géza, Mayer Jakab, Mártens Császár, dr. Mandelló Gyula, Mautner Henrik, Mechwart Ernő, Mesterházy Gyula, Mérey Lajos, Melczér László, Mezöberényi gazdakör, Mészáros Sándor, Milch Gyula, Minaróvits Pál, Mihályi Imre, gr. Mikes Zsigmond, Molnár József, Mőre József, Montag és fia, Mogyoróssy Zsigmond, dr. Mőre Lajos, Nagy Aladár, Nagy Jenő 20, Nagy Imre 10, Nagy Géza, Nagy Sándor, Nagyvárad műtrágyagyár-rt., Naláczy Geyza, id. Nagel Vilmos, Nagy Gyula, Neubauer Adolf,

MEGJELENT

a Magyar Mezőgazdák Szövetkezete (Budapest, V., Alkotmány-u. 31.)

ŐSZI és TÉLI, valamint SZÜRETI árjegyzéke.

== Kivánatra azonnal bérmentve megküldetik. ==

Neumann Ernő, dr. Neumann Armin, Nyikos Gyula, Osztróczy Miklós, Orczy Zoltán, Óváry Sándor, Osztróczy Géza, dr. Ofner Oszkár, Ormódy Vilmos, Olbricht Ottó, dr. Pajzs Gyula, Patay András, Patay József, Paál József, Paray Sándor, Paikert Henrik, Papp Győző, Papp Szász Lajos, Perutz Emil, Pethes Mihály, Persa Sándor, Peregi Mihály, Pesthy Béla, Perlaky Elek, Petrovay György, Perényi Antal, Pintér Gyula, Piukovits József, Pick Miksa, dr. Piußisch Frigyes, Piacek István, Pottornyay Miklós, Pongrácz Jenő, Potsa Bertalan, Poroszkay Béla, dr. Podmaniczky Levente, Pollák Gyula, gr. Pongrácz Jenő, Politzer Géza, Posch Gyula, Pokay Dezső, Pollák Armin, Pusztakürti urad., Purgly János, Purgly László, Prettenhoffer Jenő, Pfeiffer Mátyás, Piess Mór, Propper Samu, Prenoszil Ödön, Prenoszil Dézsa, Pfeiffer Kálmán, Prinz Károly, Plachy Gyula, Rajner Kálmán, Raab Kálmán, Raab József, Rajzinger József, Radnai Győző, Radó Pál, Radvánszky György, Razgha Béla, Raček János, Rácz Sándor, Ráth János, Révész Antal, Récey Miklós, Réthi Béla, Redemptus-egylet, Reiner Adolf, Reitmann Győző, Remenyik Imre, Richter Oszkár, Rimler Lajos, Ringelmann Gyula, ifj. Rohoney Zsigmond, Rothnagel János, Rotter Béla, Rosenberg Jakab, Rónay Aladár, Rohoney Gida, Rosenfeld Henrik, Röck István, Rothmeyer Imre, Ruston J. W., Ruzinkó Antal, Rudayánszky János, Rüll Nándor, Sas Armin, Sárossy Imre, Salamon Géza, Sándor Lajos, Sántori Mór, Sarlay János, Saborsky Ede, id. Samassa János, Safáry János 20, Sebastiani Vilmos 10 korona, Sebestyén Henrik, Serák Károly, Seligmann Clement, Sierbán János, Simon Andor, Somogyi Péter, br. Solymosy Ödön, gr. Somssich Géza, Sorger Sándor, Somló Jakab, Solymos Károly, br. Solymosy Lajos, gr. Somssich Adolf, Somogyi Emil, dr. Subajda István, Süttöi urad., Schuster Márton, Schwarcz Armin, Schmidt József, Schefftsik István, Schlesinger és Polákovics, Schrikker Imre, br. Schnell Gyula 20, Scherer Ottó 10, Schick Emil, Schirmund Kornél, Schön M. B., Schuler Imre, Schwarcz Soma, özv. Schultze Gáborné, Szita Sándor, Skublics Gyula, Stein testvérek, Stern Miksa, Stugel József, Strausz Rezső, Stein Mihály, Stern Béni, Strasser Zsigmond, dr. Strasser Imre, Stern Frigyes, Steiner Ignác, Steinitz Adolf, Stern Samu, Sperker Ferencz, Szabó Arnold, Szamek D. Adolf, Száhlender Gyula, Szávozó Emil, Szabó Elemér, Szabó Antal, Szarvas Lajos, Szabadhegyi Kálmán 20, Szandtaer Ernő 20, Szalay Béla, Szelényi Miklós 20, Szemere Huba 10, Széphegyi Antal, Szentmihályi Dezső, Szent Imrey Imre, dr. Szécsy Kálmán, Székér Mihály, dr. Szentkirályi Ákos, Széke Sándor, gr. Széchenyi Géza, ifj. Székely Péter, Szegedi keresk. és iparkam., Szerdahelyi Agoston, Szereday Aladár, Szilárdy István, Szilágyi és Diskant, Szilágyi megyei gazd. egyes., Szilassy Béla, dr. Szilárd Ferencz, Szöllösi Samu, Szolnok-Dobokam. gazd. egyes., Szűcs Zsigmond, Szunyogh Zoltán, Sztachó István, gr. Sztáray Sándor, Sztankovics János 20, Sztankay Ába 10 kor., dr. Tarajosy S., Tarnai Bertalan, Taly István, Tallián Andor, Temesm. gazd. egyes., Teleszky János, Torontál-megyei gazd. egyes., Tormay Béla, Tóth János, Tóth Lőrincz, Tóth Éde, Töpler Károly, Toldy Zsigmond, Tolnay Lajos, Tóth Lajos, Tully István, Tulogy Samuné, Tüzes Jenő, Tüköry Antal, Thomka Gyula, Sz. Tréger Albert, Thassy Elemér, Usztanek Antal, Urbán Iván, Umrath és társa, Udvarhelym. gazd. egyes., Urszinyi János, Vásárhelyi Ernő, Vásárhelyi László, báró Vay Dénes 20, Varga Pál 10, Vancsó Gyula, ifj. Vásárhelyi László, Vasmegeyi kaszinó, Vastagh János, Váczy Am-

brus, Vajda Sándor, Vargha Gyula, Verzár Mihály, dr. Velics Antal, br. Vécsey Miklós, Vertán Etele, Velits Zoltán 20, Vépy Vogronics 10, Vogronics Gyula, Vidovich László, dr. Világhy Tibor, Vimmer Béla, Vuçskits Béla, Weinberger Artur, Wertheim Armin, Weiler Rezső, Weiser József, Weiss Berthold, Weisz Ödön, Weninger Vincze, Wittenberger Kornél, Wimmer Fülöp, Wiczmány Ödön, Wittmann János, Wieland Andor, br. Wodiáner A., Wodiáner János, Wolf Károly, Wuest de Velberg Jenő 20, Zahorák István 10, Zalka Zsigmond, Zámory Béla, gr. Zamoyski Jenő, Zsebráczky Géza, ifj. Zichy János, Zóhls József, dr. Ybl Félix 20 koronát.

Kivándorlás, bevándorlás.

(Törvényjavaslatok.)

A gazdatársadalomnak régi kívánsága közeledik a megvalósuláshoz azon törvényjavaslatok révén, melyeket Széll Kálmán a ki- és bevándorlás szabályozása tárgyában a napokban terjesztett az országgyűlés elé.

Már az 1895-ben tartott III. országos gazdakongresszus kívánta e népvándorlási mozgalmaknak külön törvény útján való szabályozását s az azóta lefolyt hat esztendő szomorú tanulságai súlyos érvekkel igazolták e kívánság jogosultságát és időszerűségét. Mert míg egyfelől a kivándorlás révén évről-évre több produktív erőt veszítettünk, úgy, hogy ebbeli veszteségünk az utolsó évben megközelíti az ötvenezertet, addig másfelől a bevándorlókra nézve érvényben állott enyhe rendszabályok s ezeknek is lelkiismeretlen végrehajtása lehetővé téve, hogy Galiczia felől az improduktív elemek sörredéke áraszsza el a Felvidéket s annak különben is mostoha viszonyok közé ékelt népét tönkre tegye.

Az OMGE. kezdeményezésére rendezett kivándorlási kongresszusok ez év folyamán erélyesen foglaltak állást a nemzet ezen egzisztenciális kérdésének törvényes rendezése mellett; mert bár tudatában voltak annak, hogy a kivándorlásnak a mezőgazdasági válságban s kisiparunk aláhanyatlásában gyökeredző természetes okait semmiféle törvénnyel megszüntetni

nem lehet, hanem csak czéltudatos közgazdasági politikával, mindazonáltal elodázhatatlanul szükségesnek tartották, hogy ha már a törvényhozás nem tudja gyógyítani a kivándorlás okait, hát legalább szabályozólag és irányítólag nyuljon bele ebbe a mozgalomba.

Hiszen Európának egyetlen állama sincs, melyből aránylag olyan sokan vándorolnának ki, mint mitőlünk. Mi még az annyira szerencsétlen Olaszország elől is elnyertük a babért, ahol tíz év alatt a kivándorlók száma megötszöröződött. Angliának és Németországnak, amely államok különben imperialisztikus politikát is folytatnak, aránytalanul kisebb a vérvesztése, mint a miénk, mégis szükségesnek tartották ezek az államok, hogy a kivándorlás ügyét úgy az egyesek, mint az állam érdekeinek megfelelőleg szabályozzák. Nem mondhatjuk, hogy Amerika az elnyomottak hazája lenne s azt is tudjuk, hogy az Uniónak idegen munkáskezerekre még ma is szüksége van. Még sem habozókat az Unió abban, hogy a bevándorlókát tetszése szerint megválogassa és egyre szigorítsa bevándorlási törvényét, melynek szigorát éppen most oda akarja fokozni, hogy az irni és olvasni nem tudók se telepedhessenek le. Lám, mi nem folytatunk gyarmati politikát s nekünk minden cseppnyi magyar vérré szükségünk van. Lám, a mi kulturailag hátramaradt északkeleti határszéli népünkre minden cseppnyi Galicziából beszivárgó vér mérgezőleg hat. És mégis a mi törvényhozásunk volt az, amely a ki- és bevándorlás nemzetet sorvasztó és nemzetet mérgező hatását tizenhat esztendő óta figyelmére sem méltatta.

A gazdatársadalom példátlanul nagyarányú mozgalmi nem hiába figyelmeztették kormányt és törvényhozást ennek a vétkes mulasztásnak a pótlására. A

➤ TARCZA. ➤

Esthangulat.

Irta: Bársony István.

Messze földön egy lelket se látni. Az ut meglehetősen járatlan; friss kerékvágás nyoma nincsen rajta. Mind a két oldalon mező terül, mely valahol lapos rétté mélyed. Ott zombikos van, meg egy karéjba futó nádasterület.

Alkonyodik s a nap már csak egy kis futamodásnyira van az ég szélétől. Ha odáig ér, lebukik, majd a felhők közé, amelyek mintha szürke márványból volnának kifaragva, oly mozdulatlanok. Mégis kiérezni belőlük, hogy igazában alig van testök. Ha szél támadna, annak mindjárt engednének; márványkeblök egyszerre megpuhulna, mostani alakjuk laza tengergőzzé válnék.

Minél lejjebb csuszik a nap, annál szélesebbé lapul az arca. Fényes dében, az ég zenitjén, szinte csak félannynak látszik, mint most, amikor pedig veszített már lángoló ragyogásából s megengedi, szembe nézzünk vele. Ez a nagybodás északi csalódás: majd mindig látni, amikor felhőgyába ereszkedik a nap. Mintha elmosolyodnék örömben, amint megcsókolja a felhőt. Ettől látszik jóval szélesebbnek az ábrázata.

A pusztai uton egy ökrösszekér halad.

Ballagnak a ezimeres szép jószágok; nincs okok különös sietésre. A béres, aki nógatni szokta őket, hason fekszik a hosszú, deszkaidalal szekérben, úgy szunyókál. A durva kötélostort a szekérfenek deszkája közé szurta; azt ott vigan lóbálja a szél, meg a szekérrázás. A girbe-görbe paszulykaró-nyél nagyokat hajladozik egy-egy zökkenéstől.

A négy ezimeres — mondom — mérsékeltlen erőlködik, minthogy üres a szekér. Csöndesen lépegetnek, a pároknak néha összeér a szarvok: olyankor halk csattanás hallik. Ahol sár van, ott megfeszíti a lábát a két hátulsó, úgy igyekszik. A két első fiatalabb, jóformán tinó mindakettő; azok inkább csak parádézhatnak. Nekik csak séta ez most. Még arra is ráér az egyik, hogy megpróbálja, hogyan esnek egy kis kérdőzés, egy kis fűgombáz-majszolás.

A szekér fölött varjuk váltanak át. Egy csapat fekete ördög, amely itt vadászgatott volt szöcskére, bogárra a mezőn s most indul hazafelé, a távolból látszó facsoport felé, ahol varjutelep van. Nagy károgaással, rendetlenül szállnak. Némelyik libegve ereszkedik, mintha újból le akarna szállni; a másik nekifutamodik a magasságnak s riogva kergeti a társát. Úgy hányódnak-vetődnek, mintha szél hajszolná őket, pedig nincs erős mozgása a levegőnek. Hanem az égaját már kezdi kiszínezni az a pirosság, amiből másnapra szelet jósol a gazda-

ember. A varjuk előre érzik s máris úgy tesznek, mintha nehéz volna a szélben röpdülniök. Imbolyogva lódulnak tovább, szállások felé.

Amint a zombikos fölébe jutnak, nagyot rikkant közülök az egyik, a legszemfülesebb. Éles „csau“-t hallat s azt kétszer-háromszor megismétli. A varjusereget izgatottság fogja el s nagy károgaásban tör ki valamennyi. A légi utazás az eddiginél is szabálytalanabbá válik, sőt hirtelen megakad. A vezérvarju visszakanyarodik s kiterjesztett szárnyal libeg egy pont fölött, miközben kíváncsian görbiti lefelé a nyakát! Kár! Kár!... kiabálja meghökkenve, panaszkodva, talán káromkodva.

Kár! Kár!... riadozik utána mindannyi. A recsegő lármába egy-egy „csau“ keveredik, ami a varjuindulat legmagasabb hangja. Olyan hangverseny támad, hogy megriad tőle az egyik játékoskedvű tinó s nagyot ránt a kattogó szekeren.

A szunyókáló béres fölérez s mialatt neki kezd, hogy fektéből feltápáskodjék, vontatva kurjant egyet: — Hajsz, te! hajsz!... Sárkány! Tán el akarsz ragadni?...

Lomhán helyezkedik el azután mag alá gyűrt gubáján s hosszunyelű ostora után nyul, hogy vagy egyet csördítsen. De csak abban hagyja. Észrevett valamit, amire ellenzöt csinál a tenyeréből, úgy néz a lemenő nap irányába, amerre a varju-riadalom még most is szól.

A zombikos szélén, kint a mezőn, egy

kormány v
mény, a kü
egyre súlyo
szere előtt,
szabályozás
rosan kiegé
tott a Ház

Vizsgál

ször is a k

A kivá

gazdaságtól

milyen köv

abból, hogy

problemája

váltak vagy

hogy az O

azzal a há

vándorlási

vándorlást

vissza. No

mélto a g

mesen nyil

gazdák se

karhatalom

jon szeren

a nép baj

vükben va

nebb rész

melyet az

viselni ké

akarták I

utjáról, cs

istenadlat

gyermek,

felügyelet

kényszerü

kongressz

dolata jár

dolata. A

a benyujt

valósítva

hetünk.

Tilaló

törvényja

állat üget

is. Hol me

eső gazosb

kerekedik

a lármás v

háborodtak

Róka

bujhatott

nadas süri

fedezték.

„Hol

kantja az

„Néz

tot“ — ki

tömeg egy

„Kár

mondogatj

A pu

zaj, de ki

magoktól

volna lela

hadd hinn

meg lebol

Iszer

tás és kés

csak ábra

van ám r

magát, be

s magas

nem hall

dulj!“...

kormány végre meghajolva a közvélemény, a külföld példaadó hatása és az egyre súlyosbodó következmények kényszere előtt, a ki- és bevándorlás törvényes szabályozása tárgyában négy, egymást szorosán kiegészítő törvényjavaslatot nyújtott a Ház elé.

Vizsgáljuk ezeket a javaslatokat először is a *kivándorlás szempontjából*.

A kivándorló első sorban is mezőgazdaságtól von el munkáskezet, s hogy milyen következménnyel, ezt megítéljük abból, hogy a Felvidéken a munkáshiány problémája egyre nagyobb. Ezt tudva azt vélték vagy inkább igyekeztek elhitetni, hogy az OMGE. és a gazdakongresszusok azzal a hátsó gondolattal sürgetik a kivándorlási törvényt, hogy e révén a kivándorlást rendőri beavatkozással tartásuk vissza. Nos hát ez a feltevés nem volt méltó a gazdaközönség mindenkor nemesen nyilatkozott felfogásához. A magyar gazdák senkit sem akarnak visszatartani karhatalommal attól, hogy másutt próbáljon szerencsét, hiszen ők ismerik legjobban a nép baját és fogyatkozásait s az ő szívükben váltja ki naponta a legközelebbi részvétet az a néma szenvedés, melyet az igazi nyomorban sinylődő nép viselni kénytelen. A magyar gazdák nem akarták leültetni a népet a kivándorlás utjáról, csak védeni szerették volna az istenadtlát, mert a nép olyan, mint a gyermek, s ugyancsak gondos és jóságos felügyeletre szorul, ha erre a rögzös utra kényszerül vagy téved. A kivándorlási kongresszusokon mindenütt a *védelem* gondolata járt elől és nem az *elnyomás* gondolata. A védelem gondolata húzódik végig a benyújtott törvényjavaslaton is, megvalósítva azt, amit tőle joggal remélhetünk.

Tilalomfát a kivándorlók elé az új törvényjavaslat nem állít. Mindenki kíván-

dorolhat, ha rendelkezésképes, honvédelmi kötelezettségének eleget tett, az igazságszolgáltatással baja nincs és ha itthon hagyott 15 éven aluli gyermekeinek ellátásáról gondoskodik. Megkivántatik tőle azonban az is, hogy a külföld bevándorlásra vonatkozó rendelkezéseinek megfeleljen, de ez a feltétel már nem is korlátozás, mert akit a külföld nem bocsájt be, az a mi engedélyünkkel sem érczelt. Ezenkívül a belügyminiszter a veszedelmes utirányokra nézve az engedélyt felfüggesztheti s a kivándorlókat meghatározott utvonalra szoríthatja. Módjában fog tehát állani a belügyminiszternek, hogy a kivándorlást *Fiumén keresztül* irányítsa, ami úgy a magyar érdekeknek, mint a szükséges ellenőrzés feltételeinek is legjobban megfelel.

A kivándorlók *szállítására vállalkozók* engedélyét a javaslat (német és olasz mintára) szigorú feltételekhez köti. Szállítási engedélyt csak magyar honpolgároknak vagy ilyenek által képviselt külföldi vállalatoknak ad, kik legalább 10,000 korona óvadékot tesznek le és a szállító meg a kivándorló közötti jogviszonyt szabályozó rendelkezéseknek alá vetik magukat. Hasonló szigorú feltételekhez van kötve az *ügynöki engedély* elnyerése is. Az ügynöki kérdésben azonban nem értünk egyet a javaslattal, mert mi a *magánügynöki intézményt egyáltalán kiküszöbölnek* s ehelyett a kivándorlási irodákat állítanók be, amelyek a kivándorlási engedélyt közvetítenék, a kivándorlókat utbaigazítanák s a hajójegyeket árusítanák. Ez a hivatalos szervezet egyszerűen kizárná az ügynökök kellőleg sohasem ellenőrizhető üzelmeit semellett biztos eszközévé válnék az állami beavatkozásnak és ellenőrzésnek. Mi tehát a javaslattal szemben is pálczát törünk a magánügynökség fölött.

Egész komplexuma az intézkedéseknek egyenesen arra céloz, hogy a szállító hajóvállalatokkal szemben a kivándorlók érdekeit megvédje s evégből a szállítónak a kivándorlóval *szállítási szerződést* kell kötnie, a törvényes feltételek alapján. E törvényben megállapítandó feltételek számot vetnek a kivándorlók erkölcsi s anyagi szempontjaival, egészségével, halálesettel s minden non putarem esetén méltányos megoldást irnak elő. Pusztán az hiányzik innen, ami például az olasz kivándorlási törvényben nagy gonddal van beleiktatva: hiányzik abbéli intézkedés, hogy a szállító hajóvállalatok a *visszavágyódó magyarokat, lehetőleg alacsony díjtételek mellett tartoznak hazaszállítani*. Ezt a hiányt pótolni kell.

A kivándorlók inséget szenvedő családtagjainak segélyezésére és a visszatérés támogatására *kivándorlási alap* szervezendő, melynek jövedelmét az uttlevelek díjai és a büntetéspénzek szolgáltatják. A *kivándorlók pénzt* valamely megbízható pénztintézet fogja kezelni s ezzel egész iparrá fejlődött uzsora nyereszkedéseitől és visszaéléseitől mentlik meg a kivándorlót.

A kivándorlási törvény *végrehajtása* a belügyminiszter kezében marad, aki *kivándorlási tanácsot* szervez, az érdekelt miniszteriumok kebeléből, továbbá a kereskedelmi és iparkamarák, meg a gazdasági egyesületek kebeléből kinevezendő tiz tagból, ami ugyancsak kevés. Ez a tanács végzi a kivándorlás országos felügyeletével és irányításával járó feladatokat, támogatására állván a *kivándorlási biztos*, ki a belügyminiszternek informáló és végrehajtó közegeként működik. A javaslat végül szigorú büntetőjogi szankciókat tartalmaz.

Kapcsolatban a kivándorlás szabá-

állat üget a nádas irányában. Sietne is, nem is. Hol megáll, hol elindul. Meglapul az utjába eső gazosban, de ott sincs maradása. Ujra föl-kerekedik s folytatja vándorlását, föl-fölpislog a lármás varjúkra, amelyek nyilván ő miatta háborodtak így meg.

Róka lopózik végig a mezőn. Az imént bujhatott ki nappali tanyájából, az elhagyott nádas sűrűjéből, s most a vándorló varjak felfedezték.

„Ihol a vörös hóhér! csau! csau!” — rikantja az egyik.

„Nézzétek a rablót, a csirkefogó hunczutot” — kiabálja a másik s azután az egész tömeg egy akarattal, egy érzéssel:

„Kárt tesz! Kárt tesz! Kárt, kárt!” — mondogatják.

A pusztai tolvajnak kellemetlen a nagy zaj, de kísérei száját nem foghatja be, ha azok magoktól nem akarják. Tán még legjobb is volna lelapulni, meghúzódni a zombik között, hadd hinnék a buták, hogy vége neki. Akkor meg lebolondulnának, hogy kikezdzék.

Iszen csak ez kéne. Egy hirtelen kaffintás és készen volna a varjupecsénye. Mindez csak ábránd; — hiábavalóság. A varjunak is van ám magához való esze. Alighogy kizajongta magát, bele is unt. A vezér megint előre került s magasabbra emelkedik; a sikoltó „csaut” már nem hallani. „Sorakozz! sorakozz! Indulj! indulj!” — ez már a vezényszó.

Elhuznak a varjuk; — megint csak egy libegnek — hintáznak a levegőben, mint az imént. Kavargó fekete pontokká válnak lassankint. Elhallgatnak. Ritkán száll vissza egy elkésett „kár!” — az is olyan inkább mintha csak visszhang volna.

A nap éppen eljutott a felhőfoslányig, amit egyszerre bűvös varázslattal szépített meg. A szürkéségből középütt aczélkékség lett; a márványtömb átváltozott lassankint a tenger sik vizét járó hajóvá; a hajó mintha most indult volna el a parttól, amelyen görögtüzek égnek s azok visszaverődő fénye a bucsuzó gályára hull, tüzeső permetegének a formájában. S a gálya bordái fölött végig rózsaszínű virágszalag fut, mintha nászutra csinosították volna így fel. A menyasszonyt nem látni; az szemérmesen rejtőzik a hajó bársonnyal bélelt kajütjében; hanem a boldog vőlegény, a tüzes, szerelmes, mosolygó nap, éppen most ereszkedik le a titkos fészek párnái közé, amelyek a sugarak alatt, mintha gyöngén, puhán besüppedtek volna.

Este van már.

— Csálé te, Idres! mozogj Bodros! Idres-Bodros!

Igy biztatja a béres az ökreit. Már nem törődik a lopózó rókával, lát ő olyat gyakran. Eszébe jut, hogy vahog néha a vörös hunczut, szép hideg, holdas téli éjszakán, amikor fele-

séget keres. Azt utánozza most magában, nagy egyedülvalósága tudatában.

Azután elhallgatt s körülnéz: nem hallotta-e valaki ezt a bolondos kedvtelését. Inkább nótáznék tán egyet. Érdes, jajongó, vontatott hangon kezd rá valami egyhangu dallamra, amiben az van, hogy egy legény, meg egy lány, kicseréli a szívét.

Közben a jószágot is biztatni illik: Idres-Bodros!

Az ökrök jobban lépkednek az egyhangu nótázásra, vagy talán a jászolt kívánják, mint-hogy látszik már a tanya, a fasonon tul.

A szekérekattogás nemsokára teljesen elhangzik; a „vörös hunczut” teljesen magára marad a mezőn s nagyot ásít. Fehéres torka megvillan, amint a fejét felemeli. A csöndes estében elkezdének szólni a békák, róka koma azt hallgatja egy kicsit.

Messziről mégegyszer feljajdul a béres:

„Hej kislány! kislány! kislány!”
Csókolom a szádat! . . .

A vörös bundás mintha vállat vonna. Neki ugyan mindegy.

Egyet gondol s besurran megint a nád közé, ahova vadruca-hápgógás csalogatja.

Már itt a szürkület. Nem látni már sem a szekeret, sem a rókát.

Mindjárt leszáll az ég.

lyozásaival az *utlevélügyet* is rendezi egy külön törvényjavaslat és minden vaxatórius eljárás mellőzésével gondosabb ellenőrzés alá veti. E két szorosán egymást kiegészítő törvényjavaslat nagyban és egészben felveti a gazdakongresszusok javaslatait, s így ezeket — a részleteket illető pótlások fentartásával — örömmel és elismeréssel fogadjuk.

A *bevándorlást* szabályozó törvényjavaslat a „külföldieknek a magyar korona országai területén való lakhatásról” intézkedik. Ez irányban az 1886. XXII. t.-cz. 15. §-a tartalmazott részben enyhe, másrésztől végre nem hajtott rendelkezéseket. Az új javaslat az idézett törvénycíkkel jelentékenyen szigorubb intézkedésekkel helyettesíti. Elrendeli az idegenek köteles bejelentését; az ittlakni szándékozók 15 nap alatt kötelesek a személyazonosságot, az állampolgárságot s a kereseti forrást igazolni, s ha erre nem képesek, vagy ha itt tartózkodásuk állami illetve közbiztonsági érdekből aggályos, kényszer útján is eltávolíthatók. Erkölcsi minősítést a javaslat sem követel meg a törvénytől s a telepedési engedély megadását sem köti nagyon minimumhoz. Emellett a törvényes feltételeknek meg nem felelő bevándorlott kiutasítását is csak fakultative mondja ki, holott ez irányban fakultative intézkedéseink már eddig is voltak, csak hogy végrehajthatatlanok maradtak. Az új javaslat szigorítása tehát mindössze néhány formai bejelentés megkövetelésében áll, máskülönben enyhe s aggodalmasan szabadelvű, úgy, hogy e javaslatokon átfutva, eszünkbe se jut, hogy ez a javaslat tulajdonképpen a galicziai invázió veszedelme ellen irányul. A végrehajtás mai gyakorlatát tekintve, ezt a törvényjavaslatot a megvédendő érdek szempontjából oly erélytelennek kellene tartanunk, melylyel holnap is ott leszünk, ahol tegnap voltunk. Mi a bevándorlottak ellenőrzését és befogadását lényegesen szigorubb feltételekhez óhajtjuk kötni, nem azért, hogy az idegen forgalmat megnehezítsük, ami egyáltalán nem áll érdekünkben, hanem egyenesen azért, hogy jól megrostálhassuk az állszabadelvűség protekcziója alatt betóduló világ szemetét, fajunk és nemzetünk érdekében.

Am tudjuk azt, hogy a legszigorubb törvény sem érne semmit sem, ha a végrehajtás a régi maradna s viszont hisszük, hogy még az 1886. XXII. t.-cz. 15. §-ának enyhe intézkedései is hatalmas fegyvereit szolgáltatnák az önvédelemnek, ha azokat az improduktív, erkölcsi és gazdasági hatásuknál fogva joggal kifogásolható idegen elemekkel szemben erélyesen alkalmaznák. A végrehajtás tendenciója hézagossá törvényen is korrigál, s a jó törvény is értéktelen, ha nem hajtják végre. Épen ezért a kongresszusok főként a végrehajtásra nézve kívántak garanciát s ezt a garanciát megkapjuk egyfelől abban, hogy a végrehajtás a rendőrhatalomok hatáskörébe utaltatik, de megkapjuk különösen a *határszéli rend-*

őség szervezetében, melynek felállításáról a belügyminiszter egyidejűleg benyújtó javaslata intézkedik. A ki- és bevándorlók külön e célra szervezett és kioktatott rendőség által ellenőriztetvén, reményük lehet arra, hogy úgy a kifelé, mint a befelé irányuló embercsempészetet jobban megakadályozhatják, mint eddig tudták s ezzel legalább a törvény és a nemzeti érdek elemi feltételeinek eleget szolgáltatnak.

A kivándorlási törvényjavaslat teljesen, a bevándorlási kisebb mértékben, de elvileg mindkettőt elfogadta s hasznosította a gazdakongresszusok határozatait és habár talán kevesebb erélylyel, mint kívántuk is a különböző tekintetek aggodalmas mérlegelésével, de határozott jóindulattal igyekeznek ezek a javaslatok kielégíteni a feljajdult közvélemény várakozásait. S miután a részleteket illető módosítások koránt sincsenek kizárva, mi ezeket a javaslatokat érdemes szerzőjükkal, *Selley Sándor* miniszteri tanácsossal együtt őszintén üdvözölhetjük.

Méltán úgy tekinthetjük a most benyújtott törvényjavaslatokat, mint első gyümölcsét a kivándorlás ellen megindított társadalmi mozgalomnak. Ez az eredmény a gazdasági mozgalommal önzellen munkásainak jóleső elégtelt s újabb impulzust ad a további munkálkodásra. A törvény csak *szabályozni* és nem *gyógyítani* fogja a kivándorlást. Hátra marad még az a nagyobb és nehezebb feladat, hogy a nemzett nagy tömegének érdekét felölölő közgazdasági politika segítségével és a mezőgazdasági jólét emelésével a kivándorlás természetes okait is elenyéztessük.

Buday Barna.

A közgazdasági előadók ügykörének kibővítése.

Csanád vármegye törvényhatósági közgyűlése feliratot intézett a földmívelésügyi miniszterhez a közigazgatási előadók ügykörének kibővítése érdekében s e feliratot hasonló eljárás céljából a többi törvényhatóságoknak megküldte.

Az egész javaslatot úgy, amint van s a közgazdasági előadók benne körvonalazott ügykörét helyesnek, hasznosnak ismerem el s csupán néhány megjegyzést óhajtok fűzni a javaslat egyik passzusához, melyet Csanád megye törvényhatósága, mint egyszerű jelenséget állított oda, melynek okait keresni feleslegesnek tartotta. Pedig ha e jelenség valódi okait kereste volna, javaslatát talán nem a gazdasági egyesületek tértelenségével okadatolta volna s talán nem a gazdasági egyesületek helyettesítését ajánlaná.

A kérdéses passzus a következő: „Olyan törvényhatóságokban ugyan, a melyben a gazdasági egyesületek feladatuk magaslatán állanak és az igazság kedvéért ki kell emelnünk, hogy a csanád megyei gazdasági egyesület, az utóbbi időben mind sikeresebben tölti be ebbeli hivatását, olyanokban mondjuk kevésbé látszik szükségnek egy új tényező beillesztése ezen ügyek teljesítése körül, ha azonban általános, az egész országot felölölő szempontból vizsgáljuk a dolgot, azon nem öröndetes tapasztalatra kell jönnünk, hogy a létező gazdasági egyesületek nagy többsége egyáltalán nem felel meghívásának, aminek következtében számtalan vidék meg van

fosztva oly jótétemények élvezésétől, a melyek nyújtására pedig a minisztériumban meg volna úgy a hajlandóság, mint a megvalósításukhoz szükséges anyagi erő, egyszerűen azért, mert hiányzik egy oly közeg, aki felhívna a központi hatalom képviselőjének figyelmét az ott leg-súlyosabban jelentkező és — úgy fordul — könnyű szerrel eltávolítható hiányok pótlására.”

Ha Csanád megye törvényhatósága e jelenség okait kereste volna, mindjárt jelentkeztek volna azok abban, hogy a gazdasági egyesületek közgazdasági téren alig tehetnek valamit, mert a gazdaság bármely ágában szemben találják magukat az illetékes m. kir. felügyelővel, ki hivatva van az ügyben eljárni. Sőt újabb minden legkisebb ügyben a járási mezőgazdasági bizottság van hivatva eljárni, mely legtöbb helyen a főszolgabíróból és irnokából áll. Ezek mellett a gazdasági egyesületnek csak alárendelt szerep jut s a gazdasági egyesületi titkár a működés terének minden talpalatnyi részét kicsikarni kénytelen, hogy valamelyik m. kir. felügyelőnek annak kegyes engedelméből segélyére lehessen. Természetes, hogy minden így kifejlett munkássága az illető felügyelő érdemeit fokozza. A névtelen hősök pályája a mai anyagi világban már nem kecsegtet senkit; ez az oka annak, hogy gazdasági egyesületek a közgazdaság azon terét, hol az intézkedés hivatalnokok kezében van, lassanként átengedik azoknak s azon megmaradt kis teret keresik fel, melyen az elért eredmények nem a más dicséretére szolgálnak.

Ha az állami közegek száma a területhez képest elegendő volna s emellett ezen ügyek az érdekelt osztályok meghallgatása, azok kívánásainak figyelembe vétele nélkül helyesen adminisztrálhatók volnának, akkor magam is oly jelenségnek tekinteném a gazdasági egyesületek tértelenségét, mely a viszonyok fejlődésével minden elavult, minden felesleges intézményben feltartóztatlanul beáll. De mivel egy-egy állami közeg hatásköre három, sőt több megyére is kiterjed s így a speczialis viszonyokat ismernie lehetetlen s mivel felsőbb hatósága közvetlenül a minisztérium, mely fentemlített viszonyokat még kevésbé ismerheti, ebből azt következtetem, hogy a közgazdasági egyesületekre ma még szükség van. Abból pedig, hogy a közgazdaság kérdései, az érdekelt körök megkérdezése nélkül helyesen nem adminisztrálhatók, az következik, hogy a gazdasági egyesületekre szükség lesz a jövőben is.

Látjuk hogy Csanád vármegye sem találja meg a közgazdasági téren a helyes összeműködést, daczára hogy annak már majd minden terén állami hivatalnokok kezelik az ügyeket. De téved mikor ennek okát a gazdasági egyesületek bennrejlő haszontalanságában keresi, mert ennek oka abban van, hogy a gazdasági egyesületeket — mint szintén nélkülözhetetlen szerveket — a rovásukra melléjük rendelt szervek megbénítják. Nem azzal fogjuk tehát az egyensúlyt helyreállítani, ha a gazdasági egyesületek mellé még egy új hivatalt szervezünk, mely azok működését még jobban megbénítsa, hanem az által, ha ezen hivatalt a gazdasági egyesületekbe beléhelyezzük. Mert ezáltal a gazdasági egyesületek részére teret engedve a működésre, biztosíthatjuk fennállását, hogy hasznos szolgálatait igénybe vehessük.

Ha tehát Csongrád vármegye törvényhatósági bizottsága kereste volna a gazdasági egyesületek tértelenségének okát, arra a meggyőződésre jutott volna, hogy a gazdasági egyesületek voltak azon szervek, melyek a többiek működése közt kapcsolatot képezve azokat egyesítve, eljárásukat egyöntetűvé tették, de azt is felismerte volna, hogy azóta érezhető e kapcsolat hiánya, mióta a gazdasági egyesületek a közgazdaság legtöbb teréről leszorultak s ez alapon javaslatát valószínűleg oly értelemben tette volna meg, hogy a szervezendő új hivatallal egyszersmind a gazdasági egyesületek létfeltételei és hasznos szolgálatai továbbra is biztosíttassanak.

Lukner László.

Cs
késébe
szélsősé
most is.

Ho
dálkodá
vonom
ben, „l
ges emé
let födö
mesztés
gazdálk
jövedel
vagyunk
rozni. I
körülmé
ség elő
Ez ped
terület
gazda,
és ugy
kodvam
Éppen
ösmerte
lal el.
ben vo
és a m
helyett
lagot é
gasabb
körülm
érdeml
vethető
emeli,

ott elé
a gaz
fekszik
1876.
9 mé
Igen,
ma m
meszte
meszte
tura
hogy
karolt
mezőh
igy les

klimá
állítás
átlago
azok
ezen
czáfol
lagok
Ha ne
ahogy
közeli
nének
nak
Mezőh
átlago
vetke
ben re

czára

földön
teni,
sokan
is állt

ingado
tartom
az neu
többi

NÖVÉNYTERMESZTÉS.

Rovatvezető: Cserháti Sándor.

7-38 q. buzatermés.

XI.

Cserháti tanár ur azon állításomat vonja kétségbe, melyben alacsony átlagainknak a szélsőséges klímát vetem okul.¹⁾ Ezt állítom most is.

Hogy az Alföld alacsony átlaga jobb gazdálkodás mellett ne volna emelhető? Ezt nem vonom kétségbe. Én azt mondom első cikkemben, „hogy az eddig elért átlagok oly lényeges emelkedést mutatnának-e, mely természetből fődözné azt a költségtöbbletet, mely a természettséssel járna.“ Elősmertem tehát, hogy jobb gazdálkodással emelhető a termés, de hogy jövedelmezőleg emelhető-e? Mert kénytelenek vagyunk a buzatermesztést területileg forszirozni. Már pedig ezen meglévő állapottal azon körülmény jár, hogy némelykor némi fölületeség előtt kénytelenek vagyunk szemet hunyni. Ez pedig az átlag rovására megy. A szántóföld terület hány perzentjén kénytelen az alföldi gazda, jó gazdai érzéke ellenére is, buzát vetni és ugyan az a gazda nem az Alföldön gazdálkodva mennyivel kevesebb % buzát termesztene! Éppen most olvasom egy felvidéki uradalom ösmertetését, ahol az őszi 22% területet foglal el. Ha mi alföldiek azon kellemes helyzetben volnánk, hogy csak 22% őszt termesztünk és a mi ezen a 22% területen fölül esik, buza helyett mással vethetnénk el, csak azt az átlagot érnek-e el? Kétkem. Hanem jóval magasabbat. De mert e 22% megtoldandó a körülmények kényszerítő nyomása alatt, mert más érdemleges biztos piaci termékkel az be nem vethető, ezen többlet már a 22% átlagát nem emeli, hanem csak rontja.²⁾

Cserháti tanár ur idézi Mezőhegyest az ott elért 11 mázsás átlaggal. Ezen szép átlag a gazdasági kultúra eredménye is. Előtte fekszik e birtok ismertetése (Mezőhegyes az 1876. évek kezdetén), amikor a buza átlaga 9 mérő volt. Megkétszereződött a termés. Igen, de akkor még a terület 40% volt buza, ma már aligha. Akkor forszirozva volt a termesztés, mert csak buzára volt utalva a termesztés, míg ma az átlagot nemcsak a kultúra emeli, hanem azon körülmény is talán, hogy a buza mellett egyéb növények is felkaroltattak. Én közelebbről nem ismerem a mezőhegyesi viszonyokat, csak gyanítom, hogy így lesz.

Hogy alacsony átlagainknak szélsőséges klímánk is oka, iparkodom bebizonyítani.

Mágócs és Kis-Jenő 8-8 mázsa átlagai állításomat nem czáfolják. Ha az egyes évi átlagokat külön-külön látnám felsorolva és azok nem mutatnának nagy ingadozásokat, ezen körülményben már látnám állításom megczáfolását, de én azt hiszem, hogy az évi átlagok ott is elég tág határok közt ugrálnak.³⁾ Ha nem volnánk úgy kitéve a hőítésnek, mint ahogy ki vagyunk, ezen birtokok átlagai megközelítenék a mezőhegyesit, oda tán nem érnének, mert hisz Kis-Jenőnek is, talán Mágócsnak is vannak gyengébb földjei, amilyen Mezőhegyesen talán nincs is. Az egyes évi átlagokat nem ismerem, Mágócsra tudok következtetni a vele mesgyés, hasonló kezelésben részesülő derekegyházi uradalom átlagaiból.

¹⁾ Én azt állítom, hogy a szélsőséges klíma dacára is nagyobbak lehetnének a termések. Cs. S.

²⁾ Azt én soha se vontam kétségbe, hogy az Alföldön kénytelen a gazda aránylag sok buzát termesztetni, de hogy azt okszerűen is termesztethetné, mint sokan már termesztik és pedig jövedelmezőleg, ezt ma is állítom. Cs. S.

³⁾ Azt is jól tudom, hogy az Alföldön a termésingadozások nagyok. Azonban miről van szó? Én azt tartom, hogy az ideai termést kiváló jónak tartjuk és az nem több 7-38 q-nál, ahol pedig ez jó termés, ott a többi évi átlag nem lehet 8 q., ez azt hiszem világos. Cs. S.

Derekegyházán 1884-89 években az átlag volt 8-95, az egyes években 8-88, 7-81, 8-74, 13-09, 9-38, 5-81 mázsa és amint hallottam, közel következő években ismét hűtött termés volt ott⁴⁾.

Az általam kezelt birtok átlagaiból pedig tudok következtetni Kis-Jenőre, közel fekszik hozzám. Átlagaim voltak 11-43, 10-45, 5-90, 9-09, 10-20, 7-41, 4-21, 12-36. Ezen számok átlaga 8-88 mázsa. Az elért legmagasabb és legalacsonyabb átlag közt 8-15 mázsa a különbség⁵⁾. A legmagasabb és a generális átlag közt 3-48 a különbség, a legalacsonyabb és a generálisátlag közt 4-67 a különbség.⁶⁾

Normális éveknek lehet ily eredménye? Lehet, hogy egyes években talán a vetés sűrűségi bokrossági állapota közti nagy különbség szülte ezen nagy ingadozást. Hogy tisztábban legyen állításom megvilágítva, kimutatom, hogy egyes években mit adott egy kereszt buza, megjegyzem, hogy aratóim meglehetősen állandók és így a kévek egyformák. Ugy gondolom, hogy a hőítés mérve a kereszt szerinti cséplés eredményéből tisztábban látható. Átlagban fizetett egy keresztbuza 26-60 kilót. Legmagasabb átlagom volt 41-23, legalacsonyabb 18-33 kiló. A különbség 22-90 kiló.

Rendes terméseredményeknél ily ingadozásoknak előfordulni nem szabad. Ezt én másnak, mint a szélsőséges klíma beavatkozásának betudni nem tudom.

Ezen ingadozások végeredménye az átlagok esése, melynek szülőanyja a klíma. Nagyon fogok örülni Cserháti tanár ur kilitásba helyezett előadásának, ha körülményeim megengedik, lelkes hallgatója leszek, aki azonban a vitát fel nem fogja venni, mert én ahhoz nem értek, mint ahogy az iráshoz sem értek, de hát ebbe a körülmények sodortak bele. Én megengedem, hogy nincs igazam, de meggyőződéseim elmondtam, ami még mindig meggyőződéseim.⁷⁾ Csikós Mihály.

LÓTENYÉSZTÉS.

Somogy vármegye lótenyésztése.

(Részlet dr. Hirsch Alfréd «Somogy vármegye gazdasági monográfiája. Agrárstatistikai tanulmány» című ez év folyamán megjelenendő munkájából.)

Somogy vármegye lótenyésztése történetének megírása oly alakban, amely méltó az egykor oly magas színvonalon álló tenyésztési ághoz, nem tartozik e munka keretébe. Ha mégis egy futólagos visszapillantást vetünk a megye belső lótenyésztés történetére, inkább azért tesszük, hogy ama korszak ismertetésével, amely a lótenyésztés fénykora volt, élesebben kidomborítsuk amaz ellentétet, mely az akkori magas színvonalon álló s ma már csak stagnáló tenyésztés között fennáll.

A rendelkezésünkre álló eszközök nem engedik meg, de a szükségessége sem forog fenn, hogy a lótenyésztés történetébe messze visszamenjünk.

A lótenyésztés a legmagasabb színvonalon a múlt század elején, illeive első felében állott; kezdődött akkor, midőn a híres lótenyésztő Feichtig báró akkor már nagy hírnévnek örvendett ménese számára a lengyeltóti uradalmat az Inkey-családtól 1825-ben bérbevette. Feichtig báró, kinek Egyiptomban lakó ipa, gróf Cassis révén a Keleten összeköttetései voltak, már 1811. és a követő években több ízben megfordult

⁴⁾ Tehát a több évi átlag itt is 8 q.-n felül van és 7-38 q. termést itt sem mondanak igen jó termésnek. Cs. S.

⁵⁾ Azaz Csikós ur oly dologról vitázik, a mit én kétségbe nem vontam, mert nem a termésingadozásokról volt szó, hanem hogy kiváló jó termésnek minősíthető-e 7-38 q.? Csikós ur adatai is azt bizonyítják, hogy nem. Cs. S.

⁶⁾ Ismétlem, hogy a mit Csikós ur állít e cikkében, azt én sohasem tagadtam, csak hogy ez nem czáfolata az én állításomnak. Azt hiszem ezzel a vitát befejezhetjük. Cs. S.

Kairó, Aleppó és Damiettben és onnan telivér arabs mén és kanczaanyagot hozott be, megvetvén ez által alapját nem csak saját, de a Dunántul akkori legnevesebb és részben még ma is fennálló méneseinek.

Feichtig báró az importált anyag és ennek növendékeiből álló ménesét, mely megelőzőleg négy évig a stájer határszélen fekvő Kirschlag nevű birtokon állott, 1825-ben áttelepítette Lengyeltótiába. Rövid néhány év alatt a szakszerű és gondos tenyész kiválasztással kezelt ménés az ország határain túlterjedő hírnévre tett szert. Innen szereztek be részben az eredeti behozott anyagból, részben a növendékekből tenyészegységeket a megyebeli nemességen kívül többek között Festetich gróf fenéki, herceg Eszterházy oszrai, Hunyadi gróf kéthelyi ménesei részére; Viczay gróf, a würtembergi király stuttgarti ménese, a hesszeni választófejedelem drága pénzen vásároltak itt tenyészanyagot s Lengyeltóti gyűlhelye volt akkor a jó lovat kereső közönségnek.

A lengyeltóti ménés akkoriban már a kezdet kezdetén 29 telivér arabs mén és kanczából s mintegy 40-50 csikóból állott, köztük Feichtig báró büszkesége „El-Beldavi“ a Kohely törzsből származó mén, melyért gróf Eszterházy Vincze 2000 aranyat ajánlott fel tulajdonosának. A ménés Lengyeltóti s a hozzátartozó Pusztaberény, Pusztaszentgyörgy és Fenyő pusztákon volt elosztva; százával hozták ide a kanczákat, fedezetési díjra a ménék szert 2-6 aranyat is fizetvén.

Az eredmény nem igen váratott magára. A 30-as évek végével egész sorával találkozunk a jobb megyebeli méneseknek. Kiváló jó hírnévnek örvendtek gróf Széchenyi Pál marczali ménese mintegy 200 darabbal, köztük egy arabs származású angol és egy Wesselényi-féle ménés és a Széchenyi István által vásárolt angol anyaggal; gróf Festetich fenéki ménese, melyből az egy- és két éves anyag a somogyi birtokrészekben tartatván, a megyebeli tenyésztéshez számítható; gróf Hunyadi kéthelyi ménese; a Jankovichok szőlős-györki lovai, a Gál Sándor boronkai ménese 40 anyakanczával és Inkey Antal ihárosberényi neves ménese, mintegy 250 drb nagyobbára erdélyi anyaggal, mely a lengyeltóti uradalomnak Feichtig báró által történt kibérlése alkalmából ezen uradalomból hoztatott át Berénybe. Egész légió volt a kisebb-szerű, de nem kevésbé jó hírnévnek örvendő ménesek száma, köztük az ismeretebbek a két Berzsényi niklai, báró Pongrácz hetesi, Festetich Antal böhönyei, Festetich Imre gróf vrászlói és gardosi, gróf Batthyány somodori, a Véghek babocsai ménesei. A Bosnyák, Boronkay, Bogyay, Czinderi, Kozma, Mérey, Maárfy s szóval a megyei birtokos-nemesség kivétel nélkül tartottak kisebb-nagyobb ménest; ezek egyikéből került ki az ország tenyésztésében ma oly jelentékeny szerepet vivő Gidrán-törzs megalapítója. A megye lóállománya, melyet pedig a szabadságharc ugyancsak megapasztott, egy az ötvenes évek elején eszközöit összeírás szerint is meghaladta a 40 ezeret.

A hadügyi kormány buzdítatva az ország egyéb részeiben fennállott ménetelep sikerei által, 1851-ben Székesfehérvárott is állított fel ménetelepet, melynek állománya a dunántuli vármegyék, köztük Somogy részére volt szánva. Ezen telep első parancsnoka báró Zech László kapitány beutazván vármegyéit, legelismertöbben Somogy lótenyésztését emelte ki a hadügyi kormányhoz intézett jelentésében, mondván: „Somogy kétségtelenül a legjobb lovakat neveli. Egyes tenyészetekben megvan a maradványa, az igazi ősmagyar lónak. Hogy a tenyésztés Somogyban ily magas fokon áll, kétségtelenül azon kitünő ménanyagnak tulajdonítható, melyet az Inkey-féle ménés látja el az egész vármegyét.

Jellemző s a lótenyésztés akkori nivójára élénk világot vet, hogy a megye, ugyan-csak a parancsnok jelentése szerint, a kincstári

fedezményeket visszautasította, lévén a megyében elegendő és megfelelő apaállat.

A megyei nemesség példáján okulva a kisbirtokos osztály is tudatára ébredt a lótenyésztés jövedelmezőségének. Egyes áldozatkész urak a fedezési hónapokra távolabbi helyekre is küldöttek el mén lovakat; és ennek révén az ötvenes évek végével, mint Szakacsi Csorba József az időben megjelent s már több ízben idézett monografiájában írja, a népies tenyésztés is elég magas színvonalon állott. A főképp gróf Festetics Miklós áldozatkészége és buzgalma révén létesült hetesi lóversenyeknek, melyeken a kisbirtokos falusi gazdák 20—50—100 frtos jutalmakban is részesültek, jelentékeny része volt a népies tenyésztés emelésében. Aszaló, Pula, Atala, Gölle, Andocs községek már az időben is kaptak lovaikért 3—500 frtot. A hatvanas években a lóanyag nemcsak minőségileg javult, de számbelileg is gyarapodott.

Szemben az 1857. összeírással, mely a megye lóállományát 39,666 darabra vette fel, az 1870-iki összeírás szerint 53,137 darab volt, a gyarapodás tehát 13,471; a lótenyésztő közönség most már évről-évre fokozottabb mértékben vette igénybe az állami méneket, mint a következő összeállítás is igazol.

Állami mén fedezett a megye területén:	
1876-ban	33 darab
1878-ban	46 "
1880-ban	52 "
1882-ben	50 "
1884-ben	66 "
1885-ben	70 "

A földmívelési kormányt a lótenyésztés illetén örvendetes fellendülése 1885-ben arra indította, hogy a megye területén Nagy-Atádon is állítson fel méntelepet.

Ezen ménteleposztály felállítását az első években újabb lendületet adott a tenyésztésnek, mennyiségileg és részben minőségileg is gyarapodott a lóállomány. — amint az a két utolsó állatösszeírás eredményeinek összehasonlításából is kitűnik. Volt:

	Mén	Kaucaza	Herélt	1 éven aluli	2 éven aluli	3 éven aluli	4 éven aluli	Összesen
1885-ben	135	20278	15987	3631	3518	3538	3276	50813
1895-ben	371	22486	12433	6512	8387	6891	5563	62343

Az atádi ménteleposztály felállítását követő 10 évben tehát a megye lóállománya 11,530 darabbal növekedett. Az 1895. évi összeírás lévén ez időszert az utolsó, ennek adatait kell elfogadnunk további vizsgálódásunk kiinduló pontjául. A lóállomány a következőképp oszlott meg.

	Össz-állomány	Ebből kisbirtokosé	Ebből közép- és nagybirtokosé
1885-ben	50813	43661	7152
1895-ben	62343	51889	10463
1885-ben	%-ban	85.8	14.2
1895-ben	%-ban	83.2	16.8

A számbeli gyarapodáson kívül tehát a tenyésztés is fejlődött, mert az a 2.6%, amelylyel a kisbirtokos lóállománya apadott és amelylyel a közép- és nagybirtokos állománya szaporodott, határozottan a tenyésztés javára esik, lévén ezeknél a tenyésztés súlypontja. De nézzük ez adatokat más oldalról is, t. i. az értékelés szempontjából.

A hivatalos felvétel 1884-ben az összállományt 8.742,252 koronára értékelte, és pedig a kisbirtokos állományát 43 661 darabot 6.553,556 K., a másik birtokos osztályát pedig 2.188,696 K., vagyis az előbbiét átlagban 150, az utóbbiét 306 koronára. Az 1895-ki részletesebb összeírás szerint a kisbirtokos osztály lovainak átlagos értéke 293 K., a közép- és nagybirtokosé 368 K.; az országos átlag a kisbirtokosnál 166, a közép- és nagybirtokosnál 295 K., lovaink tehát mindkét kategóriánál jobbak és értékesebbek, mint az országos átlag.

Kétségtelen tehát, hogy lótenyésztésünk a többi gazdasági ágaknak és előrehaladott gazdasági viszonyainknak megfelelő helyet foglal el gazdasági életünkben már csak azon tetemes vagyon révén is, melyet ezen tenyésztési ág

reprezentál. Somogy vármegye éghajlata, talaja, gazdasági viszonyai, nemkülömben a gazdasági közönség előszeretete s a tradíció ezen ág iránt egyébként is kedveztek a lótenyésztés fejlődésének és a siker alapfeltételei megvannak. Ennek dacára azt tapasztaljuk, hogy az elért eredmények távolról sem állanak arányban s ennek tudható be, hogy, — mint fejtegetésünk elején mondtuk, lótenyésztésünk az utóbbi években stagnál, sőt visszafejlődik.

Mielőtt azonban ezen állításunkat számszerű adatokkal bizonyítanánk, térjünk át lóanyagunk ismertetésére. Kezdjük a népies tenyésztéssel, melynek ma már egyes helyek kivételével csak a neve van meg. Jóllehet egyöntetű anyaga polgárságunknak sohasem volt, mégis, mint azt a lovatató-bizottságok eredményei és vásáraink hanyatló forgalma bizonyítják, a 80-as években a kisbirtokos osztály lovai az általános követelményeknek jobban megfeleltek. Polgárságunk a mostoha kereseti viszonyok általános érzett hatása alatt, ugyszólván kényszerítve volt gazdálkodási rendszerének súlypontját a szarvasmarhatenyésztésre áttenni, ez jóval rövidebb idő alatt nagyobb jövedelmet biztosított neki, mint az ezer és ezer esélylyel küzdő lótenyésztés, melynél 3—4 évig kell várnia, míg pénzéhez jut s akkor is csak aránytalanul kis százalékban értékesítheti lovát oly árban, mely évekig tartó fáradozását megjutalmazza. A megyebeli fedeztetési állomások számának jelentékeny apadása is, melyről alább még szólni fogunk, élénk világot vet népies tenyésztésünk hanyatlására.

Egyes községek mint Attala, Ádánd, Aszaló, Nagyberki, Gölle, Hetes, Kórád, Jád ugyszólván az egyedüli képviselői a népies tenyésztésnek, egyéb községekben a rendszerint már 2—3 éves korában befogott, agyonsanyargatott és visszamaradt lóanyag inkább igavonó, mint tenyészállat. Az utóbbi években főképp az atádi, szigetvári és csurgói járás polgársága, részben Horvátország, részben a Muraközszel lévő közel-

N o v e n d é k				
	1 éven aluli	2 éven aluli	3 éven aluli	4 éven aluli
1885-ben	3631	3518	3538	3276
1895-ben	6512	8387	6891	5563

ségük révén igyekeznek hidegvérű nehéz anyagot beszerezni s a tenyésztést ezzel folytatni.

Közép- és nagybirtokosaink lótenyésztésében megtalálunk minden irányt, kezdve a telivértől a hidegvérű tenyésztésig.

Telivértenyésztés van a Jankovich-féle öreglaki és Zichy-féle lengyeltóti ménesben.

Angol felvértenyésztéseink közül a nagyobbak a Széchenyiek, Hunyadiak, Somsichok, Biedermannok ménesei, a kaposvári, perdőczi, szántódi stb. ménesek, számszerint, mintegy 50 kisebb-nagyobb ménes;

Arabs és lipiczai tenyésztést mindössze 5 ménesben üznek, nehézfajtájú nóri, pinzgauai és percheron tenyésztéssel pedig mintegy 20 uradalom foglalkozik. Amerikai ügetőket a pusztaberényi uradalom nevel.

A tenyésztésre egyébként világot vet a fedezésre használt ménék fajtája, mely a folyó évben a következő volt.

	Angol telivér	Angol fajta	Arabs fajta	Nonius	Gidrán	Lipiczai	Hidegvérű	Amerikai ügető
Állami mén	10	40	6	4	4	3	3	—
Bérmén	3	8	—	—	—	—	—	—
Köztenyésztésre engedélyezett magánmén	6	28	6	2	1	5	67	1
	19	76	12	6	5	8	70	1

Átérhetünk most már a fennebb említett stagnáció bizonyítására.

1884-ben 66 állami mén fedezett 2926 kanczát és ezenkívül 135 magánmén volt köztenyésztésre engedélyezve; nézzük ezzel szemben az utolsó három év adatait.

	fedeztetési állomás	mén-lóval	bérmén
1900-ban volt	35	85	és azonkívül 6
1901-ben	34	83	8
1902-ben	21	70	10

és ezen évben köztenyésztésre engedélyezve volt 116 drb mén. 1902-ben tehát 13 állomással kevesebb volt a megye területén, mint az előző évben. Az állomások megoszlása a következő volt:

a baresi járásban	—
a csurgói járásban	1
az igali járásban	2
a kaposvári járásban	3
a marezali járásban	4
a n.-atádi járásban	3
a lengyeltóti járásban	2
a szigetvári járásban	1
a tabi járásban	5

E kimutatásban az atádi járásban kitüntetett 3 állomás közül egyik maga az atádi teleposztály még pedig 24 lóval s így a megyében szervezett állomások száma tulajdonképen csak 20, 46 ménnél, körülbelül tehát csak minden 15 községre jut egy ménlő. Ha figyelembe vesszük továbbá azt, hogy a köztenyésztésre engedélyezett 116 drb ménlő közül 19 darab az állami méntelepekről selejteztetett ki és mint ilyen, legfeljebb, mint próbamén fungál vagy csak kisebb tenvézetek szükségletét elégítheti ki, marad a 10 bérmén hozzáadásával az egész vármegye területére mintegy másfélszáz ménlő, élénk bizonyítékául annak, hogy lótenyésztésünk nem az, ami lehetne s aminek lennie kellene! Az állomások fentartása az egyes községekre aránytalanul csekély költséget ró, úgy, hogy fel sem tehető, hogy tényleges szükséglet esetén számos község állomást ne kérne. De hát ennek szükségessége nem forog fenn, világosan bizonyítván, hogy tenyésztésünk stagnál.

Pedig lovaink értékesítésére az alkalom és mód meg volna adva. Megyénkben is, mint másutt, már csak a tömegesebb vitel révén is a legjobb vásárló a hadsereg. A Nagy-Kanizsán székelő cs. és kir. 5. számú lovatató-bizottságnak, melynek működési köre Zala, Vas, Baranya, Tolna és Somogy megyékre terjed ki, mint a rendelkezésemre bocsátott adatokból kitűnik, szükséglete egymagában véve oly tetemes, hogy egyedül ennek révén is föllendülhetne tenyésztésünk.

A nevezett bizottság megbízása évenként 1200 darab remonda és 620 darab csikó megvételére terjed ki s e mennyiséget a nevezett vármegvék nem képesek előállítani. A 620 drb 3 éves anyagból, mely ugyancsak a megyénk területén fekvő lábodi csikótelepre kerül, megyénkbeli csak mintegy 20—30% kerül megvételre, mint az az alábbi kimutatásból is kitűnik.

1901-ben bejelentett 30 tenyésztő 290 drbot, ebből megvételre 132 drb. 1902-ben bejelentett 34 tenyésztő 290 darabot, ebből megvételre 121 drb.

A bejelentett anyagból tehát esztendőnként mintegy 42—45% válni be, ami lesújtó kritika tenyésztőinkre. A bizottság jóllehet szigorú mértéket alkalmaz, 157 centiméteren alul nem vásárolván anyagot, mégis eléggé konziliáns s szívesen vásárolna megfelelő egyedeket, de ezek hiányában a 620 drb 3 éves csikóból 150—170 drbot kénytelen a rayonján kívül lakó kereskedőktől beszerezni.

	Angol telivér	Angol fajta	Arabs fajta	Nonius	Gidrán	Lipiczai	Hidegvérű	Amerikai ügető
Állami mén	10	40	6	4	4	3	3	—
Bérmén	3	8	—	—	—	—	—	—
Köztenyésztésre engedélyezett magánmén	6	28	6	2	1	5	67	1
	19	76	12	6	5	8	70	1

Az 1200 darab remondából, melynek 25% tüzelő s illet vármegyénk nem állít elő, megyebeli tenyésztőinktől, miután a jobb anyag 3 éves korában meg lett vásárolva. Csak mintegy 20-30 darab lesz megvéve; két megyebeli kereskedő szállít a bizottságnak mintegy 75 lovat, ennek is azonban csak egyharmada kerül ki Somogyból, nagyjából részben igali és pulai s még néhány község lovai, melyeket a kereskedők 3 éves korukban megvéve rendszerint 1/2—3/4 évig tartanak és így állítják a bizottság elé; 7—800 db remondát

ugyancsak a bizottságnak.

A bizottság koru lovat d korona árba sereg lószü koronát ered csekély össze hogy nem a nem nagyo szerint a hib elismeri, fej az is, hogy a anyagból é 1—8%-ra megy az év honvédsz melynek m és Somogy a közös ha igényeinél ott is vásár már a neki A bizottság azt darab fizeti.

Az e semre boc évben meg 1899-b 1900-b 1901-b a három é tehát átlag Amin

az az össze tésünk élv módzatok tenyésztőn csikók vé sem a ter éves ménc hogy az k

A h ezelőtt szilásait meg kál szüne ált ezelő földről is melyek ré 1.000.000

Egy csappant, kabb orsz gyérebber Lóte értékesít tettük; futólag r hogy e t vonalára

T Egye

Ho szés sze összeáll het, ezt hatjuk. számos összeáll tovább képeesség terelhető A között v ségére, tartalma takarmá

ugyancsak egy kiskörösi kereskedő szállit a bizottságnak.

A bizottság úgy a 3 éves, mint a teljes koru lovat darabonként 6—700, kivételesen 750 korona árban vált magához és így a közöshadsereg lószükséglete révén mintegy 120.000 koronát eredményez lótenyésztésünk. Bizony elég csekély összeg, különösen, ha meggondoljuk, hogy nem a bizottság jó akaratán mulik, hogy nem nagyobb az. A bizottság tapasztalatai szerint a hiba anyagunknak, melynek nemességét elismeri, fejlettségében keresendő, amit igazol az is, hogy a csikótelepről a megvásárolt somogyi anyagból ép a rosszul fejlődés következtében 1—8°/_o-ra rug a selejtezés, ugyancsak 1°/_o-ra megy az évenkénti selejtezés a szembaj miatt is.

A honvédség részére lovakat a pécsi 8. honvédhuszárezred parancsnoksága vásárol, melynek működési köre Zala, Baranya, Tolna és Somogy vármegyékre terjed ki. E bizottság a közös hadsereg részére asszisztáló bizottság igényeinél kisebbeket támaszt; innen van, hogy ott is vásárol anyagot, hol a közös bizottság már a neki megfelelő jobb anyagot kiválasztotta. A bizottság csak teljes koru anyagot vásárol s azt darabonként 600—700 K.-ra terjedő árban fizeti.

Az ezredparancsnokság által rendelkezésre bocsátott adatok szerint az utolsó három évben megyebeli tenyésztőinktől megvétellett:

1899-ben	34	tenyésztőtől	105	darab
1900-ban	29	"	104	"
1901-ben	30	"	141	"

a három évben összesen 350 darab, évenként tehát átlag 117 drb körülbelül 66,000 K. árban.

Amint látjuk tehát alig 200,000 K.-ra rug az az összeg, melyet a hadsereg révén lótenyésztésünk élvez. De nézzük az egyéb értékesítési módokat. A földművelésügyi miniszterium 5 tenyésztőnkkel áll szerződéses viszonyban méncsikók vételét illetőleg, azonban sem ennek, sem a tenyésztőink által évenként bejelentett éves méncsikók vásárlásának mérve nem olyan, hogy az különösen számottevő volna.

A horvát-szlavon kormány, mely évekkel ezelőtt szintén vásárolt éves méncsikókat, vásárlásait megyénk területén beszüntette; hasonlóképp szünetelnek a megyei gazdasági egyesület által ezelőtt évenként tartatni szokott és a külföldről is látogatott kaposvári luxuslővásárok, melyek révén pedig egynéhány év alatt közel 1.000.000 korona jutott tenyésztőink zsebébe.

Egyéb vásáraink forgalma is erősen megcsappant, olasz lókereskedők látogatják leginkább országos vásárainkat, de ezek is mindig gyérebben és gyérebben jönnek.

Lótenyésztésünket és ennek ellenőrizhető értékesítési adatait a fennebbiekben ismertettük; vajha a bajok, melyekre igyekeztünk futólag rámutatni, mielőbb szanálva lennének, hogy e tenyésztésünk is ismét régi magas színvonalára emelkedhetnék.

Dr. Hirsch Alfréd.

TAKARMÁNYOZÁS.

Rovatvezető: Cselkó István.

Egyes takarmányféleségek befolyása a tejhozamra.

Hogy a tejhozamot s a vajtermelést tetés szerint növelni egyes takarmányféleségek összeállítása s bővebb adagolása által nem lehet, ezt mint jól ismert dolgot eleve elfogadhatjuk. E mellett szólnak az ez irányban tett számos kísérletek is. A takarmányoknak helyes összeállítása s alkalmazása által azonban hovatovább elérhetjük azt, hogy egy fajta termelőképességéhez mérten egyik vagy másik irányba terelhető.

A használatban levő takarmányféleségek között vannak olyanok, a melyek a tej mennyiségére, mások ellenben, a melyek a tej zsirtartalmára vannak kedvező befolyással. Ezen takarmányoknak egyik, vagy másik irányban

gyakorolt hatását kipuhatólandó, számos kísérletek tettek, így az utóbbi időben Klähr-Hohenvestedt által, aki kísérleteit a napokban tette köze.

Az említett kísérletező a tejtermelés mennyiségét és a tej zsirtartalmát növelő takarmányok értékét mérlegelte abból a szempontból, mennyiben van nyereség pénzértékben kifejezve az egyes takarmányok etetésénél; illetőleg az etetésnél mennyivel kedvezőbb állapot áll be a tej mennyiségét és zsirtartalmát illetőleg.

Az alábbi táblázat s az ott felsorolt értékszámok tüntetik fel nagyjából az elért eredményt. E szerint:

A termelő takarmány neve	Tejzármeny-nysége kg.	Soványtej menny-nysége kg.	A zsír értéke korona	Soványtej értéke korona	Összeg korona	Az abraktakarmány ára korona	Nyereség korona
Melassze	0.9607	27.32	1.92	0.82	2.74	1.41	1.33
Árpadara	0.9274	29.36	1.85	0.89	2.74	2.17	0.57
Lenmagliszt	0.8996	28.49	1.80	0.85	2.65	0.73	1.92
Kukoriczadara	0.8612	27.77	1.72	0.83	2.55	1.82	0.73
Malátacsira	0.8553	25.72	1.71	0.77	2.48	0.93	1.55
Zabdara	0.8485	19.74	1.70	0.58	2.28	1.74	0.54
Buzakorpa	0.8360	26.27	1.67	0.79	2.46	1.00	1.46
Bükkönymagpogácsa	0.8257	26.79	1.65	0.80	2.45	0.42	2.03
Buzadara	0.8209	26.11	1.64	0.78	2.42	2.38	0.04
Rozsdara	0.7923	25.09	1.58	0.75	2.33	1.97	0.36
Pálmaolajpogácsa	0.7736	23.12	1.57	0.69	2.26	0.05	1.31
Száritott törköly	0.7781	25.07	1.56	0.75	2.31	0.98	1.33
Földidőpogácsa	0.7487	25.84	1.50	0.78	2.28	0.44	1.84
Gyapotmagliszt	0.7458	25.18	1.49	0.76	2.25	0.43	1.82
Rozskorpa	0.7249	22.33	1.45	0.67	2.12	0.92	1.20

Ezen táblázat megértésénél figyelembe veendő, hogy a vaj, illetve zsír kg.-ja 2 K., a soványtej literje 3 fillérrel lett számítva. Ez alapon az abraktakarmányok etetésénél elérendő nyereség szerint a következő sorozat állítható össze:

	Nyereség K.
1. Bükkönymag	2.03
2. Lenmagliszt	1.92
3. Földidőpogácsa	1.84
4. Gyapotmagliszt	1.82
5. Malátacsira	1.55
6. Buzakorpa	1.46
7. Száritott törköly	1.33
8. Melassze	1.33
9. Pálmaolajpogácsa	1.31
10. Rozskorpa	1.20
11. Kukoriczadara	0.73
12. Árpadara	0.57
13. Zabdara	0.54
14. Rozsdara	0.36
15. Buzadara	0.04

E mellett azonban nem szabad figyelmen kívül hagynunk azt, hogy a nyereségre vonatkozó számok a többi takarmány értékét is magukban foglalják. A felsorolt értékszámok tehát semmi esetre sem bírnak döntő befolyással arra, mennyiben van e takarmányoknak kizárólagos szerepük a tej mennyisége és zsirtartalmának növelésénél, mert tudnivaló az, hogy ennél főszerepe van a fajtanak és az egyed tulajdonságának is.

Arra a kérdésre, vajon az abraktakarmányok növelik-e és mennyiben a tej zsirtartalmát, azzal felelhetünk, hogy kísérletek alapján kitűnt, miszerint a zsirdus abraktakarmányok koránt sem bírnak olyannyira befolyással erre, mint azt gondolnók. Sőt határozott ellentmondást találunk az abraktakarmány zsirtartalma és a produkált tej zsirtartalma között. Kitűnt ugyanis, hogy a zsirdus olajpogácsák etetése mellett csekély zsirtartalmu tejet, ellenben a zsirban szűkölködő gabonadara, korpa stb. ete-

tése mellett bővebb zsirtartalmu tejet adtak a tehének. A zabdara etetése mellett is, a mely pedig nagy zsirtartalmáról nevezetes, kevésbé zsirdus tejet kapunk. Mint látjuk tehát a takarmány zsirtartalma és a produkált tej zsirtartalma között fordított arány s^o kott lenni, a mit bővebben megmagyaráz az alanti táblázat is.

Az abraktakarmány neve	A tej átlagos zsirtartalma százalékokban	Az abraktakarmány emészt. ható zsirtartalma kg.
1. Melassze takarmány	3.34	0.365
2. Pálmaolajpogácsa	3.22	0.896
3. Malátacsira	3.16	0.086

4. Rozskorpa	3.08	0.158
5. Buzakorpa	3.03	0.397
6. Árpadara	3.00	0.313
7. Buzadara	3.00	0.209
8. Rozsdara	3.00	0.190
9. Zabdara	2.98	0.492
10. Lenliszt	2.98	0.638
11. Kukoriczadara	2.95	0.929
12. Száritott törköly	2.95	0.519
13. Bükkönymagpogácsa	2.93	0.281
14. Gyapotmagliszt	2.82	0.419
15. Földidőpogácsa	2.75	0.184

A tej mennyiségét illetőleg a különböző abraktakarmányok viselkedéséről a következőket mondhatjuk. A tapasztalatok és kísérletek megegyeznek abban, hogy a legnagyobb tejhozam a fehérjében s egyébként is tápanyagokban gazdag takarmány által éretik el. Am hogyha különösen az abraktakarmányokban a fehérjetartalom meg is egyezik, nem következik azonban az, hogy ezek egyformán hatnak a tejelválasztásra, azok külön-külön tulajdonságokkal vannak felruházva, a mely tulajdonságok egyrészt a tej mennyiség másrészt a tej zsirtartalmának növelésére hivatvák.

Az első táblázatból láttuk a naponkénti zsirtartalmat, vegyük most szemügyre 1000 kg. élősulyra mennyi és mily zsirtartalmu tejet produkáltatik az egyes abraktakarmányok etetése mellett.

Az abraktakarmány neve	Tejmennyiség 10.0 kg. élősuly mellett kg.	Zsirmennyiség kg.
1. Árpadara	30.90	0.9274
2. Lenliszt	29.99	0.8996
3. Kukoriczadara	29.33	0.8612
4. Melassze	28.76	0.9607
5. Zabdara	28.49	0.8485
6. Bükkönymagpogácsa	28.20	0.8257
7. Buzakorpa	27.65	0.8360
8. Buzadara	27.49	0.8209
9. Földidőpogácsa	27.20	0.7487
10. Malátacsira	27.07	0.8553

Az abrakarmány neme	Tejmennyiség 1000 kg. élősúly mellett kg.	Zsirmennyiség kg.
11. Gyapotmagliszt	26.50	0.7476
12. Rozsdara	26.41	0.7923
13. Száritott törköly	26.38	0.7781
14. Pálmaolajpogácsa	24.31	0.7836
15. Rozskorpa	23.50	0.7249

Világosan és érthetően láthatjuk a táblázatból, hogy az a takarmányféleség, amely után több tejet produkál a tehén, távolról sem, oly zsirdus, mint gondolnók. A takarmányféleségeknek a tej zsirtartalmára határozó befolyását harmadik táblázatunk mutatja. Itt az látható, hogy az olyannyira kidicsért pálmamagpogácsa tényleg meg is állja helyét a tej zsirtartalmának növelésénél, másként alakul azonban a helyzet, ha a tej mennyiségére való befolyását vizsgáljuk. E vizsgálatnál ugyanis a felsorolt tizenöt takarmányféleség között az utolsóelőtti helyre kerül. Az következtethető tehát ebből, hogy az az említett abrakarmány csupán más takarmányokkal, melasszéval, darával törkölyvel stb. fogja együttes hatását a tejhozadék nagyságára s minőségére, illetve zsirtartalmára kifejteni.

A fentiekből nagyjából kivehetjük mily hatással vannak a különféle abrakarmányok a tejhozam és zsirra nézve. Természetes e kérdések mellett számba kell venni még azt is, mennyiben folynak be ezek az állatok jó kondícióban való tartására, továbbá nem-e veszélyeztetik az állatok egészségét. Ez azonban nem tartozik jelen fejtegetések sorozatába, mert itt lényegében az a kérdés volt csak tisztázandó, hogy mily összefüggésben állanak az egyes takarmányféleségek a tejhozam és a tej zsirtartalmának emelésében.

Agh Endre.

ÁLLATEGÉSZSÉGÜGY.

Rovatvezető: Dr. Hutya Ferencz.

A veszettség elterjedése és az ebadó közötti viszony hazánkban.

A fertőző betegségek elterjedését feltűntető ama állategészségügyi kimutatásokból, melyeket az egyes államok évenként kiadnak, azon szomorú végeredményt nyerjük, hogy nincsen ország, ahol a veszettség oly gyakori volna, mint nálunk; egyedül Franciaország az, ahol nagyobb számban állapították meg az utóbbi 10 év alatt a veszettséget, de ha viszont annak kiterjedését hazánkéval összehasonlítjuk, úgy a szomorú vezérszerep mégis csak nekünk jut.

E tény megdöbbentő voltát konstátálva, még elszomorítóbb képet nyerünk, ha az utóbbi évek adatait állítjuk egymás mellé, mert ezekből az tűnik ki, hogy a veszettség az 1894-ik évtől kezdve nemhogy csökkenne, hanem ellenkezőleg mind nagyobb és nagyobb mérvet ölt, bár úgy a hatóságok, mint a magánosok is minden lehetőt megtesznek akkor, ha e bánlatom megállapíthatik, *de csakis akkor*, míg a fellépés megállítására vajmi kevés gondot fordítanak, mert ellenkező esetben megmagyarázhatatlan lenne a veszettség elleni küzdés eredménytelensége.

Az állategészségügy rendezéséről szóló 1888-ik évi VII. t.-cz. a veszettség elleni védekezés módozatai közül a külföldön elért eredmény után indulva, egyedül az ebtartás megfelelő rendezését tartja célhozvezetőnek s tényleg ezen törvény 72. §-a köteleességévé is tette az egyes törvényhatóságoknak ebtartási szabályrendelet alkotását, melyben a fölösleges kutyák tartásának megszorítása végett alkalmas adót kellett volna megállapítani.

Hasonló szabályrendelet hiányában a belügyi és földmívelésügyi m. kir. minisztérium egy szabályrendelet-mintát dolgozott ki s azt a törvényhatóságoknak megküldve, annak alapján azoknak 6 hónap alatt kellett volna a helyi viszonyoknak megfelelőleg módosított szabályrendeletet kidolgozni, illetve életbeléptetni;

ezen kötelezettségnek azonban több helyen csak néhány év eltelté után tettek eleget, sőt két törvényhatóság még mai napig sem, másutt pedig különösen az ebadó nagysága tekintetében, illetőleg ennek kivetésénél oly enyhe rendelkezéseket állapítottak meg, hogy ennek alapján már eleve sem lehetett várni a fölösleges ebek számának kevesbedését; a tapasztalat ezt tényleg be is igazolta, mert mindazon törvényhatóságokban, ahol az ebtartási szabályrendelet több pásztor-vagy házörző ebre nyújt adómentességet, ott az ebek aránylagos száma igen magas és megfordítva ama törvényhatóságokban, ahol az ebadó alól kivételt egyáltalán nem ismernek, aránylag igen kevés ebet tartanak. Így pl. Tolna vármegyében, ahol a házörző és pásztorok egyáltalán nincsenek megadóztatva, sőt ahol oly rendelkezés jutott kifejezésre, hogy minden házban annyi eb adómentes, ahány család fő lakik egy házban, 1 □ km.-re 43, 100 lakosra pedig 63 eb esik, vagyis oly magas itt a kutyák száma, a minőt csak hasonló enyhe rendelkezésű vármegyékben találunk, ezzel szemben pl. Vas megyében minden eb után aránylag magas adót kell fizetni, aminek következménye az ebek számában oly kedvezően nyilvánul, hogy ott az adatok szerint ebet csak azok tartanak, akiknek az elengedhetlen szükségét képezi; Vas megyében ugyanis a sűrű népesség daczára 1 □ km.-re csak 2.2, 100 lakosra pedig csak 2.9 eb jut.

Az ebek számarányának az ebadóval való összefüggését hazánk majdnem minden törvényhatóságának területéről közölhetném, azonban attól eltekinthetek, miután mindenütt annak a konstataására szorítkoznék, hogy ahol az ebadó szabályrendelet messzemenő engedményeket nyújt, ott az ebek száma nagy és megfordítva. Pusztá számadatok azok, melyekből ezen összefüggés kitűnik, de amelyeknek ismerete sokkal nagyobb horderejű, ha összehasonlítjuk azokat a törvényhatóságok területén észlelt veszettségi esetek számával. Így pl. hogy a fenti két törvényhatóságra visszatérjek, megemlítem, miszerint Tolnamegyében 1890-től 1900-ig nem kevesebb, mint 350 esetben állapították meg ebeken a veszettséget, míg Vas megyében ugyanazon időtartam alatt csak 61 eb. Oly szembeötlő a különbség nemesak ezen vármegyékben, hanem egyéb hasonló rendelkezésű törvényhatóságokban is, miszerint joggal kérhetjük, hogy ily szomorú tapasztalati adatok birtokában miért nem rendezik a törvényhatóságok e kérdést.

Hazánkban Budapest székesfővárostól eltekintve csak 7 olyan törvényhatóság van, ahol az ebadó alól kivétel egyáltalán nincs, ezek: Gömör, Vas, Abauj-Torna, Szepes, Komárom, Alsó-Fehér és Maros-Torda vármegyék, s ha ezek egynemelyikében a veszettség aránylag mégis gyakori, úgy annak oka oly törvényhatósággal való szomszédságra vezethető vissza, ahol az enyhe ebadó-szabályrendelet folytán igen sok a felesleges eb, s így a veszettség is nagyarányú; a legtöbb törvényhatóságban ezzel ellentétben oly engedményeket biztosítanak, hogy azokban legtöbb helyen csak a luxus és vadászegek vannak megadóztatva. Így Békés megyében pl. 1 mérszáros, 1 kültelki, 2 pásztor, 1 csősz és 50 holdas tanya után 1 házörző eb adómentes; Temes megyében a pásztorok adómentesítésénél még messzebb mentek, mert ott 50 drb juh után 1 kutya adómentes, úgy hogy a kinek 200 drb juha van, annak jogában van akár 4 ebet is tartani. Baranyában meg nemesak a pásztorok, kültelki tulajdonosok és utcavégi házak lakói tartanak adómentesen kutyát, hanem ugyancsak nem fizetnek adót a vadászok, 1 vadászeb és 4 tacsó után sem. Az eredmény e törvényhatóságok területén nem is maradt el, mert éppen e felsorolt vármegyékben a leggyakoribb a veszettség. Hogy az elszórtan levő 8 hazai törvényhatóság ily viszonyok közepette a legdrágább ebtartási szabályrendelet mellett sem

lehet a veszettségtől mentes, az ezen betegség természetéből könnyen érthető, mert hiszen a veszett eb leggyakrabban elkóborol hazuról s esetleg a legtávolabbi helyen fertőz be állatokat.

Tíz év alatt hazánkban a hivatalos kimutatások szerint nem kevesebb, mint 10,442 ebadó állapították meg a betegség s ugyanazon idő alatt 133 ló, 576 szarvasmarha, 106 juh és 562 sertés hullott el veszettségben. De ha a mezőgazdaságot e néven ért anyagi károsodástól eltekintünk is, vajjon az emberek közt 1890—1898-ig hivatalosan megállapított 300 veszettségi eset nem arra indít-e bennünket, hogy lehetőleg mindent megtegyünk a gyógyíthatlan bánlatom terjedésének megállítására.

A pásztor- és házörző ebek a veszettség leggyakoribb terjesztői, vagyis éppen azok, melyekre a legtöbb ebtartási szabályrendelet adómentességet állapít meg; ezeknek a számát kell tehát a lehetőségig csökkenteni kivételt nem ismerő magas ebadó behozatalával. A kutya a pásztorok kezében nem más, mint kényelmi eszköz, bár tagadhatlan, hogy vannak oly vidékek, ahol a pásztorok tartása elengedhetlen. Mindkét esetben, vagyis akár kényelmi szempontból, akár szükségéből tart valaki pásztorokat, az ezekre is kivetendő ebadó határozatát meg a tartás indokoltságát. Igaz ugyan, hogy több szabályrendeletben ki van mondva, miszerint többesszámú pásztorokért már a luxus-ebekre megállapított adót kell fizetni, úgy de ez csak papíron véghezvittnek tekintendő, mert éppen a pásztorok szabad életmódjából bátran következtethetjük, hogy ők az ebtartási szabályrendeletek határozmányait vajmi kevésbe veszik, miután ebösszeírásunk hiányossága mellett vajjon ki kényszerítené őket, vagy ha mégis, meg lehetünk róla győződve, hogy éppen ők azok, akik e rendelkezést kijátszák.

A legnagyobb részben szabadban tartózkodó pásztoroknak van leginkább alkalmuk kóborló veszett ebekkel érintkezni s így a veszettséget terjesztetni, tehát ezek számát kellene magas ebadó behozatalával csökkenteni, ami a gazdák közönségnek is érdeke, mert hiszen ezen réven nem lenne állatállománya az esetleges befertőzésnek kitéve.

Hasonló elbírálás alá esnek a házörző ebek is, melyek a kitűzött czélnak a legtöbb esetben nem felelnek meg. Fölhangzik minden oldalról ama nézet, hogy nálunk a mezői munkát végző lakosság már csak azért is kénytelen ebet tartani, mert munkaidőben házat, vagyonát, mindenét arra az ebre bizza, melyről az állattani ismereteket terjesztő művek kivétel nélkül úgy emlékeznek meg, mint az ember leghűbb és legodaadóbb társáról, aminek igazságát mindenki elismeri, mert hiszen nincs környezetünkben egy állat sem, mely e tekintetben a kutyával összehasonlítható lenne, de viszont odaállíthatjuk e tétel mellé ama hatalmas tényezőt, melynek „éhség” a neve; aláveti magát annak minden élő lény s próbára teszi a legodaadóbb hűséget is.

A magárahagyott házörzőeb vajjon miképen feleljen meg rendeltetésének, ha kellő táplálásról nem gondoskodnak, különösen szegényebb házaknál, ahol legtöbbször csak koplalás jut a ház éber örökösztályrészéül. Táplálékkeresés czéljából az ilyen ebek elkóborolnak, miközben könnyen fertőzhetik magukat. Egy jól táplált és gondozott házörző eb sokkal megfelelőbb szolgálatot végez, mint több koplalásra ítélt. Itt tehát ugyancsak azt hangoztathatjuk, hogy magas, *kivételt nem ismerő* ebadó behozatalával a házörző ebek számát is csökkenteni kellene, aminek következménye éppen nem maradna el, mint az 1888-ik évi VII. t.-cz. 72. §-a alapján alkotott ebtartási szabályrendeletek életbeléptetése után történt, amikor a veszettségi esetek száma feltűnő módon megkevesbedett, amit *Hutya* az „Állategészségügyi Évkönyv” 6-dik évfolyamában igen helyesen a kevés kivétellel behozott ebadónak s a kutyák számának ez által feltételezett csökkenésének tulajdonított.

Közige az ujonnan végrehajtott mind keves ezen ügy tekintetében Nem ebtartó köz leg többje az ebadó vehetjük címén befittatik az let előir.

Az e feltételezet hogy már az ebadó a melyet állategészs zésére ford Igy pl. le rezni, vagy sulni kezd kat kitűzn Köz zése s a mint az járó költ ből, ha igenis.

Ha egy biztos pontos védekezésben szándékoz A k el ily mó összes tö nek, ami lenne, ho régen eld vagyis, h kivételt sem szá mények mat s ügy, ha sánk él

A ban, Svá lános eb ték azt, reilen b országba cziország észlelt nyaink minőt p szednek, egyet en a közse után 7 az egye pénztár adót sz sonlóan némelyi fokozat Még m Németo másik fe a szegé A szettsé nem es hanem

Közigazgatásunk jelen szervezete mellett az újonnan alkotott szabályrendeletet akkor végrehajtották ugyan, csak hogy idő múltán mind kevesebb és kevesebb gondot fordítottak ezen egy a saját, mint az állategészségügy tekintetében, fontos rendelkezés végrehajtására.

Nem is csodálandó ez, mert nemcsak az ebtartó közönség, de még a hivatalos közgek legtöbbje sem ismeri azon célzatokat, melyekre az ebadó fizetése visszavezetendő; sőt hozzávehetjük még ehhez azt is, hogy az ebadó címén befolyt összeg sok helyen nem is fordítatik azon célra, a mit a szabályrendelet előír.

Az ebadó olyannyira a helyi viszonyoktól feltételezett kiadása az ebtartó közönségnek, hogy már ezen alapon is indokoltnak tartanók az ebadónak községi adóként való kezelését, a melyet ott kellene az állattenyésztéssel vagy állategészségüggyel kapcsolatos kiadások fedezésére fordítani, a mely községben az fizettetett. Így pl. lehetne abból tenyészállatokat beszerezni, vagy abból a már nálunk is meghonosulni kezdő községi állatdíjazásokra jutalmakat kitűzni.

Közös községi hullaszállító kocsiszerzése s a dögtér megfelelő karbantartása valamint az ebösszeírással és nyilvántartással járó költség szintén fedezhető lenne az ebadóból, ha nem is egyszerre, de fokozatosan igenis.

Ha ilyen célra fordítatnék az ebadó, úgy biztosítva lenne az ebadó-szabályrendelet pontos végrehajtása, miután mindenki a saját érdekében ellenőrizné az az alól kibujni szándékozókat.

A kellő célú azonban csak akkor érnék el ily módon is, ha az ebadó szabályrendeletet összes törvényhatóságaink egyöntetűen rendeznék, aminek első feltétele természetesen az lenne, hogy az összes nyugati államokban régebben elörölt adómentesség nálunk is töröltesse, vagyis, hogy az ebadófizetés-kötelezettség alól kivételt semminemű körülmények közepette sem szabadna tenni, mert az ily célú eredmények igen sok visszaélésekre adnak alkalmat s jelen esetben nemcsak az állategészségügy, hanem a saját magunk, illetve embertársaink élete és egészsége rovására.

A nyugati államok közül Németországban, Svájcban, Angliában stb. a magas általános ebadó behozatalával már régebben elérték azt, hogy azokban a veszettség az ismeretlen betegségek közé tartozik, vagy Németországban legfeljebb az Oroszországgal, Franciaországgal és Ausztriával határos vonalon észlelt néhány esetre szorítkozik. A mi viszonyaink közepette oly magas ebadót, mint a minőt pl. Németország egyes tartományaiban szednek, nem lehetne kivetni, így, hogy csak egyet említsék, Würtembergben tekintet nélkül a község vagy város nagyságára, minden eb után 7 márkát (8 K. 40 fill.) kell fizetni, sőt az egyes községeknek jogukban van a községi pénztár javára egész 12 márkáig terjedő pótdótdot szedni. A többi tartományokban hasonlóan magas ebadót szednek, csak hogy azok némelyikében a községek nagyságához mért fokozat szerint határozták meg az ebadót. Még meg akarom a helyen említeni, hogy Németországban az ebadó felerészben az államé, másik fele pedig a községé, ahol azt nagyobbára a szegényalaphoz esatolják.

A kivétel nélküli magas ebadónak a veszettség kevesbedésére való kedvező befolyását nem csak a németországi tapasztalat igazolja, hanem Anglia, Svájc stb. példája is s külö-

nösen ez utóbbi 1895-dik évi veszettségi járványa is, melynek csakis oly módon tudtak rövid 3 év alatt gátat vetni, hogy minden kantonban a régebben megállapított salacsonynak bizonyult kantonális ebadón kívül még községi pótdótdot fizetésére is kötelezték az ebtulajdonosokat s ma már ennek révén elérték azt, hogy csakis a francia határ mentén észleltetnek egyes esetek.

Az ebtartás rendezésének kérdése az általános ebadón kívül még maga után kellene hogy vonja ebtartás szabályrendeleteink egyéb pontjainak helyesbítését is, a mi ha megtörténne, úgy attól nemcsak a veszettségi esetek kevesbedését várhatjuk, hanem az ebtenyésztésre ép oly kedvező változást gyakorolna, mint külföldön, a hol nemes fajú ebek tenyésztésével még a szegényebb néposztály is jövedelmezőleg foglalkozik; ez természetes is, mert ha valaki akar kényelemből, akár szükségből tart ebet, úgy mindenesetre inkább olyan eb birtokába igyekszik jutni, melynek ivadéka után kiadása kamatostul megtérül. Minden faj nélküli kores ebbel e célú nem érheti el s így csak egy mód marad hátra, vagyis fajtiszta ebtartása.

Dr. Szakáll Gyula.

LEVÉLSZEKRÉNY.

Kérdések.

630. kérdés. A gazdatiszti fizetések megállapításánál, illetve az apró marhatartás, — tyúk, liba, kacsa, pulyka, — engedélyezésénél, mily elveket szoktak szem előtt tartani?

Tarthat-e a gazdatiszt tetszés szerinti mennyiséget ezekből, vagy pedig a tulajdonos ezek tartásától a gazdatisztet eltilthatja-e?

gr. K. C.

631. kérdés. Etethető-e hasas anyasertésekkel takarmányrépa? Tekintettel az ideai általános rossz tengeritermésre. A kezelés alatt gazdaságban az anyasertésekkel takarmányrépát óhajtának etetni, a következő beosztás mellett. A vemhesség első stádiumában kapnak az anyasertések napjában kétszer takarmányrépát, és egyszer szemestengerit. A malacozás előtt 2—3 hónapot megelőzőleg csak egyszer kapnak takarmányrépát, és több szemestengerit. Attól tartok, hogy a malacok hasmenést kapnak, mi természetesen nagyobb mérvű elhullást idézne elő, tekintve azt, hogy a répától tulsok, de hig teje lesz az anyának.

D. J.

632. kérdés. Növendék szimmenthali bika és üszöborjakkal csutkás tengerit óhajtának etetni, de mivel e tekintetben kellő tájékozottsággal nem bírok, szives felvilágosítást kérek, hogy mily adagokban lenne az legezészerűben etetendő egy, egy és fél éves borjakkal, és egyáltalában előnyösebb-e a csutkás tengeridara, a tiszta tengerivel? Célom a borjukat kiváló jó kondícióban tartani. Jó minőségű rétiszena ad libitum rendelkezésükre bocsátható.

K. N. J.

633. kérdés. A „Köztelek“ m. hó 15-iki számában „A takarmányrépa elvermeléséről“ című cikkben ismertetett répaelvermelési módnak azon részét, mely szerint a hidegebb idő beálltával a répaprizmának nyitva hagyott része is leföldeltessék, tehát, hogy az egész prizma lefojtva legyen, jónak és követendőnek tartja-e? Ha igen, úgy már f. évi terméséből ezen répaeltartási móddal kísérletet tennék.

G. Zs.

634. kérdés. Egy bérletet 1903. január 1-én szándékozom átvenni és pedig a vetést és a talaj megmunkálását alku szerint készpénzben tartozom kifizetni. Nem óhajtom ezen munkálatokat az értéken aluli áron, de viszont nem szeretném tul sem fizetni. Kérdem tehát, hogy mennyit ér meg egy hold (1200 □-öl) háromszori szántása és elvetése vetőmaggal együtt. Ugyancsak ezen szerződésben kikötöttem, hogy a széna és szalma becsáron átveendő. Mi az értéke középminőségű rétiszenának és buza és rozsszalmának. A birtok Veszprémmegyében fekszik.

S. B.

635. kérdés. Vidékünkön most kerül forgalomba először szárított tengerikeményítőgyári moslék (mintát mellékelek); kérnék szives felvilágosítást, vajjon ez egyértékű, vagy milyen értékű hizlalás szempontjából a szeszgyári tengerimoslékkel szemben? Ha új tengeri most 10 korona, mit ér ilyen szárított tengerikeményítő gyárimoslék?

D. A.

Feleletek.

Gazdatisztek baromfitartásának szabályozása. (Felelet a 630. sz. kérdésre.) A földbirtokosnak jogában áll ugyan a gazdatisztet a baromfitartástól eltiltani, de ha a gazdatiszt ezt a jogot eddig élvezte, kell, hogy ezen jogának elvesztéseért kárpótoltassék.

Tekintettel azonban azon körülményre, hogy a legtöbb gazdatiszt a pusztán, távol a piactól lakik s így öt baromfiak tartására nem annyira az esetleg elérhető haszon, mintsem inkább azon körülmény indítja, hogy háztartását ezen az uton szükséges hussal és tojással elláthassa, méltányos, hogy gazdatisztnak baromfiak tartása engedélyeztessék, mely elvezmény megállapításánál a tartható létszám, állatnemek szerint, okvetlenül meghatározandó, olyformán, hogy csak bizonyos számú toj (tyúk, liba, kacsa, pulyka) és növendékének tartása engedélyeztetik, hogy továbbá azok a tojletek meghatározatnak, melyek a tartható pr ümarha legelőjéül vagy kifutójául szolgálhatna és hogy végül az is kimondassék, hogy a baromfiak kinek a takarmányán tartassanak, mi tekintetben megjegyeztetik, hogy e célra bizonyos mennyiségű ocsut szokás a tisztnek engedélyezni. A helyi körülmények szerint, nevezetesen a gazdatiszt állása, fizetése és a majorterület nagysága és berendezése szerint az engedélyezhető létszám nagyon különböző lehet, de a közölt elvek szem előtt tartásával minden esetleges visszaélésnek eleje vehető.

Hensch.

Répaetetés hasas és szoptató koczakkal. (Felelet a 631. sz. kérdésre.) A mersekkelt mennyiségben etetett takarmányrépa tudvalevőleg a legjobb tejtakarmányok egyike, ha az állatok a répán kívül elegendő száraztakarmányt is kapnak, s ha utóbbit úgy választjuk meg, hogy az ösztakarmány helyes táparánnyal birjon. Ebben a tekintetben nincs különbség a tehén s a kocza között, s ezért bátran etethetünk utóbbival egy a vemhesség valamint a szoptatás alkalmával takarmányrépát, ha az adagot nem szabjuk nagyobbra, mint a hogy a tehénél szoktuk, vagyis 100 kg. élősúlyra nem adunk neki 4 kg.-nál sokkal több répát. Azonban valamint a tehén csak akkor ad a répa után jó tejet, ha oly takarmányt is kap, melyben sok a fehérje, a koczánál is hasonlóan keil eljárunk, vagyis azzal is tanácsos a hasasság s a szoptatás alatt némi olajpogácsát, korpát, malátacsirát stb. etetni, mert ha a kocza tisztán csak tengerit eszik a répa mellett

TATAI DARABOS SZÉN TOJÁS BRIKETT

BÁNYÁK: Tata, Királd, Sajó-Szent-Peter, Dorogh, Tokod, Ebszöny. — EBSZÖNYI MÉSZ.

MAGYAR ÁLTALÁNOS KÖSZÉNBÁNYA RÉSZVÉNYTÁRSULAT BUDAPEST, V., Erzsébet-tér 19.

lokomobilnál, gőzekénél teljesen pótolják a porosz szenet, e mellett sokkal olcsóbbak, használatuk nagy megtakarítást eredményez.

akkor alig képes annyi fehérjére szert tenni, a mennyit a hasában fejlődő ébrények igényelnek, vagy amennyire a tejmirigyek szabályszerű működésének főtartása végett szüksége van; a pogácsaetetés továbbá ásványi anyagokban való gazdagsága is indokolja, a mire pedig a hasas és szoptató kocznak igen nagy szüksége van. Mi pl. a következő adagolást tartjuk a hasasság vége felé s a szoptatás alatt 100 kg. élősulyra megfelelőnek: 4 kg. répa, 1 kg. tengeri, 0.5 kg. korpa s 0.2 kg. repcepogácsa. Ebben körülbelül 19 kg. szárazanyag, 0.23 kg. fehérje, s 1.46 kg. N. mentes táplálóanyag foglaltatik, s így a táparány 1 a 6 hoz. Ellenben tisztán csak répával s tengerivel a következő adagolást számíthatjuk ki: 4 kg. répa s 1.8 kg. tengeri, a miben 2 kg. szárazanyag, 0.16 kg. fehérje s 1.71 kg. N. mentes anyag foglaltatik. Táparány 1: 10.7. Peldáink természetesen csak tájékoztatók akarnak lenni, mert a gyakorlatban az adott takarmányviszonyok azok, melyek a követendő adagolást megszabják; de első példánk mindenesetre több figyelmet érdemel, mint a másik és pedig egy előnyösebb vegyi összetétele, valamint nagyobb változatossága miatt is. Meddő vagy a hasasság kezdetén levő koczákat természetesen több répát is kaphatnak, sőt a meddő állatoknál esetleg tetszésünkre bízhatjuk a répa fölvetelét, de azok még így is alig képesek 100 kg. élősulyra naponta 10 kg.-nál több répát enni. A répát nyersen, de felaprítva s lehetőleg némi polyvával keverve adjuk a sertésnek. Végül megemlítjük, hogy a kocza — testnagyságához viszonyítva — ép oly jól tejel mint a jó fejű tehén, minél fogva táplálási szempontból hasonló elvek érvényesek reá, mint a fejőstehenekre; a hasasság alatt pedig főleg arra kell gondolnunk, hogy a kocza ébrényeinek összszúlya viszonylag nagyobb mint a marha ébrényének súlya, s így aránylag sok fehérjét s ásványi anyagokat kell a hasas koczával etetnünk.

Cselkó.

Daralt csövestengeri etetése növendékmarhával. (Felelet a 632. sz. kérdésre.) Egyenlő mennyiségű szemet feltételezve a csövestengeridara jobban táplálja a növendékmarhát mint a tiszta dara, s ez akkor is áll, ha a tiszta darához annyi szalmaszeccskát keverünk, a mennyi a csövestengeriben a csutka. A csöves tengeridara nagyobb táphatása részint arra vezethető vissza, hogy a csutka táplálóból, mint a szalmaszeccska, részint pedig arra is, hogy a csöves tengeridara porózusabb anyagot képezvén, az emésztési nedvek jobban hatják át s gyorsabban emésztik meg mint a tiszta darát. Ehhez járul még azon előny is, hogy a csöves tengeridara — a lónál tett tapasztalatok szerint — kevésbé hizlal s izzaszt, mint a tiszta tengeridara. Ezen szempontokból tehát teljesen indokolt az, hogy a kérdéses esetben csöves tengerit szándékoznak a szimmentháli marhával etetni. Több nehézséget okoz nekünk a jelen kérdés második fele, vagyis az, hogy mennyi csöves tengeridarat adjunk az 1—1½ éves szimmentháliaknak, mert kérdező csupán csak azt tudatta velünk, hogy tetszés szerint etethet rétiszenát. A mi tapasztalásunk azonban az, hogy a hol szimmentháli marhát tenyésztettek, ott répát is szoktak természetesen, vagy más takarmányfélékkel is rendelkeznek. Ezzel pedig azért kellene tisztában lennünk, mert a tengeri mennyiségét a többi takarmányok szerint szabhatjuk csak meg, s így egyszer kevesebb, máskor több tengerit kell az állatoknak adnunk. Egyébiránt tisztán csak réti szénával s tengerivel a következő napi adagolást számíthatjuk ki, mely 1000 kg. élősulyra vonatkozik: 25 kg. rétiszena s 5 kg. tengeridara. Ebben foglaltatik 25.8 kg. szárazanyag, 1.77 kg. fehérje, 0.49 kg. zsir és 13.28 kg. szénhidrát. A tengerit itt nem csövesen hanem, tisztán értjük; ha tehát csöves darát etetünk, akkor 1.5 kg.-mal többet kell számítanunk, mert 6.5 kg. csöves tengeriben körülbelül 1.5 kg. a csutka. Általánosságban pedig még annyit mondhatunk, hogy

minél fiatalabbak az állatok s minél nagyobb súlyt fektetünk arra, hogy azok kishasúak s egyenes hátúak maradjanak, továbbá hogy minél gyorsabban fejlődjenek, annál több tengerit s kevesebb szénát adunk nekik; ha pedig sok tengerit etetünk, akkor sok alkalmat is kell az állatoknak arra adnunk, hogy a szabadban mozogjanak, mert máskülönb a csöves tengeri is hizlalja s ellusztja a szimmentháli marhát.

Cselkó.

Takarmányrépa teletetése prizmában. (Felelet a 633. sz. kérdésre.) A prizmába rakott répanak két nagy ellensége van, u. m. a fölösleges nedvesség s a fagy, melyek ellen ha kellően oltalmazzuk a répát, akkor jól fog a melegebb idők beálltaig elállni. A fölösleges nedvesség ellen úgy védjük az eleintén sok vizet párolgató répát, hogy a prizma ormát mindaddig nyitva hagyjuk, míg fagytól nem kell félnünk; de hogy a prizma ezen idő alatt be ne ázhasson, szalmával takarjuk le az ormot, mely ha elég vastagon kerül reá, kiereszti ugyan a belsőgőzöket, de nem engedi az esővizet a prizmába szivárogni. Ugynevezett szalmakéményekkel nem czelszerű a prizmát ellátni, mert ezek körül legkorábban szokott a répa rothadni, amennyiben ugyanis a kémények beeresztik a fagyot, s a réparól felszálló gőzöket megsűrítik s a répara csöpögtetik vissza. Már most magától érthető, hogy a mikor nagyobb hidegek kezdenek mutatkozni, hogy akkor a prizma ormát is be kell földelnünk, mert máskülönb megfagy a répánk; így tehát mi is azt a nézetet valljuk, melyre a jelen kérdésben hivatkozás történik. A földtakarót magától érthetőleg oly vastagra vesszük a prizma egész fölületén, hogy a répa a nálunk észlelt legnagyobb hidegek ellen is védve legyen, mert előre sohasem tudhatjuk azt, hogy milyen hideg lesz az ideitél. Miután azonban a föld nagyon mélyen beereszti a fagyot, annál fogva még egy szalmaréteget is szokásos körbe fogni olyformán, hogy a répát először legalább is 10 cm.-nyire beföldeljük, azután 10—15 cm. vastag szalmaréteggel látjuk el, s végre még egy jó ásonyomnyi földréteggel földjük be. Megemlítendő még, hogy Appel*) szerint, ki alapos tanulmány tárgyává tette a gyök- és gumótakarmányok prizmákban való teletetését, nemcsak hogy nem ártalmas, de egyenesen kívánatos az, hogy közvetlenül a répara is jöjjön egy 10 cm.-es földtakaró, a prizma ormát pedig úgy ajánlja Appel elkészíteni, hogy azt is hosszú szalmával beföldvén, egy szekérodalfát fektetünk rajta végig, melyet szintén hosszú szalmával takarunk le, s most az egész prizmát 10 cm.-nyire beföldeljük, s minek megtörténte után kihuzzuk az ormon fekvő fát, s így egy csövet nyerünk, melyen végig lehet látni, s mely a párák elvezetésére szolgál. Később ha fagyni kezd, akkor betömjük a cső két végét, s az egész prizmát még egy szalmaréteggel ellátva, véglegesen beföldeljük. Appel szerint elégséges, ha közvetlenül a répara egy 15 cm.-es szalmaréteg kerül, az ezen levő földréteg legyen 10 cm., a második szalmaréteg szintén 10 cm., s végre a legkülső földréteg 15—20 cm. Appel persze csak a burgonya teletetésével tett nagyobb-szabású kísérleteket, de szerinte a répara is ráül az, amit a burgonyánál jónak talált.

Cselkó.

Szántások, vetések, széna és szalma értékbeeslése. (Felelet a 634. sz. kérdésre.) A vetésnek a talajelőkészítés, a vetőmag és az elvetés költsége adja meg a vetések értékét. Soros vetést feltételezve, egy magyar hold buzavetés értéke a következő lehet:

	korona
Háromszori szántásnál felhasznált 3 kettős fogatnap értéke a 5 K. =	15
Fogasolás, azok száma szerint p. o.	2
80 kg. buza a 15 K. =	12
Soros vetésért 1/5 fogatnap...	1
Összesen	30

*) Biologische Abteilung für Land- und Forstwirtschaft am Kaiserlichen Gesundheitsamt. Band II., Heft 3.

A szénánál és a szalmánál pedig az illető vidék helyi forgalmi árai mértékadóak, amelyek középminőségű szénára nézve 3—4 K. őszi szalmára nézve 1—1.5 K. közt szoktak váltakozni.

A bérleti szerződések mintáit tárgyaló külön mű nincs, de a bérleti szerződések meg szerkesztésénél követendő elveket részletesen tárgyalja Hensch Árpád Üzeman cz. művének első kötetében és alkalmas mintát tartalmaz Gerlóczy Géza Jogisme cz. műve. Hensch.

Szárított keményítőgyári tengerimoslék hizlalóértéke. (Felelet a 635. sz. kérdésre.) E hulladéktakarmány, valamint a szemes tengeri s a szárított szeszmoslék átlagos emészthető összetétele a szakmunkák szerint a következő:

	keményítőmoslék	tengeri	szeszmoslék
fehérje	13.3	8.4	20.5
zsir	7.2	4.8	11.7
szénhidrát	48.4	60.6	35.6
tápegység	77.5	79.5	81.8

Az 1:2:2:1 arány szerint kiszámított tápegységek összege folytán tehát, ha az átlagos összetételű tengeri q.-ja 10 korona, akkor a szárított keményítőmoslék q.-ja 9.75 koronát, a szárított szeszmosléké pedig 10.28 koronát ér. De megjegyzendő, hogy a tengeri árán a jelen esetben még némi korrekciót kell eszközölnünk, amennyiben ugyanis most csak új tengerivel rendelkezünk, mely több vizet tartalmaz, mint az általunk számított átlagos összetételű tengeri, holott a másik két takarmány viztartalma egész évben ugyanaz. Nevezetesen novemberben 24% körül változik a tengeri viztartalma, míg az átlagos összetételű tengeri viztartalomra számítjuk át a 10 koronás átlagos összetételű tengeri értékét, akkor azt 8.90 koronának találjuk s ha ezt most 10 koronára egészítjük ki, akkor a szárított keményítőmoslék 10.95, a szárított szeszmoslék 11.55 koronát ér. vagy más szavakkal november elején a szárított keményítőmoslék mintegy 9.5%-al, a szárított szeszmoslék 15.5%-al értékesebb, mint az új tengeri; a kérdéses két gyárihulladék közötti értékkülömböset pedig olyan, hogy a szárított szeszmoslék átlag mintegy 5.5%-al értékesebb, mint a szárított keményítőmoslék.

Bemutatott számításunknak azonban természetesen csak akkor van alapja, ha a kérdés tárgyát képező szárított keményítőmoslék vegyi összetétele megközelíti az irodalomban elfogadott átlagos összetételt. Miután azonban a különböző keményítőgyárak némileg eltérően készítik a tengeriből a keményítőt, amennyiben némely gyárak előbb meghámozzák s csirájától is megfosztják a tengerit, míg mások nem, annál fogva némileg eltérő összetételű moslék kerül forgalomba s ezért igen ajánljuk mindenkinek, aki pl. 20 q. keményítőmosléket vagy többet vásárol, hogy állapítsa meg legalább az első vásárlás alkalmával a moslék fehérje- és zsirtartalmát, ami mindössze csak 8 koronába kerül. A jelen esetben szívesen magunkra vesszük azt, hogy a kezeinkhez juttatott moslék mintát a helybeli vegykísérleti állomásnak adjuk át, ha megbízatást nyernénk reá; az esetleges elemzést kombinációba véve pedig szolgáljon tájékoztatóul, hogy a számításunk alapját képező átlagos összetételű szárított keményítőmoslék 17.3% nyers fehérjét s 7.8% nyers zsirt tartalmaz s hogy az ellenőrző elemzésnél nyert adatokat ezekkel a számokkal s nem a fent közölt em. alkatrészekkel kell viszonylatba hoznunk, mert a vegykísérleti állomások a beküldött anyagnak csak nyers összetételét állapítják meg. Végül még mint utánzásra méltó példát említi, hogy kérdéstevő nagyon helyesen cselekedett akkor, midőn a szerkesztőséghez intézett kérdését egy közvetlenül hozzánk irányított keményítőmoslék mintával társította, mert így szemlélet útján is meggyőződhetünk arról, hogy a kérdéses takarmány etetésre nagyon alkalmas.

Cselkó.

A gazda
ban eltöltött
pályafutásánál
János, a zseli
őszült jószág
Gazdasági Eg
Annak
lyet pályatár
adó ura nyuj
tüzzük az e
mi is üdvöz
szeretettel 5
kalmából.

Khernu

1-én Zselize
ifju 1852-be
Esterházy Já
hunyt tulajd
midőn öröks
család tulajd
zövő, majd
pedig az ur
tetett ki, am
elégedésére,
tettel ma
uradalomna

Mint

főnök igazs
képesége n
zervativ te
nek lelkes
készséggel
ható be, h
válságot n
ország sok
Az ő idején
nagybani
Zselizen 1
kulturát;
tehenészet

18 kilomé
dalom juh
mostohább
nemesített
évek óta
lanul 172
Hogy a f
új telepíté
mű és ön
czátlankod
tén szabá
ügybuzgal
kalkodás
gazd. egy
köziga-g.
nak képv

Ily

más hala
peltnek a
sége nag
vitte; a
való tánt
tainak, is
Az
ünnepele
csinált ju
megrend
ból mint
nek em
az elism

Kherndl János.

A gazdasági pályán ugyanegy uradalomban eltöltött zajtalan, de annál hasznosabb pályafutásának 50-ik évfordulóját ünnepli Kherndl János, a zselizi uradalomnak érdemekben megöszült jószág-felügyelője, a Barsvármegyei Gazdasági Egylet elnöke, az OMGE. tagja.

Annak a koszorúnak a leveleihez, amelyet pályatársai, tisztelői, barátai s kenyeret adó ura nyujtanak az ünnepeltnek, mi is oda-tűzzük az elismerés el nem hervadó levelét, mi is üdvözzlünk lelkünk melegével, őszinte szeretettel 50 éves szolgálati jubileumának alkalmából.

Kherndl János született 1833. november 1-én Zselizen, Baranyamegyében. Mint 19 éves ifju 1852-ben lépett az akkori tulajdonos gróf Esterházy János szolgálatába. Később az elhunyt tulajdonos özvegyének titkárja lón, s midőn örökség útján az uradalom a gr. Brenner család tulajdonába került, Kherndl János intézővé, majd tisztartóvá lépett elő. 1884-ben pedig az uradalom jószág-felügyelőjévé nevezetett ki, amely minőségben urának teljes megelégedésére, lankadást nem ismerő ügyszere-ttel ma is egyik legbuzgóbb tisztviselője az uradalomnak.

Mint hivatalnok kötelességtudó, mint főnök igazságos, humánus érületű. Szervező-képessége rendszeres s bár megfontolt, konzervatív természetű, azért a modern eszméknek lelkes ápolója s azokat a maguk helyén készséggel alkalmazza. Az ő érdemének tudható be, hogy a zselizi uradalom a gazdasági válságot nem érezte meg annyira, mint az ország sok más szűkmarkul, rövidlátó birtokosa. Az ő idejében vette kezdetét az uradalomban a nagybani cukorrépatermesztés, amely ma Zselizen 1600 holdon üzetik, behozta a gőzkulturát; a műtrágya nagybani alkalmazását; tehenészetet emelt, a hizlalást kiterjesztette; 18 kilométer mezei vasutat épített s az uradalom juhászatát, amely ma a mostohánál is mostohább gyermeke a gazdának, annyira nemesítette, hogy a zselizi uradalom gyapját évek óta egy francia gyáros veszi át mosatlanul 172 koronát fizetvén annak mázsájáért. Hogy a filloxera által kipusztult szőlő helyett új telepítéseket eszközöltetett, hogy 1000 hold mű és öntözhető rétet létesített, hogy a rakonczátlankodó Garam vizét az uradalom területén szabályozta, mint az ő éleslátását, az ő ügybuzgalmát dicsérik. Eme nagyszabású munkálkodás mellett kellő sikerrel viszi a vármegyei gazd. egyesületének elnöki tisztét, a vármegyei közigazg. bizottságának és Zseliz mezővárosának képviselőtestületi tagja.

Ily lázas tevékenység sikeres eredményei más halandót elbizakodottá tennének. Az ünnepeltnek a kötelességtudásánál csak a szerénysége nagyobb. Bokros érdemeit vásárra nem vitte; ambícióját kielégítette urának iránta való tántoríthatlan bizalma, tisztársainak, barátainak, ismerőseinek közszeretete.

Az az impozáns ováció, amelynek az ünnepelt e napokban részese volt, nem mondva csinált jubileum, a szeretet e nyilatkozása nem megrendelésre készült, hanem kitört a szivekből mintegy varázsütésre. Ezen ünnep fényének emelésére mi is szeretettel gyújtjuk meg az elismerés fátylóját Kherndl Jánosnak, ki-

vánva neki hosszú, megelégedett életet s hogy azt még soká a magyar föld, az édes haza fölvirágoztatásának emelésére szentelhesse!

VEGYESEK.

Mai számunk tartalma:

OMGE. közleményei.	Oldal
Kivándorlás, bevándorlás.	1745
A közgazdasági előadók ügykörének kibővítése.	1746
Kherndl János.	1748
Tárca.	
Esthangulat.	1746
Növénytermesztés.	
738 q. búzatermés.	1749
Lótenyésztés.	
Somogy vármegye lótenyésztése.	1749
Takarmányozás.	
Egyes takarmányfélések befolyása a tejhozamra.	1751
Allatgyógyászat.	
A veszettség elterjedése és az ebadó közötti viszony hazánkban.	1752
Levelszekreny.	1753
Vegyesek.	1755
Kereskedelem. társad.	1757
Szerkesztői üzenetek.	1758

Kherndl János.

Kitüntetések. Ő Felsége személye körüli magyar minisztere előterjesztésére a *méhézet terén* szerzett érdemeik elismerésül báró *Ambrózy* Béla kamarás és országos méhészeti tanácsadónak a *Ferencz József-rend* középkeresztjéhez a csillagot, *Binder* Iván, a magyar országos méhészeti egyesület titkárának pedig a koronás arany érdemkeresztet adományozta. *Br. Ambrózy* Béla e királyi kitüntetést a nyár folyamán Temesváron tartott nemzetközi méhészkongresszus sikerei elismerésül kapta, kinek mint a Temes vármegyei Gazdasági Egylet megalapítójának és negyedszázadon nagy érdemeket szerzett elnökének arczképét gyönyörű ünnepség keretében csak a közelmúltban leplezte le a vármegye gazdaközönsége.

Eljegyzés. *Krolopp* Alfréd, a földmivelési miniszteriumba beosztott gazdasági tanintézeti tanár eljegyezte *Rovara* Frigyes, gróf Esterházy Mihály jószágigazgatójának bájos leányát *Lujzát* Pozsonyban. Szerencsét és boldogságot kívánunk az új frigyehez.

Az Orsz. Magyar Gazdasági Egyesület tanácsa gróf *Desseffy* Aurél elnöklete alatt ma délután tartotta a nyári szünet után első ülését. Az egyesület beléletere vonatkozó számos ügy elintézése után a tanács a kezelésében lévő földmivésiskolai alapítvány kiosztása tárgyában döntött. Foglalkozott továbbá a gépeladások körül felmerülő nagymérvű visszaélések ügyével s az ezek ellen teendő lépésekkel. Ez ügyben az ipari és kereskedelmi szakosztály fog legközelebb részletes javaslatokat tenni. A Tolnamegyei g. egyesületnek a baja-báttaszéki Dunahid ügyében beterjesztett javaslatából folyólag a tanács elhatározta, hogy a közgazdasági szakosztályt a beruházási kölcsön mikénti felhasználása tekintetében javaslatételre utasítja s ez ügyben sürgős felterjesztést intéz a kormányhoz.

A *könyvek vonati perek illetékességének* kérdésében, amely ügyben bizonyos kereskedelmi körök a status quo fentartása érdekében mozgalmat indítottak, a tanács kimondotta, hogy a *polgári perrendtartási* javaslatnak ez ügyre vonatkozó 34. §-át az Orsz. M. G. Egyesület pusztán jogpolitikai ügynek tekinti; mindazonáltal a kereskedelmi köröknek ezen javaslat 34. §-a ellen irányuló akeziójáról tudomást vesz és bár a képviselőház igazságügyi bizottságának tárgyalásaiból, különösen pedig az igazságügyi miniszter nyilatkozataiból azon megnyugtató benyomást nyerte, hogy a javaslat 34. §-ának közérdekű intézkedései változtatást szenvedni nem fognak, mégis a javaslat sorsát az OMGE. figyelemmel kíséri és amennyiben tapasztalná, hogy a nevezett szakasz megváltoztatására irányuló egyoldalú törekvés folytatást nyer a saját kebelében és a szövetségbe lépett gazdasági egyesületekben a javaslat közérdekű intézkedéseinek megvédésére országos mozgalmat indít.

Az idei közgyűlés idejének és tárgysorozatának megállapítása a választmányi tagok kijelölése, a szakosztályokat a legközelebbi jövőben foglalkoztatni hivatott ügyek megbeszélése után a tanácsülés véget ért.

A szent korona elővételi joga. Két hónappal ezelőtt országos feltűnést keltett *Kacsócs* Kálmán országgyűlési képviselőnek Somogy vármegye közgyűlése elé terjesztett az az indítványa, hogy a magyar földnek idegen kézre kerülését a magyar szent korona elővételi jogának a felelevenítésével kell megakadályozni. A figyelmet érdemlő indítványról *Timon* Ákos, a budapesti tudományegyetemen a magyar jogtörténet ny. rendes tanára egy *Kacsócs*hoz írt levelében, amelynek a kérdésre vonatkozó része így hangzik, a következőket írja:

„A fölvetett nagy horderejű kérdés gyakorlati oldalával és nehézségeivel nem akarok foglalkozni, mert ez nem a jogintézményeink múltját kutató embernek feladata. Szorosán csak arra a kérdésre válaszolok, hogy az állam részére biztosítandó földbirtok elővételi jogát lehet-e a szent korona joghatóságára, mint föltulajdonjogra alapítani. Semmi sem zárja ki, hogy az 1848-ig, illetve az ősiség megszűntéig főnállott erősebb s hatásában intenzívebb jogra: a szent korona hatóságára, vagy föltulajdonjogára, mint magyar jogtörténeti alapra történjék hivatkozás. Ez esetben a szent korona föltulajdonjoga ismét érvényre emelkednék, de nem mint háromlasi jog, nem mint a nemesi, vagy szabad birtoknak gyökere, hanem mint általánosabb jellegű, de hatásában sokkal enyhébb elővételi jog. Az szerintem kétségtelen, hogy a mi közjogunk, a szent korona tana, vagy elmélete úgy, miként azt könyvemben kifejtve találok, ma is élő jogot képez. Az állami szuverenitás a

mi közjogi felfogásunk szerint ma is a szent koronában rejlik; az állami joghatalmi jogok, vagy felségjogok tulajdonképpeni birtokosa a szent korona és a szent koronáról szállanak azok át a királyra. Ehez képest az elővételi jog, mint állami főhatalmi jog, szintén a szent koronát fogja megilletni, azt a szent korona jogának kell majd tekinteni. Mindezek alapján az állam elővételi joga a mi alkotmányunkban a szent korona joga gyanánt konstruálható kettős alapon: egyrészt a szent koronát előbb megillető főtulajdonjog történeti alap, másrészt az állami szuverenitás pozitív alap alapján.

Adófizetések postatakarékpénztár utján. Egy igen érdekes, és végeredményében nagy jelentőségű tervezet foglalkoztatja a pénzügyminiszteriumot: még pedig az adónak postatakarékpénztár utján való befizetése. Jóllehet az utolsó években sok elaboratum, terv és ajánlat érkezett e tárgyban a miniszteriumhoz, de legtöbbje nemcsak hogy nem egyszerűsítette volna az adópénzek kezelését, hanem inkább bonyolította volna az elszámolást. Értesülésünk szerint a tervezet most van előkészítés alatt, s rendkívül egyszerűsítendő az adókezelési eljárást, mely természetesen ott birna a legnagyobb előnnyel, ahol adóhivatal nincs; a postatakarékpénztár közvetítő hivatala átveszi az adózó polgár fizetését, azt nyugtazza is s beszállítja a központba. A mai adóhivatalok és pénzügyigazgatóságok elhelyezése, székhelye elleni kifogások, az adóbeszállítási nehézségek ezen kérdés megoldásával mind megszűnnek, befizethető lévén az adó akárhol. A befizetési lapok a mostani számlatulajdonos száma helyett a polgár adófőkönyvi számával lesz ellátva s a központ gyorsan teljesítheti a könyvelést. Természetes, hogy ez által a postatakarékpénztár teendője és létszáma tetemesen megszaporodik, mely azonban még mindig kisebb terhet ró a pénzügyi kormányra, mint a vidéki adóhivatalok fentartása és kifejlesztése.

Aradmegyei kisgazdák a földmívelési miniszternél. Aradmegye Kispereg község gazdái 30 tagú küldöttsége tisztelettel a földmívelési miniszternél, hogy megköszönjék azt a 3 év alatt visszafizetendő kamatmentes kölcsönt, amelyet a miniszter fajtehenek beszerzésére engedélyezett a község gazdáinak. A küldöttséget *Vásárhelyi* László országgyűlési képviselő g. e. elnök és *Laehne* Hugó igazgató vezették; a miniszter igen szívélyesen fogadta s annak kisgazda tagjait bemutatva magának, hosszabban elbeszélgetett a küldöttséggel.

A Szerbiával fennálló vámszerződés felmondása. A biharmegyei gazd. egyesület gróf *Tisza* István elnöklelte alatt tartott ülésén tárgyalta a Tolnamegyei gazd. egyesület átiratát, mely szerint a kormány felkérendő, hogy a Szerbiával való vámszerződés bontassék föl, mert Szerbia határforgalom ürügye alatt kedvezményes vámtételekkel elárasztják az országot terményeik és állataikkal. A biharmegyei gazdák megtoldják a tolnamegyei átiratot azzal, hogy ne csak Szerbia, de Romániával szemben is mondasék fel a vámszerződés, mert a mi visszaélés Szerbia részéről, ugyanaz Románia részéről is, hiszen a két szerződés azonos és egyaránt sérti a magyar belső és külső forgalmi érdekeket, legalább addig védekezzünk, — mondják a bihari gazdák — míg a kormány Németország felé megnyitja a vámsorompókat.

A dárdai bronzlelet ügyében néhány napilap tegnapi számában megjelent közleményvel kapcsolatosan a következőkről értesülünk: György, chaumburg-lippeai uralkodó herceg dárdai uradalmának *Idahof* majorjában a folyó év nyarán egy értékes *Valerino* Dalmatinusra vonatkozó bronztáblát lelték, melyet az uradalom a hercegnek *Bückerburg*-ba küldött ki. A herceg a táblát kamarai elnöke utján a földmiv. miniszter rendelkezésére bocsátotta, mivel személyes ismeretségben van s kérelme csupán az volt, hogy részére egy hiteles másolat készíttessék. A földmívelésügyi miniszter a hercegnek köszönetet mondott aldozatkozásáért s egyúttal még f. évi szeptember havában értesítette, hogy a táblát

egyik közintézetünknek fogja adományozni. Egyúttal az orsz. iparművészeti muzeum utján intézkedés történt, hogy a bronz tábláról hiteles másolatok készíttessenek, ezek azonban eddig még nem készülhettek el, mivel az alkalmazásba vett vegyi eljárás hosszabb időt vesz igénybe. Mint értesülünk, a földmívelésügyi miniszter a másolatok elkészülte után az emléktábla eredetijét a Magyar Nemzeti Muzeumban helyezi el, a hol az a közönség által is megtekinthető lesz.

Nemes emberbarát. Gróf *Nádkó* Sándor értesítette az Országos Gazdasági Munkás- és Cselédségélypénztár központi igazgatóságát, hogy nagyszentmiklósi uradalmának 250 cselédjét beiratja a pénztárba és tagági díjait saját pénztárából fogja fizetni. Bár minél nagyobb körben találna követőkre a nemeslelkű főúr példája.

Körrendelet a száj- és körömfájás ellen való védekezésre. A földmívelésügyi miniszter körrendeletet intézett a vármegyék törvényhatóságaihoz, melyben elrendeli, hogy a ragadós száj- és körömfájás föllépése esetén haladéktalanul zárlat rendelendő el, tekintet nélkül a fertőzött udvarok, vagy beteg állatok számára. A betegség gyorsítása és lefolyása érdekében (ott, ahol az udvarban több állaton mutatkoznék a baj) az átoltás (mesterséges fertőzés) elrendelendő. Hízaladéktalan és tehenészetekben, melyek el vannak különítve, ez az átoltás el is maradhat. Vészkerületek alakítandók az öt kilométernél közelebb eső községekből, ahol a betegség föllépett. Vészkerületből hasított körmű állat csakis hatósági engedéllyel bocsátható ki, még levágás céljaira is. Fertőzött helyről azonnal való levágásra csak fertőzött köz-égek vágóhidjára lehet vinni hasított körmű állatot. A miniszter tekintettel a betegség elharapódzására, népies utmutatót adatott ki, melyben a baj megismerésére, gyógyításra és az állatrendőri intézkedésekre való minden tudnivaló bennfoglaltatik és azt az érdekelt területeken ingyen osztatja szét, de megküldik mindenkinek, ki a földmívelésügyi miniszterium harmadik főosztályának ír.

A borértékesítő akció. Az Országos borértékesítő szövetkezet, minden valószínűség szerint már november hó folyamán megalakul. A szövetkezet kezdeményezője a földmívelési kormány s hivatala lesz szervezni a magyar borértékesítést. A szövetkezet megalakulása, dacára annak, hogy a földmívelési miniszterium minden előkészületet megtett, azért maradt késő őszre, mert az alakuláshoz szükséges 600.000 korona értékű részjegyek jegyzéséhez hosszabb idő volt szükséges. A szövetkezetet a földmívelési kormány minden tekintetben jelentékenyen támogatja.

Az erdélyi birtokrendezés gyorsítása. Az igazságügyminiszter a lefolyt évek kedvezőtlen gazdasági eredményeinek számbavételével gondoskodott arról, hogy az erdélyi tagosítások továbbfejlesztésére a tárca kellő eszközökkel rendelkezék a jövő esztendőben. Az igazságügyi és pénzügyi kormányok közt 1901. évben készült megállapodáshoz képest ugyanis az erdélyi birtokrendezési ügyek gyorsítása céljából egy 400.000 koronáig dotálható alap szervezetet. Ennek az alapnak az utolsó 40.000 koronás véglete a folyó évben felhasználván, nehogy a birtokrendezés fennakadjon, az igazságügyminiszter a jövő évben eszközlendő tagosításokra 40.000 koronát kér a törvényhozástól.

Az OMGE saazi bizományosához magyar védjegyes szakokban csak kevés komló küldetett föl, mert a saazi és bajor kereskedők a helyszínen siettek azt összevásárolni. Ezen kevés azonban elég jól értékesült, amennyiben az I. rendű komló 100 kilónként 180—240, a II. rendű pedig 160—180 koronáért adatott el, és így a szállítási költségek és a provizó levonása után, az I. rendű komlóért 145—220, a II.-od rendűért pedig 130—160 korona tiszta értékesítés-ár éretett el.

Az október havi komlóüzlet. Miként előre látható volt, október hó folyamán a komló ára állandóan emelkedett. Az áremelkedést *Anglia* rendkívül rossz termése okozta, mely még a szeptember havi beérést sem érte el, és hivatalos jelentések szerint alig haladta meg a 300.000 márkát. Miután pedig az *észak-amerikai egyesült államok* termése szintén gyenge volt, 300.000 mázsánál többre becsült import-szükségletét *Anglia* csak az *európai kontinensről* fődözheti. Európa termése azonban szintén nem érte el a szeptemberi előirányzatot és így a csekélyebb készlettel szemben az erős kereslet folytonos áremelkedést eredményezett. A nagy kiviteli kereslet folytán, a jobb minőséget jórészt a termelés helyén vásárolták össze a kereskedők. A termelők kezén, ugy Németország, mint Ausztria-Magyarországban már csak nagyon kevés komló van, és így a további remélhető áremelkedés, — ugyszólván kizárólag a spekuláció javára válik. A komlóárak az idén, Németország nagy termése folytán a *nürnbergi komlópiac*on szabályozódtak. Itt a f. évben október végéig 62.000 bál komló került forgalomba, a múlt év hasonló időszakának 23.500 bál forgalmával szemben. A komlóárak itt a szeptember 9-iki árakhoz képest körülbelül 40 márkával emelkedtek, és október 31-én a *prima piaci áru* 105—110, a *spalli komló* 120—140, a *jobb minőségű magyar komlóval egyenértékű hallertani, bádeni és nürnbergi prima komló* 115—125 márkával jegyeztetett 50 kilónként. *Saazban* a forgalom jóval csekélyebb a tavalyinál, és az árak a nürnbergi árjegyzés után igazodtak. Október végén a *saazi komló* 140—170, a *morva, osztrák és steier* komló 110—130, a *magyar prima* 120, a gyengébb minőségű pedig 80—90 koronáért kelt 50 kilónként. *Magyarországban* a komlótermés sem mennyiség, sem minőség tekintetében nem érte el a tavalyi év hozamát és az idei előzetes becsléseket. Mindazáltal a kereskedők rövid két hét alatt közvetlen a termelőktől összeszedték az egész termést, úgy hogy ma már alig van a termelőknél komló. Erdélyben a *prima komló* elemtén 130—140, majd később 150—180 koronáért vásároltatott, míg a gyengébb minőségű áruért 80—130 koronát fizetnek 100 kilónként.

Jelentés az angol gazdák tanulmányutjáról. Ez év tavaszán Magyarországon tanulmányutat tett angol gazdák tapasztalatairól szóló jelentés *T. S. Dymond*, az utazótársaság titkárnak szerkesztésében most jelent meg. Ez a jelentés, amelyet a szerkesztő a tanulmányutban résztvevő tagok tapasztalatai és a társaság tagjainak kiosztott ismertető füzetek alapján állított össze: *Agricultural industry and education in Hungary* (Mezőgazdasági ipar és szakoktatás Magyarországon) ezimel felöleli nemcsak azokat a mezőgazdasági állami intézeteket és magángazdaságokat, melyeket az utazó-társaság meglátogatott, hanem egyúttal képét adja Magyarország egész mezőgazdaságának is s ez által hazánk mezőgazdasági állapotát és intézményeit az angol közönség előtt oly kiterjedésben és alaposítással ismerteti, a milyen munkálat angol nyelven még nem jelent meg. Ezt a jelentést mezőgazdaságunk ismertetésén kívül különösen becselessé teszi az a körülmény, hogy angol szempontból eredő kritikával van kísérve és igen sok helyütt a jelentés rámutat azokra az üzleti érdekekre, amelyek a magyar és angol közigazdaság között egészséges alapon összekapcsolhatók volnának. Az egész jelentésen vörös fonalként húzódik végig a dicséret, sokszor az elragadtatás hangja, kiváltképpen a kormány által föntartott mezőgazdasági intézések iránt, valamint a társadalmi szervezetek méltatásánál, amelyek közt az előbbieket *Angliában* teljesen hiányzanak, az utóbbiak a miénknél nagyobb mértékben lévén kifejődve, az összehasonlítás nem üt hatványunkra. Természetes, hogy mezőgazdasági termelésünk egyes ágáinál, melyek a mi speciális viszonyainknak felelnek meg, a közvetlen tanulságot a saját

viszonyaikra levonni, azon ezeknél sem konstatalására láthatjuk, az amelyet az ország tanúsít sekre szolgál járult az országának *Angliában* járult, hogy nyelünknek bá kesebb részlegünk tért.

Gazdasági tudósító hajtó-bizottság tartott, hogy tegye a decz tárgyában. *M* akik mindam helyeslik és f. mény gyöker közigazdasági szolgálya. *A* gyalás után állította és *Andrást, Piv* Józsefet és kongresszus messzebbme

Kötele országos ga pénztár érde körü mozgal mond főispán meg a megy letet. Az é léseket tart hétre más sági egyesül megbizottait amely megk tán itt már a jegyző. A megjelentek és szolgabí tették az t hogy megh hangoztattá belépést m és cselédn Tömörkény ahol többé részét az o nak, sőt és nyugdíja hogy a ten segítőpénzt mintegy 60

Burg delemügyi következők ről: *Értesü* gliában és rosszabb a s kezdemé szágból va kísérlésére mények kö előnyösen mivel *Frant* lamok jele tanak Ang méssel b hiszem é nek burgo jó fajta, n gonya fel eddig is v több üzle igen nagy lán czels jelölésével

viszonyaikra nem tudják és nem is akarják levonni, azonban érett megfigyelőképességük ezeknél sem ragadhatja magát kuriózitások konstataására, úgy hogy, amint a jelentésből láthatjuk, az a fáradság és vendégszeretet, amelyet az angol gazdák tanulmányutjánál az ország tanusított, nem efemer vendégeskedésekre szolgált, hanem nagy mértékben hozzájárult az ország legfontosabb közgazdasági ágának Angliában való megismertetéséhez, hozzájárult, hogy Angliában mezőgazdasági terményeinknek barátokat szerezzen. A jelentés érdekesebb részletének ismertetésére vissza fogunk térni.

Gazdasági tudósítók kongresszusa. A földmivélségi miniszter által kinevezett gazdasági tudósítók kongresszust terveznek. A végrehajtó-bizottság Árkész János elnökle alatt ülést tartott, hogy a szükséges előmunkákat megtegye a december 3-án tartandó kongresszus tárgyában. Már beérkezett 500 tudósító levele, akik mindannyian a kongresszus megtartását helyeslik és felette kívánatosnak tartják az intézmény gyökeres szervezését, hogy az hazánk közgazdaságának fontos tényezője legyen, mely a gazdák érdekeit hiven és lelkiismeretesen szolgálja. A végrehajtó-bizottság beható tárgyalás után a kongresszus tárgysorozatát összeállította és Árkész János elnökle alatt Gaál Andrást, Pintér Gyulát, Szalkay Zoltánt, Ofner Józsefet és Landesz Józsefet kiküldték, hogy a kongresszus sikerének előmozdítására a legmesszebbmenő intézkedéseket tegyék.

Kötelező belépés a segélypénztárba. Az országos gazdasági munkás- és cselédségpénztár érdekében Csongrád megyében is széleskörű mozgalmat indított meg dr. Csató Zsigmond főispán, aki e tárgyban értekezletre hívta meg a megyei tisztviselőket és gazdasági együletet. Az értekezlet elhatározta, hogy népgyűléseket tart a megye összes községeiben, hétről-hétre más és más helyen, amelyekre a gazdasági egyesület és a megyei központ is kiküldi megbízottait. Tömörkény község volt az első, amely megkezdte a népgyűlések sorozatát, miután itt már a népet foglalkoztatta a kérdéssel a jegyző. A napokban megtartott népgyűlésen megjelentek a központ, a gazdasági egyesület és szolgabírói hivatal kiküldöttjei, akik ismertették az üdvös intézményt. A nép nem csak hogy meghallgatta a szónokokat, de sokan azt hangoztatták, hogy kötelezővé kellene tenni a belépést minden földmivélséből élő gazdára és cselédre nézve. Összehasonlítást téve a Tömörkényen fennálló temetkezési együlettel, ahol többet kell fizetni és alig kapják tized részét az országosan szervezett segítőpénztárnak, sőt életükben már 100 korona jutalmat és nyugdíjat kapnak, nagy a hajlandóság arra, hogy a temetkezési egylet tagjai a földmivélsé segítőpénztárba lépnek át, amelynek egyszerre mintegy 600 tagja lett Tömörkényen.

Burgonyakivitel Angliába. A kereskedelemügyi miniszter londoni szaktudósítója a következőket jelenti az angliai burgonyakivitelről: Értésülvén azon körülményről, hogy Angliában és Írországban az ideai burgonyatermés rosszabb a rendesnél, érdeklődtem a kérdés iránt s kezdeményező lépéseket tettem a Magyarországból való burgonya-kivitel esetleges megkísérlésére. Azt hiszem, hogy a jelen körülmények között a konjunktúra természetünk által előnyösen használható volna, annál is inkább, mivel Franciaország és Németalföld, mely államok jelentékeny mennyiségű burgonyát szállítanak Angliába, az ideán szintén gyengébb terméssel bírnak, mint rendes években. Azt hiszem érdemes volna, ha kísérlet tételnek burgonya exportálására. Természetesen csak jó fajta, meglehetősen nagy, fehér belsejű burgonya felelne meg a londoni piacnak. Már eddig is volt alkalmam személyesen érintkezni több üzletemberrel, a kik hajlandók volnának igen nagy mennyiségű burgonya átvételére. Talán czelszerű volna mustákat az árak megjelölésével Londonba küldeni. Az árak kiváló

jó minőségű burgonyáért 60 usque 80 shilling per angol tonna (1016 kg) cif London. A mennyiben Magyarország nagyobb mennyiségű jófajta burgonya felett rendelkeznek ez évben s a szállítási tarifa nem zárja ki a verseny lehetőségét, jelentékeny üzleteket lehetne kötni egy egész év folyama alatt, azaz az új termésig. Legkedveltebb fajok a londoni piacon a „Magnum Bonum Imperator”, „Sadonia”, „Up-to-Dates” burgonya. A többek között érintkezésbe léptem e tárgyban egy vasutársaság áruosztályának ügygővével, a kitől a King-Cross-i burgonyapiacz azon czégeinek listáját kaptam, melynek a vasutársaság áruit mint bizományosok árulják. E czégek közül többekkel szintén érintkezésbe fogok lépni. A szállítás lehetőségének főfeltétele a vasuti vagy hajózási díjtételek magassága, vagyis hogy a burgonya megbírja-e a szállítási költségeket. Tudtommal az „Adria” hajózási társaság díjtételei meglehetősen magasak, de talán ellensúlyozható volna e körülmény az által, hogy Magyarországon a burgonya igen olcsó. Felső Magyarországból esetleg lehetne nemcsak Fiumén át, de Németországon keresztül az Elba folyón is szállítani. Természetesen az ut hosszúsága és a bekövetkezendő hideg időjárás is tekintetbe veendő tényezők. Teljesen sértetlen állapotban kell, hogy az áru ideérkezzen. Ha általában a burgonya-export lehetséges, igen fontos volna az itteni kereskedőket hazai megbízható czégekkel összeköttetésbe hozni. Volt alkalmam kereskedőktől panaszokat hallani, hogy több ízben kellemetlen tapasztalatokat tettek az által, hogy megbízhatlan magyarországi ágensekkel léptek üzleti összeköttetésbe, pörül jartak és így elvesztették bizalmukat.

Német komlóüzlet. A német komlóüzletről augusztus végén közzétett hivatalos statisztika szerint a f. év első nyolcz hónapjában a behozatal 26.296 m. (1901-ben 25.744 és 1900-ban 24.374 m.) volt. Ausztria-Magyarországból behozatott januártól augusztus végéig 1902-ben 22.618 m., 1901-ben 24.110 m. és 1900-ban 17.552 m. Az 1901—02. évi üzletévben (1901. szept. 1-től 1902. évi aug. végéig) behozatott 140.018 m. (az előző évben 58.774 m.) és abból Ausztria-Magyarországra 129.316 illetve 56.740 m. jutott. A kivitel 1902. jan.-aug. hónapjaiban 1902-ben 62.450 m., 1901-ben 74.351 m. és 1901-ben 74.550 m. volt. Legtöbbet vásároltak Angolország (16.758, illetve 18.698 és 15.762 m.) Franciaország (12.180 m.) és Belgium (10.886 m.). Az Egyesült-Államokba az év első nyolcz hónapjában szállított 4188, illetve 5574 és 6723 m. Az 1901—02. évi összes kivitel 119.936 m. volt (az előző évben 187.770 m.) Bajorország idei bő termése, Anglia és az Egyesült-Államok nagy szükséglete és Csehország idei gyenge termése előreláthatólag azt fogják eredményezni, hogy az 1902—1903. évi ki- és bevitel kétféle ismét kedvező lesz Németországra nézve. A németbirodalom a komló tekintetében elsőrangú kiviteli ország, amit a német vámtarifa megállapításánál figyelembe kell majd venni. *Czirokszakál.* Olaszország czirokszakál termése, mint florenzi konzulátusunk jelenti, jól sikerül; a termés kitűnő minőségű fehér szalmát eredményezett. Mennyiségileg a termés nem volt ugyan tulságos bő, de mindazonáltal kielégítőnek montható. A kereslet ez idő szerint még csekély, de tekintettel a termés kitűnő anyagára, előreláthatólag emelkedni fog, valamint a kivitel is, ugy nyers áruban, mint kész seprőkben. Az árak egyelőre változatlanok, 48 lira métermázsánként. *Burgonyakivitel.* Miután Angliának az ideán kevés burgonyája termett, a londoni főkonzulátus arra figyelmeztet, hogy legjobb minőségű burgonya csakja (51 kgr.) csak 3—3½ sh.-ért kelt. A burgonyát kézzel kell szemelni és hibás burgonyának nem szabad a szállítmányban lennie; csak közép és egészen nagy burgonya adható el, amelynek a bele lisztes és fehér.

A gabona és liszt állami ellenőrzése Portugáliában. Portugáliában erős ellentétek fejlődtek ki a mezőgazdák és a molnárak között. A molnárak kívánsága az, hogy az őrléshez külföldi gabonát is használhassanak fel, hogy ezt a belföldivel keverve az őrléshez felhasználhassák. A molnárak azt állítják, hogy a portugáliai buza szeme kemény, tehát, hogy jó

minőségű buzalisztet készíthessenek, okvetlen szükséges, hogy külföldi, puha szemű búzával keverjék; a mezőgazdák pedig ez ellenében azt állítják, mint lissaboni konzulátusunk jelenti, hogy az ország termése a fogyasztást fedezi, ennek következtében a behozatal felesleges. A kormány arra törekszik, hogy mindkét fel kívánalmait kielégítse. A fennálló szabályok szerint kötelesek a mezőgazdák aratásuk eredményét a központi irodában bejelenteni, viszont a malomtulajdonosok is mindenkori gabonaszükségletüket. Ezen hatósági intézkedésnek, amint mondják, sok hátránya van. A molnárak az említett intézkedés ellen hozzák azt, hogy a központi iroda működése nehézkes, sok esetben pedig önkényes; a mezőgazdák viszont azt hozzák fel, hogy a hosszadalmas eljárás mellett még a költségek is túl magasak. Különösen hátrányos a mezőgazdákra az üzletek lassu lebonyolítása, aminek következtében pénzükhöz csak hosszabb idő múlva jutnak. A molnárak, hogy ezen hatósági ellenőrzést elkerüljék, megkísérlik gabonaszükségletüket közvetlenül a termelőtől beszerezni és ez esetben magasabb árakat fizetnek, mint a hivatalos jegyzés. Ha a közvetlen vásárlások következtében a hatósági ellenőrzési hivatalnál csekély mennyiségű gabona van eladásra bejelentve, úgy a molnárak közvetlen vásárlásaikat beszüntetik, szükségleteiket pedig a hatóságnak bejelentik. A kormány hajlandó a molnárak kívánságának eleget tenni, annál is inkább, mert ezzel a gazdákat kényszeríteni akarja arra, hogy a termés eredményét a valóságnak megfelelően jelentsék be, mielőtt a molnárokkal közvetlen üzletet kötnek. E czélból elutasította a gazdáknak a beviteli könnyítések ellen tett felszólalásait. Így áll ez időszerint ez az ügy, mely a magyar gazdákat és kereskedőket is érdekli.

Kedvezményes komlószállítási díjtételek. Láng Lajos kereskedelemügyi miniszter, október hó 21-ről kelt, és az „Erdélyi Gazdasági Egyesület” intézett 40.604/VII. B. számú leirataiban, az erdélyi vasutállomásokról, a segesvári komlószövetkezet czime alatt a segesvári komlóvásárra küldendő, és ugyanezen komlóvásárról a hazai sörnyáralomásokra, Ausztriába és a vámkülföldre szállítandó komlóküldeményekre, a következő szállítási díjmérsékléseket engedélyezte: 5000 kilón aluli küldeményekre a II. darabárusztály, fuvarlevelenként és kocsinként legaalabb 5000 kgr. feladására, illetőleg ezen súlyért való díjfitetés esetén pedig a kocsiakományi A. osztály díjtételeinek alkalmazását. Ezen intézkedés a darabárúnál 30%, az 5000 kilón felüli waggonrakományoknál pedig 40% szállítási díjmérséklést jelent.

Az ember fogékonyága a sertésorbáncz virusai iránt. Jensen újabbán két esetet észlelt, midőn a védőoltásközben az ojtótüvel véletlenül ejtett sérülés következtében egy-egy ember megbetegedett. Az ojtás helye körül fájdalmas duzzanat fejlődött, orbánczos pírral, mihez később a környezet megduzzadása és a karon vörös csikoltság csatlakozott (néhánykor hólyagok is képződnek a fertőzés helyén). Ezek, valamint régebb idevonatkozó észleletek arra figyelmeztetnek, hogy az orbánczos sertés szigorubb szempontok szerint volna elbírálendő, mint az eddig történt.

Lóbevitel Indiába. Az indiai kormány 1903—1904-re a hadsereg részére lovakat akar beszerezni és pedig:

I. osztály: ausztráliai, tasmániai és dél-afrikai lovakat Calcuttába 1265, Madrasba 426 drbot. II. osztály: arab és perzsa lovakat a lovasságnak 180. Szürke lovakat a tüzérség nem fogad el, átlagár egy loért mintegy 700 rupia (1120 K.) Ha magyar lovakat akarnának behozni, szöba jöhetne az a 266 ló, amely Bombayba kivantatik. „Ausztráliai, délafrikai és más lovak” elnevezés alatt, mert a kormány angol gyarmatokból akarta ugyan beszerezni a szükségletét, de kénytelen volt engedményt tenni, mert a szükséges jobb lovakat a gyarmatoktól nem kaphatja. A lovak hajóra szállítására legalkalmasabb az idő októbertől április-májusig. A lovak vámmenetesen

Zab korlátolt forgalom szerint, változatlan irány-
za'nál 12:60—13:20 koronáig jegyezz.
Ótengeri azonnali szállításra, 13 20 koronáig fizet-
nek helyben kocsi rakva.
Új-tengeri deczemberi szállításra, budapesti egyen-
értékben 10:40 korona körül jegyezz.

Budapesti takarmányvásár. (IX. kerület, Mester-
utca 1902. november 7-én. A székesfővárosi vásárigaz-
gatóság jelentése a „Köztelek” részére.)

Felhozott a szokott községekből 195 szekér réti
széna, 44 szekér muhar, 56 szekér zsupszalma, 21 szekér
alomszalma, 3 takarmányszalma, 0 szekér tengeriszár, 14
szekér egyéb takarmány (lóhere, luczerna, zabosbüköny,
kölcs, stb.), 8 0 zsák szecska.

A forgalom élénk.
Árak fillérekben q-ként a következők: réti széna
440—600, muhar 560—620, zsupszalma 220—80, alom-
szalma 240—280, takarmányszalma 600—660, tengeri
szár —, egyéb takarmány 360—400, zabosbüköny
—, lóhere —, luczerna —, köles
—, sarju 500—520, szalmaszecska 380—380
Összes kocsi szám 339 Összes súly 372,900 kg

Vetőmagvak. (Mauthner Ödön tudósítása.)
Vöröshere mag. Még mindig Oroszországból remél-
nek nagyobb behozatalt, minél fogva az elmúlt héten
az árak nem emelkedtek tovább és ezen körülmény a
vételekvet némileg lehoaszottta. Jóllehet Oroszorszá-
ból folytonosan jelzik, hogy bár a lóhere növényallo-
mánya igen buja volt, de magot nem adott. A legel-
sőbbrendű minőségek valamivel magasabb árban fizet-
tettek, középminőségű mag azonban könnyen volt a
mult heti áron elhelyezhető. A cséplési munkálatok
most már különösen a nagyobb uradalmaknál teljes
folyamatban vannak, és az esős időjárás okozta kése-
delm mindenesetre igen gyorsan helyre lesz hozva.
Luczernamag. Végre Olaszország is szint vallott és a
naponként beérkező mind számosabb ajánlat azt igaz-
olja, hogy a termék ezen magból határozottan jobb
vot, mint azt eddig azon országból a világnak kívülni
jónak látták. A minőségek is igen szépek és ez idén
jóval felülmúlják a francia eredetű magot. Magyar ter-
mésű mag iránt a vételekvet igen élénk volt és a mult
heti árak szvesen megadták. Muharmag és büköny
keresettebbek, míg baltaczim leginkább esőverte mag,
nyugodtabb.

Jegyzések nyersáruért 50 kilóként Budapesten:
Vöröshere mag ————— 65—76— korona
Luczernamag ————— 60—64— ”
Muharmag ————— 8—9— ”
Baltaczim ————— 14—15— ”

Szeszűzlet.

A szeszűzletben e héten a forgalom kielégítő
volt és nagyobb fedezési vásárlások folytán ugy kon-
tingens nyersszesz mint finomított szesz kelt el válto-
zatlan áron azonnali szállításra és kötésre. Elkelt hely-
béli egyesült szeszgyárak részéről finomított szesz adózva
141—141:50 K., adozatlanul szabad raktarra szállítva
42:25—42:50 K. nagyban és 2—3 korona drágábban
kicsinyben. Élesztőszeszben a kereslet élénk és adózott
áru felsőmagyarországi vevők részéről adózva 142:50
koronán lett vásárolva. Adozatlan szesz nagyban tar-
tályokban 42:50—42:75 K. kelt.

Denaturált szesz igen szilárd és keresett, hordó-
val együtt kötésre 31—31:50 koronán kelt el.

Mezőgazdasági szeszgyárak részéről kontingens
nyersszesz azonnali és november—deczemberi szállí-
tásra 32:50—33:50 K. kelt ab termelő állomás. Exkon-
tingens szesz 19:50 K. jegyezték ab állomás. Exkon-
tingens finomított szesz 23—24 K.

A kontingens nyersszesz ára Budapesten 36:50—
37— K.

Bécsi jegezés kontingens nyersszesz azonnali szállí-
tásra 38—38:40 kor. kelt el, zárlat — kor.

Frágai jegezés adózott triplioszesz 127¹/₈—
korona adozatlan szesz 35¹/₈— korona.

Trszeti jegezés kivétel szesz magyar-osztrák
13:25—13:25 koronán, német áru — 10%o nektontarje.

Budapesti heti jegezés: nagyban kicsinyben
korona korona

Finomított szesz — 141—141:50 143—144—
Élesztőszesz — 142—142:0 143—144—
Nyersszesz adózva — 139—139:50 141—142—
Denaturált szesz — 31—31:50 32—32:50

Az árak 10,000 literfokként hordó nélkül ber-
mentve, budapesti vasútállomáshoz szállítva, készpénz
fizetés mellett értendő.

Az Erzsébet-Gőzmalom-Társaság üzleti tudósi-
tása a „Köztelek” részére. Budapest, 1902. nov. 6-án.
Kötelezettség nélküli árak 50 kilonként, zsákostul, ösz-
súlyt tiszta súlynak véve, a budapesti vasuti és hajó-
állomásokhoz szállítva:

buzaliszt:
Sz.: 0 1 2 3 4 5 6 7 7¹/₂
Ar.: 13.10 14.60 12.30 11.90 11.50 11.— 10.50 9.20 8.10
8-as takarmányliszt buzakorpa finom goromba
6.20 4.30 4.50

Rozsliszt.

0	0/1	1	1/B	II	II/B	SR	III
11.50	11.10	10.10	10.4	9.70	9.50	7.70	8.80

Lujza gőzmalom r.-t. jelentése a „Köztelek”
részére. Budapest, 1902 november 6-án. Netto-árak 50
kgként, Budapesten, elegysuly tisztasúlyként, zsákostul.
Kötelezettség nélküli.

Szám: 0. 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7.
Ar. K.: 13.10 12.70 12.40 12.— 11.60 11.— 10.50 9.40

7¹/₂ 8.
8:50 5:90
Korpa: F. G.
Ar. korona: 4:20 4:50

Rozslisztárak:
0 0/1. I. FR. II. II/b. III. Rkorpa
K.: 11.70 11.30 10.90 10.50 9.90 9.40 8.40 4.80

Hedrich és Strauss „Királymalom” üzleti tudó-
sítása a „Köztelek” részére. 1902. november 7-én.

Rozsliszt:
Szám: 0 0/1. I. WR. II. II/B. III.
Ar. Kor. 11.10 10.70 10.30 10.10 9.90 8.70 7.50

Köleskása:
Szám 0 1 2 3 4
Ar.: Kor. 13.— 12.50 12.— 11.50 10.75

Kukoriczadara: finom (polenta) közép goromba
Kor. 8.75 10:25 10:25

Rizstakarmányliszt Királymalom dírcze Takarmánygyár
4.90 K. 3.20 K. 4.80 K.
Rizskorpa Rozakorpa
3.20 4.70

Áraink 50 kg.-ként, helyben, elegysuly tisztasuly-
nak véve, zsákkal együtt értendő.

A központi vásárcsarnok arujegyzése nagyban
(en gros) eladott elemleczikkek ariairól.

A magyar gazdák vásárcsarnok ellátó szövet-
kezete üzleti jelentése. 1902. november 5

A hét forgalma esendes lefolyása volt.
Husfélekekben számbavehető árváltozás nem történt,
marhahus ára kilogramonként 1.10—1.50 korona, borju-
hus 1.24—1.40 korona, sertés-hus 1.10—1.20 korona, ürű
70—82 filléres árban adatot el, füstölt-hus ára a mult
héten jelzett áron kelt el.

Nagy mennyiségben érkezett a vad, ezekből özet
kilogramonként 1.20—1.40 korona, szarvast és däm-
vadat 60—80 filléret értékessítettünk, nyulnak párját 1.90
—2.90 koronáért helyeztünk el.

Vaj és tejtermékek az irányzat a mult hetéhez
képest javulást mutat, a kereslet növekedett s így az
árak is emelkedtek, teavaj kibóját 2—2.20 koronáig,
főzövaj 1.30—1.70 koronáig, turo 20—25 fillérig helyez-
hető árban helyzetett el.

Gyümölcsfélekből szőlő már kevés mennyiségben
érkezik, a felküldött jobb áru 40—48 koronáért kelt el
kgmonként. Nagyobb tételekben érkezett almáért faj,
szép-ég s nagyság szerint az árak változnak, közön-
é-gesebb alna 20—30 fillér, masanszki, törökbaítint 0—50
fillér, ranett szép borkormos 40—70 filléres árban helyez-
tetett el, körét minőség szerint 30—80 filléres árban
adtunk el kgmonként.

Borsalma ára 12—40 fillér kilója.
Zöldségfélekből burgonya és hagyma érkezett nagy-
gyobb tételekben, rózsburgonyát 4.40—4.50 koronáért
értékessítettünk.

A felérkezett baromfiak közül csirkét élő állapot-
ban 1.00—1.0-g, sütnivaló 1.80—2.00 koronáért, tyukot
1.80—2.0 K-ért adtuk el páronként, élő sovány lud
ára páronként 4.00—4.80 kor. sovány kacsa 4.00—4.50
korona volt. Gyakoribbak a vágott állapotban érkező
hízalt baromfiak, csirkéfélet minős g és nagyság szerint
darabonként 1.60—1.70 K-ig adtuk el, hizott lud kgja
1.20—1.40, kacsa kgja 1.12—1.20 K-ért volt elhe-
lyezhető.

Tojásüzletben a felküldések különösen jó friss
áruban még mindig igen esélyek, ugy, hogy az árak
állandóan szilárdak, meszes tojá-ból azonban mindinkább
több kerül a piacra. Friss tojás ládáként 90—93 korona,
meszes 80—82, apadt 78—82 koronáért lett kinalva és
vásárolva. felküldőinknek nagyon ajánljuk a mielőbbi s
gyakori felküldéseket.

Hideghusvásár a Garay-téri élelmi piacon. 1902.
november 7-én. (A székesfővárosi vásárigazgatóság jelen-
tése a „Köztelek” részére.) Felhozott Budapestről 45 árus
38 darab sertést, 0 árus 33 darab süldőt, 3500 kgramm
friss húst, 400 kg. füstölt húst, 400 kg. szalonnat,
200 kg. hájat, — kg. zsirt, — kg. kolbászt, — kg
hurkát, — kg. füstölt szalonnat, — kg. kocsonya-
húst, — kg. disznósajtot, — kg. (— drb) sonkat, — kg.
töpörtöt.

Vidékről és pedig: Czegléd 29 darb sertés Nagy-
Kőrös 72 darab sertést. Összesen 98 darab sertés.

Forgalom élénk. Árak a következők: Friss ser-
tés-hus 1 kg. 12—12:8 fillér, 1 q 110—114 korona, süldő-
hus 1 kg. 100—104 fillér, 1 q — korona, füstölt
sertés-hus 1 kg. 140—160 fillér, 1 q 136—138 korona,
szalonna zsirnak 1 kg. 134—136 fillér, 1 q — korona,
füstölt szalonna 1 kg. 144—60 fillér, 1 q —
korona, háj 1 kg. 140—152 fillér, 1 q — korona,
disznósir 1 kg. 148—152 fillér, 1 q — korona,
kocsonyahus 1 kg. 96—112 fillér, 1 q — korona,
füstölt sonka 1 kg. 140—180 fillér, 1 q — korona,
kolbász 1 kg. —, disznósajt 1 kg. —, hurka
1 drb —, töpörtöt 1 kg. — fillér.

Hideghusvásár az Orczi-uti élelmi piacon. 1902.
november hó 7-én. (A székesfővárosi vásárigazgatóság
jelentése a „Köztelek” részére.) Felhozott Budapestről
34 árus 47 drb sertést, — árus — drb süldőt, 3000 kg.
friss húst, 400 kg. füstölt húst, 1800 kg. szalonnat, 300
kg. hájat, — kg. kocsonyahúst.

Vidékről és pedig: Udvardi-ből 10, Nagy-Székely-
ből 29, Duna-Pataj 11, összesen 10 darab sertést.

Forgalom élénk. Árak a következők: Friss sertés-
hus 1 kg. 112—128 fillér, 1 q 104—112 K., süldő-hus 1 kg.
— fillér, 1 q — K., füstölt sertés-hus 1 kg.
128—136 fillér, 1 q — K., szalonna zsirnak 1 kg.
120—128 fillér, 1 q — K., füstölt szalonna 1 kg.
136—144 fillér, 1 q — K., háj 1 kg. 128—144 fillér,
1 q — K., disznósir 1 kg. 144—144 fillér, 1 q
— K., kocsonyahus 1 kg. 66—88 fillér, füstölt
sonka 1 kg. 144—160 fillér, 1 q — K.

Högyészi tehénvásár-tudósítás. A Högyészen
(Tolnamegye) 1902. évi november hó 4-én megtartott
országos tehénvásárra felhajtott: lefejesre szánt
öreg tehén 25 drb, friss fejőstehén 31 drb, tenyésztésre
szánt fiatal tehén 110 drb, üsző 147 drb, tenyészbika
2 darab.

Árak: lefejesre szánt öreg tehén 150—300, friss
fejőstehén 290—510, tenyésztésre szánt fiatal tehén
250—500, üsző 100—300, tenyészbika 240 korona dara-
bonként.

A vásár hangulata élénk.
A legközelebbi országos tehénvásár 1902. decz.
hó 2-án lesz.

Budapesti lóvásár.

(Eredeti jelentés a „Köztelek” részére.)

1902. november 6.

Főlhajtatott:	Árak
	(drb-kint korona)
Jobb minőségű hátsaló	— drb
Könnyű kocsi (jukker)	16 „ 380—440
Nehéz kocsi (hintós)	12 „ 220—310
Igás kocsi (nyugati vér)	40 „ 200—260
Ponny	2 „ —
Fuvaroslovak	80 „ 90—150
Parasztlovak	340 „ 50—110
Alárendelt minőség	47 „ —
Összesen	537 drb
Eladatlan maradt	270 drb
Irányzat: a vásár hangulata élénk.	

Budapesti vágómarhavásár.

(Eredeti jelentés a „Köztelek” részére.)

1902. november 6.

Főlhajtás összege:	Minőség szerint:
Uj főlhajtás	3255 drb
Mult vásárról	193 „
visszamaradt	193 „
Összeg	3448 drb
Eladatlan maradt	11 drb
Származási hely szerint:	
Magyar eredeti	960 drb
Magyar tarka	569 „
Szerbiai marhák	1862 „
Horvátors. mar- hák	17 „
Boszniai marhák	40 „
Összeg	3448 drb
Elsőrendű hizott	282 drb
Másodrendű „	2629 „
Alárendelt minő- ség	288 „
Növendékmarch.	42 „
Bivaly	137 „
Összeg	3448 drb
Nem szerint:	
Bika	175 drb
Ökör	2354 „
Tehén	919 „
Bivaly	— „
Összeg	3448 drb

Á r a k

(100 kilogr.-kint élő-súlyban minden levonás nélkül 90% rekben)

	I. rendű	II. rendű	III. rendű
Magyar hizott ökör	61—68	52—58	42—50
Tarka hizott ökör	68—72	56—62	44—54
Szerbiai ökör	52—64	50—56	42—48
Tehén	60—68	48—54	44—50
Bika	62—70	56—62	48—56
Növendékmarcha	—	48—62	—
Bivaly	—	—	—

Irányzat: a vásár hangulata élénk, az árak a
mult hetéhez képest 1—2 koronával emelkedtek.

Budapesti gazdasági és tenyészmahavásár.

(Eredeti jelentés a „Köztelek” részére.)

1902. november 6.

Fölhajtott:	Arak
Elsőrendű magyar jármos ökör	20 drb 660-720
Másrendű „	57 „ 610-660
Alárendelt min. magy. járm. ökör	6 drb —
Tarka növedéktinó	— „ —
Fehér tehén	— „ —
Tarka fejős tehén	182 „ 160-230
Bonyhádi fejős tehén	69 „ 220-340
Jármos bivaly	5 „ —
Tenyészbika	1 „ —
Magyar tehén	— „ —
Összesen	240 drb

Eladatlan maradt 62 „

Irányzat: a vásár irányzata nagyon lanyha.

Budapesti szurómarhavásár.

(Eredeti jelentés a „Köztelek” részére.)

1902. november 6.

Fölhajtott:	Arak
Magyarországból élő borjú	454 drb 80-92 68-78
„ szurott „	— „ —
Ausztriából élő borjú	— „ —
„ szurott „	— „ —
Magyarországból élő bárány	— „ — K.p.-ként
„ szurott „	— „ —
Ausztriából élő bárány	— „ —
„ szurott „	— „ —
Összesen	454 drb

Irányzat: lanyha.

Budapest ferencvárosi sertésconzumvásár.

(Eredeti jelentés a „Köztelek” részére.)

1902. október 31-től november 6-ig.

Heti fölhajtás összege	Érkezett waggon	Érkezett összesen darab	Sertés-koz-vágóhidra elszállított	Eladatlanul maradt
okt. 31-től nov. 6-ig	68	2684	3333	135

Napi áruk fillérekben						
N a p	Óreg ne- héz pá- ronként 280-350	Kanlott	Páron- ként 300 kg. feül	Páron- ként 220-300 kg.	Könnnyű 220 kg.	Husos fajta
okt. 31.	84-90	—	83-100	90-100	80-94	—
nov. 6.	—	—	95-97	86-95	78-86	—

Arak élősúlyban levonás nélkül jegyeztetnek.

Irányzat: vásár lanyha Süldősertések iránt a kereslet igen élénk. Arak csökkentek.

Budapesti kőbányai sertéspiac.

(A kőbányai m. kir. állategészségügyi hivatal jelentése a „Köztelek” részére.)

1902. október 30-tól november 5-ig.

Állomány:	Elszállítás:
Sertésállomány volt	Budapesti fogyasztásra
mult hét végén... 46829	Vidéki fogyasztásra
E héten érkezett	Bécsbe
Magyarországból	Ausztriába
E héten érkezett	Zsiradékgyárba
Szerbiából	Összeg
254	6213
Állomány összege	47520
Elszállítás	6213
Marad állomány	41307

Hizottsertés-árak:

Megállapodás szerinti súly és 40% levonással kgr.-ként.) Magyar öreg nehéz, párja 400 kg.-on felül 106-110 fill. 300-400 kg.-ig 106-112

(Az alábbi áruk páronként 45 kg. súly és 40% levonással kilogrammonként.)

Magyar fiatal nehéz párja	300 kg.-on felül	108-114 fill.
„ közép	250 „	106-114 „
„ könnyű	200 „	104-108 „
Szerbiai nehéz párja	260 kg.-on felül	104-110 fill.
„ közép	250 „	102-106 „
„ könnyű	240 „	100-104 „

Irányzat: hanyatló zsirarak miatt az üzletirányzat lanyha.

Soványsertés-árak:

(Az áruk 40% levonással élősúlyban értendők kg.-onként.)

Óreg 2 éven fölül	84 tól 90-ig
Óreg 2 éves	90 „ 96 „
Süldő vészen átment	96 „ 100 „
Süldő vészen át nem ment	88 „ 90 „

Irányzat: lanyha.

* A fent jelzett sertésmennyiségből németországi vevők által határszéli vágóhidak utján élő állapotban 336 darab lett Németországba elszállítva.

Bécsi sertésvásár.

(Eredeti jelentés a „Köztelek” részére.)

1902. november 6.

Fölhajtás.	Származás szerint:	Arak
Minőség szerint:	Magyarországból	drb.
Hussertés	4618	9590
Zsirsertés	4452	4480
Összesen	14070	14070

Eladatlan maradt — Összesen 14070

Arak: (kilogrammonként élősúlyban fogyasztási adó nélkül, fillérekben.)

Elsőrendű nehéz magyar	96-98 kiv. 100
Könnnyű és szedett magyar	80-86
Óreg nehéz és közép magyar	88-94
Német és lengyel husfajták	68-88

Irányzat: a tulinagy felhajtás következtében igen lanyha.

Bécsi juhvásár.

(Eredeti jelentés a „Köztelek” részére.)

1902. november 6.

Fölhajtás:	Arak:
Magyarországból	Angol husos ürük
Galicziából	5639
Osztrák tartományokból	—
Összesen	5689

(Az áruk kg.-ként fillérekben, élősúlyban fogyasztási adó nélkül értendők.)

Irányzat: változtalan.

Bécsi szurómarhavásár.

(Eredeti tudósítás a „Köztelek” részére.)

1902. november hó 6.

Fölhajtott:	Arak
Élő borjú	26 drb
Ölött borjú	3182 „ 110-120 96-108
Ölött bárány	222 „ 12-26 páronként
Ölött sertés	1596 „ 68-112
Ölött juh	767 drb 58-80
Összesen	5793 drb

Irányzat: szilárd 2-4 fillérvnyi áremelkedéssel, sertésvásár eladás könnyen történt gyengébb árak mellett.

Ingatlanok árverései (40,000 korona becsértéken felül.)

(Kivonat a hivatalos lapból.)

Nov. 10.	Kecskeméti kir. tvszék	a tkvi ha-tóság	S. Kovács Mihály	200000
Nov. 10.	Bpesti I-III ker. kir. jbiróság	a tkvi ha-tóság	Peringer Ferencz örökösei	163575
Nov. 11.	Budapesti kir. tvszék	a tkvi ha-tóság	Basel és Kaufmann	219947
Nov. 15.	Budapesti kir. tvszék	a tkvi ha-tóság	Barabás Lászlóné	79100
Nov. 15.	Budapesti kir. tvszék	a tkvi ha-tóság	Balogh Ödönne	189939
Nov. 10.	Veszprémi kir. tvszék	a tkvi ha-tóság	dr. Csekő Imre	58368
Nov. 17.	Kaposvári kir. tvszék	a tkvi ha-tóság	Nagy Ákos	435600
Nov. 17.	Szécsényi kir. jbiróság	a tkvi ha-tóság	Br. Buttler Henrik	120000
Nov. 18.	Szécsényi jbiróság	a tkvi ha-tóság	Weissenbacher Endre	57320
Nov. 19.	Tenkei kir. jbiróság	a tkvi ha-tóság	Györfi József	59350
Nov. 20.	Budapesti kir. tvszék	a tkvi ha-tóság	Kohn Zsigmond	114968
Nov. 24.	Budapesti kir. tvszék	a tkvi ha-tóság	Keller Jakab	310675

Nov. 24.	Budapesti kir. tvszék	a tkvi ha-tóság	Flutsch Gyula	402230
Nov. 24.	Vaáli jbiróság	a tkvi ha-tóság	László Sándor és neje	225133
Nov. 25.	Hátszegi kir. jbiróság	a tkvi ha-tóság	Barcsay István	87000
Nov. 25.	Budapesti kir. tvszék	a tkvi ha-tóság	Dr. Szabó István	223502
Nov. 25.	Budapesti kir. tvszék	a tkvi ha-tóság	Schuster Ferencz	43754
Nov. 26.	Rózsahegy kir. tvszék	a tkvi ha-tóság	Rakovszky István	269128
Nov. 27.	Törökbecsei kir. jbiróság	a tkvi ha-tóság	Melenczei gör. kel. szerb. egyházközség	80590
Nov. 29.	Nagykikindai kir. tvszék	a tkvi ha-tóság	Schmid Ödön	223540
Decz. 1.	Nagyszebeni kir. tvszék	a tkvi ha-tóság	Szelindek község	59353
Decz. 6.	Szombathelyi kir. tvszék	a tkvi ha-tóság	Stieder György	40880
Decz. 29.	Aradi kir. tvszék	a tkvi ha-tóság	Wecholer Ede	—
1903. jan. 10.	Ujvidéki kir. tvszék	a tkvi ha-tóság	Herger Agoston	61961
Jan. 17.	Aradi kir. tvszék	a tkvi ha-tóság	Hack Frigyes és neje	142080

Szerkesztői üzenetek.

H. E. urnak Szt.-Márton-Káta. A „Köztelek” már annyit foglalkozott a melas-éval, hogy a mi iránt kérdősködik, mind megtalálja lapunk idej, tavalyi s két év előtti számaiban, ha nem sajnálja azt a fáradságot, hogy kis-é utánalpozgasson bennük. Továbbá azt is ajánljuk, hogy kérje el attól a czukorgyártól, amelytől melaszét szándékozik vásárolni, „A melasse mint takarmány” című füzetet, melyet ingyen lehet kapni s mely szintén tájékoztatja arról, amit tőlünk kérdez. Mi nem mehetünk most ebbe a nagy dologba, mert akkor csupa ismétlésekbe bocsátkoznánk.

Deutsch Sándor, Bartha Menyhért, Fáber János uraknak. Kérjük teljes czimeiket a szerkesztőséggel tudatni, hogy multbavi tiszteletdíjaikat elküldhessük.

G. M. urnak Köztelek. A lötenyészési munkák közül legterjedelmesebb s legrészletesebb, több mint 50 illusztrációval ellátott munka: Kovács Béla és Monostori Károly „A ló és annak tenyésztése”. A szarvasmarha külemét és fajtáit legkimerítőbben tárgyaló illusztrált munka Tormay Béla „A szarvasmarha és annak tenyésztése” című munkája. Mindkét könyv bármely könyvkereskedésben megrendelhető.

H. I. urnak Budapest. Első kérdésre: a „Köztelek”. Második kérdésre: R. D. ur czime, Budapest, VII. Kerepesi-ut 72. Mezőgazdasági Múzeum.

D. J. urnak Lugos. A kéreztett jószágigazgató Pozsonyban lakik. A kéreztett könyv kiadóhivatalunkban kapható 5 koronáért.

T. J. urnak Vilova-Gardinorcze. Belgiumban közgazdasági tudósítónk még nincsen, kérdése ügyében a földmivvelési miniszteriumban kaphat felvilágosítást.

V. I. urnak Mosztonga. Az 1900. évi XXVII. t.-cz. 15. §-a értelmében nem-okleveles gazdatiszt szer. ödesénél felmondási idő felév, urasága, ha a felmondási időre járó minden járandóságát kielégítette, akkor szerződése megszüntethető és perelésnek nincs értelme.

B. M. urnak Pa-Poó. A télire elteendő takarmány-répáról a levelet legczélyszerűbb levágni, míg lecsavarni csak a magrépának hagyandó gumókról jó a leveleket, mert lec-avarással sok olyan anyag marad a gumón, amely közönséges elvermelési módnál rothasztó anyagokat tartalmaz.

MEZŐGAZDÁK FIGYELMÉRE!

Elismert kitünő hazai gyártmány!

1600 gözcséplőkészlet üzemben!

Czím: **ELSŐ MAGYAR** gazdasági gépgyár **RÉSZVÉNYTÁRSULAT** BUDAPESTEN, Váci-ut 19. szám.

Gőzcséplőkészletek

2 1/2, 3 1/2, 4, 4 1/2, 6, 8, 10, 12, 16erejűek.

Magánjárók (utí mozdonyok.)

Kérjük minden szakbavágó kérdéssel bizalommal hozzánk fordulni, készséggel adunk kimertő és felvilágosító választ.

Arjegyzék hívására díjmentesen hűldetük.

89. SZÁM

“M”

Be E

Gyü

A magyar kentik a k...
...
Igy a gyüm...
Holland...
...
K...
évi te

A teli...
után eszkö...
teszi a kü

dr. AS

←←←

Has...
tes ism

MAG

“O”

Igen font...
zin és pe

☼ Több

a

Bövebb

v v Legkitünőbb szerkezetű v v

"Mabille"-rendszerű borsajtók,

szőlőzúzók,
bortömlők stb.

»»»»»» kaphatók: ««««««

Beck és Gergelynél,
 Budapest, V., Váci-út 12.

SACK RUDOLF egyedüli képviselője Magyarországon

PROPPER SAMU
 Budapest, Váci-körút 52. szám.

Előre boesátva, hogy **Sack Rudolf** világhírű gyártmányai eredeti minőségben csak nálam kaphatók:

Ajánlom közkedveltségű **egyetemes és többvasú ekétmen** kívül sík és dombos talajra egyaránt kitűnően alkalmas **sorba- és szórva vető-gépeimet**

**szecskavágó-,
 répavágó gépeimet.**

Kézi, járgány- és göchajtásra

Járgányaimat,

a jelenkor legjobb szerkezetű **takarmánypároló** készülékemmel s minden egyéb gazdasági gépeket és eszközöket.

Mindenről kimerítő árjegyzék és községes felvilágosítások.

Syümölcsstermelők figyelmébe!

A magyar gyümölcsstermelés jövedelmességét évről évre tetemesen csökkentik a különféle **állati ellenségek** és **gombabetegségek**, melyek ellen gazdáink legtöbbször nem védekeznek megfelelő módon. Így a gyümölcsfák téli és tavaszi **permetezése**, mely **Németországban, Hollandiában**, stb. évek óta szokásban nálunk, jóformán ismeretlen.

☛ Kellő időben és megfelelő módon eszközök permetezése az évi termést **jelentékenyen nagyobbítja**, a minőséget **megjavitja**.

A **téli permetezés**, mely **novemberben**, lombhullás után eszközöndő először és **márcziusban** megismétlendő, tönkretesz a különféle **rovarpetéket** és bábokat, elpusztítja a **Fusiklasium, Exoascus, Monilia** gombák téli alakjait.

==== A legkitünőbb és legolcsóbb permetező anyag a

dr. ASCHENBRANDT-féle »»»»»»

«««««« **BORDÓI POR.**

==== Egy évi kísérlet mindenkit meggyőzhet. ====

Ára: 5 és 10 kg-os zsákban kg-kint 61 fillér.
 50 kg-os zsákban kg-kint 60 fillér.

☛ **Használati utasítás** minden csomaghoz mellékelve kívánatra részletes ismertető füzet bármikor **ingyen** és bérmentve küldetnek.

A por kapható a

MAGYAR MEZŐGAZDÁK SZÖVETKEZETÉNél
 BUDAPEST, V., Alkotmány-utca 31.

CLAYTON & SHUTTLEWORTH
 BUDAPEST, Váci-körút 63. szám

Által a legjutányosabb árak mellett ajánlatnak:

Locomobil és gőzcseplőgép-készletek 2½ egész 12 lóerőig, szalmakazalozók, járgány-cseplőgépek, löher-cseplők, tisztító-rosták, konkolyozók, kaszáló- és aratógépek, szénagyűjtők, boronák, „COLUMBIA-DRILL” legjobb sorvetőgépek, Planet Jr. kapálók, szecskavágók, répavágók, kukorica-morzsolók, darálók, őrlő-malmok, egyetemes acsél-ekék, 2- és 3-vasú ekék és minden egyéb gazdasági gépek.

Részletes árjegyzék kívánatra ingyen és bérmentve küldetnek.

Nagyszerű javítás a világhírű eredeti

„OTTÓ” motoron

benzin, petrolin stb. részére.

Egyszerű berendezés, legcsekélyebb berendezési költség, leg egyszerűbb szerkezet.

Langen & Wolf
 BUDAPEST,
 VI., Váci-körút 59. sz.

Igen fontos földbirtokosok és molnárak részére. Lokomobilok benzin és petrolin stb. részére legszolidabb kivitelben. Felvilágosítások, költségvetések és tervek ingyen.

☛ Több ezer eredeti „OTTÓ” motor eddig szállítva. ☛

Schneider J. és Társa
 Budapest, V. ker., Báthory-utca 12. sz.

Ajánlja különböző minőségű 6799

géptisztító kenderét és kóczát.

Kívánatra mintával és árjegyzékkel szívesen szolgálunk.

===== Ösmeri ön =====

a legújabb "Kalmár" rostát??

Bővebb felvilágosítást ingyen és bérmentve ad **Kalmár Zs. utóda** rostagyáros. Hódmező-Vásárhelyen

Gyárilag javított
igen jó, használt

gőzcséplőkészletek

kaphatók:
BECK és GERGELY-nél
Budapest, V., Váci-ut 12.

Legolcsóbb és leghatásosabb trágyázás.

A Cséry-féle szemétfuvarozási és feldolgozási részvénytársaság által a fővárosi területén összegyűjtött

rostált és compostirozott szemétrágya

előnyös vegyi összetétele és dús nitrogén, phosphor és kálitartalmánál fogva ugy a

gabonafélék mint pedig szőlők trágyázására kiválóan alkalmas.

Az eddigi kísérletek eredményei bizonyítják e trágyaszer rendkívüli előnyeit.

A szemétrágya beszerzési ára nagy belértéke dacára **olcsóbb** mint a természetes marhatrágya vagy bármely műtrágya. Részletes árajánlattal és ismertető füzetrel szívesen szolgál a kizárólagos eladással megbízott

Magyar Kereskedelmi Részvénytársaság Budapest, V., Váci-körut 32.

Uj! Tartós! Czélszerű!
A XX. század csodája.
Az újonnan feltalált

"EDISON"

villamos zseblámpám
néhány gyertyafény világos-
ságot ad.

Ezen újonnan feltalált és szabadalmazott „Edison” villamos zseblámpa drót és vegyszertől csekély költségű bármikor tényleg világosságot ejtesz minden tűzveszély kizárásával. Nem kell több gyertya! Működik a vízben is! Bizonyítja is számtalan elismerés, hogy ezen „Edison” villamos zseblámpa tényleg a legjobb és legbiztosabb. A pontos és kifogástalan működésért teljes garanciát vállalok. Szétküldést előleges 6 korona beküldés mellett bementre, avagy utánvéttel pontosan eszközölök.
Cím:

STRASSER JAKAB
az „Edison” villamos zseblámpa vezérképviselője
Budapest, Nagymező-utca 35. sz.

Magy. kir. államvasutak
158917/902. Cl. sz.

HIRDETMÉNY.

A magyar királyi állam vasutak kezelésé alatt álló szentes-hódmezővásárhelyi helyierdekű vasuton a szállítási adómentesség folyó évi november hó 20-án lejár.

E naptól fogva tehát a nevezett helyierdekű vasutak összes díjtételei, melyek a díjszabásban (tehát annak függvényében is) foglaltatnak, vagy a melyek kihirdetés után díjmérséklyésként életbe léptetettek, a megfelelő adópótlékkal felelve fognak alkalmaztatni.

Budapest, 1902. okt. hó.

Az igazgatóság.

(Utánnomás nem díjaztatik.)

Magy. kir. államv. sut. k.
163269/902.

HIRDETMÉNY.

A kedvezményes áru vasuti jegy váltására jogosító arczképes évi igazolványok kiállítására az 1903. évre.

Az 1903. évre kiadandó kedvezményes áru vasuti jegy váltására jogosító arczképes évi igazolványok kiállítása immár kezdetét veendi. Szükséges ennél fogva, hogy az utazási kedvezményre jogosultak közül a tényleges szolgáltatásban állók, az igazolványok kiállítását hivatali felsőbb-égük útján, a nyugdíjasok pedig közvetlenül az alulírott igazgatóságtól (Andrássy-ut 73-75. szám) az eddigi eljárás szerint már most kérelmezék.

Mint hogy pedig az 1903. évre egészen új igazolványok adatnak ki, s így a jelenleg érvényben levő igazolványokba kapcsol arczképek nem használhatók, szükséges, hogy minden egyes igényjogosult új arczképet terjesszen be. Az arczkép előlapjának alsó szélére az illető tulajdonos teljes neve tisztán és olvashatóan rávezetendő.

Kezelési illeték fejében ezen is igazolványonként egy korona fizetendő készpénzben, a mi helyett bélyegjegyek nem fogadtatnak el.

Ezen illetéket legelőször rendeltetésének pontos megjelölése mellett, postautalvánnyal a m. kir. államvasutak főpénztára címére (Budapest, Andrássy-ut 75. sz.) beküldeni.

Budapest, 1902. október hóban.

A magy. kir. államvasutak igazgatósága.

Utánnomás nem díjaztatik.

Lóeladás.

Gróf Lónyay Gábor ur deregnyői ménese létszámának apasztása végett,

10 darab angol félvér anyakancza,
14 darab angol félvér 4 éves kanczacsikó,
4 darab angol félvér 3 éves kanczacsikó,
10 darab angol félvér 2 éves kanczacsikó,

fog november hó 24-én délelőtt Deregnyőn az uradalmi udvarban nyilvános árverés útján eladatni, Közelebbi fölvilágosítással szolgál, kívánatra a Bánóczi vasut állomáshoz fogatot küld az

7986 Uradalmi intézőség, posta és távirida Deregnyőn.

KALMÁR VILMOS, BUDAPEST

VI., TERÉZ-KÖRUT 3. SZ.

a csehországi Thomas-művek
magyarországi vezérképviselője
ajánl

Thomasfoszfátlisztet (Thomassalak),

„Martellin” dohánytrágyát,

Eredeti stassfurti kálisót és kainitot.

— A műtrágyák beltartal-
— 00 máért szavatolok. 00
— Pontos és lelkiismeretes
— 0000 kiszolgálás. 0000

Pesti Hengermalom-Társaság Budapestben.

Alapított 1839.

Alapított 1839.

Magyarország legelső malmalma.

Minden kiállításon, a melyen részt vett, a legmagasabb kitüntetésekert nyerte el.

A Pesti hengermalmi liszt a **legszebb és legjobb** magyar liszt, **mindig egyenlő kitűnő** minőségben. **Figyelmeztetés:** A Pesti hengermalmi lisztet elegendő mennyiségű, de nem nagyon meleg vizet kell keverni, (többet mint más lisztet), a tészta igen jó erősen kigyurandó és hosszabb ideig pihentetendő, s csak ha tökéletesen megkelt, kell azt jól átfutótt, de nem túlforró kemenczébe rakni. A több murkát és tüzelést bőven téríti meg a több, szebb és jobb sütemény. A ki olyan helyen lakik, a hol a **Pesti hengermalm** gyártmányai lisztelárusítóknál **egyáltalán nem** vagy **megbízhatóan nem kaphatók**, az dara-, liszt- és korpaszükségletének beszerzése végett **egyenesen a malomhoz** forduljon.

7574

A magyar

gazdatisztek és erdőgaz-
ték országos egyesülete
ajánlja a földbirtokos és bér-
lőknek állasközvetítő osztá-
lyánál bejelentett tagjait el-
helyezésre. Az ez ügyben való
minden fölvilágosítás és a köz-
vetítés teljesen díjmentes.

Mezőgazdaság

és erdőszelvényekkel foglalko-
zóknak nyugdíjintézet. Ezer-
közöl biztosításokat: nyugdíjra,
rokkantsági díjra és özvegyi
díjra, mezőgazdasági, erdőszelvény-
és ezekkel rokon foglalkozású
egyének számára a legolcsóbb
díjtételekkel, mert nem nyu-
gózkodásra alkalmat vállalt.
Kívánatra alapszabály díjtábla-
zattal és bővebb fölvilágosítá-
sál szolgál az igazgatóság:
Budapest, Köztelek, 1161-
25. szám.

Kitünő csöves tengeri darálók drbjá 48 frt. BECK és GERGELY Budapest, V., Váci-ut 12.

Páris 1900. világiállítás: "GRAND PRIX."

KWIZDA-féle
restitutions fluid

40 év óta az udvari istállóban, a katonai és pedig a nagyobb istállóban használatban, nagyobb megerősítés előtt és után erősítőül, inak merevedése ellen stb. s a trainingnél nagyobb munkára képesíti a lovat.

cs. és kir. szab. mosóvíz lovak részére.
— Egy üveg K. 2-80. —

KWIZDA szabadalma.
Pneumatic. bokavédő szalaglépárnával Bokavédő szalagok

gummiból
szürke, fekete, barna és fehér színben és 4 nagyságban állítatik elő és pedig a bal és jobb lábra.

A bokára, a—b-ig mérve, melynek körülete
20—22 cm. megfelel az 1. sz. | 24—27 cm. megfelel a 3. sz.
22—24 cm. " " 2. sz. | 27—30 cm. " " 4. sz.

A szabad. bokavédők árai:
Szürke színben drbnként | Fekete, barna v. fehérszín.
1. sz. K. 5-50. 2. sz. K. 5-90. | 1. sz. K. 5-90. 2. sz. K. 6-40.
3. sz. K. 6-40. 4. sz. K. 7-80. | 3. sz. K. 6-80. 4. sz. K. 7-70.

Főraktár:
Kwizda János Ferencz cs. és kir. osztrák, magyar királyi, román királyi és bolgár fejedelmi udv. szállító, kerületi gyógyszerész, Korneuburg, bei WIEN.

28450/02. szám. II. Magyar királyi állami fizetvétség Kolozsvárott. PÁLYÁZATI HIRDETMÉNY. Fagygy szállítása iránt.

A magy. kir. államvasutak kolozsvári üzletvezetősége az 1903. esetleg 1904--1905. évben szükséges fagygy szállítása iránt ezennel nyilvános pályázatot hirdet. A szükséges mennyiség évente mintegy 1600 kgrt tesz ki. Ezen mennyiség azonban a tényleges szükségletnek csak megközelítő előirányzatát képezi, miért is a szállítást elnyerő cég köteles lesz a magy. kir. államvasutak kolozsvári üzletvezetősének kívánataira a szükséghez képest ezen mennyiségnél 25%-al többet, vagy kevesebbet szállítani.

A szállítás az 122291/96. szám alatti általános és a fagygy szállítására vonatkozó 39986/92. sz. alatt kiadott különleges szállítási feltételek s az ajánlati tárgyalásnál elfogadott minta alapján eszközözendő.

Ezen feltételek a magy. kir. államvasutak összes üzletvezetőségeinél a hivatalos órák alatt naponként megtekinthetők, vagy a budapesti nyomtatványtárnál a megállapított ár előzetes lefizetése mellett megzerezhetők, megjegyezvén, hogy az általános feltételek 50 fillér, a különleges feltételekért 20 fillér fizetendő.

Ha a szállítási feltételek a nyomtatványtártól posta útján kéretnek, úgy a kívánt feltételt leggyorsabban és pontosan megjelölendő s azoknak fent említett eladási árán felül a bérmentes elküldéséhez szükséges 20 fillér postadíj is beküldendő a nyomtatványtárnak és pedig vagy készpénzben, vagy pedig magyar postai értékegyekben.

Minden ajánlóról feltételeztetik, hogy az illető szállítási feltételeket ismeri és egész terjedelmükben elfogadja.

Mindennyik ajánló ajánlatával az ajánlatok felbontásának napjától számítandó 4 héti kötelezettségben marad és azt nem vonhatja vissza.

A pályázati feltételek a kolozsvári üzletvezetőség anyag és leltár beszerzési osztályánál az ajánlati mintáit szolgáló ivvel együtt, díjmentesen megszerezhetők. Mindazon cégek, melyek mindeddig nem álltak szállítási viszonyban a m. kir. államvasutakkal, tartoznak szállító képességüket és megbízhatóságukat igazoló kereskedelmi és iparkamarai bizonyítványt az ajánlathoz csatolni.

Az egy koronás bélyeggel ellátott ajánlatok lepecsételve ezen külszimmel: "Ajánlat 28450/902. számhoz" 1902 évi november hó 27-ikének déli 12 órájáig a kolozsvári üzletvezetőség I. osztályának főnökénél benyújtandók, vagy posta útján beküldendők.

Bánatpénz gyanánt az ajánlott mennyiség értékének 5%-a készpénzben vagy állami letételekre alkalmas értékpapirokban 1902. évi november hó 26-ának déli 12 órájáig a magy. kir. államvasutak kolozsvári üzletvezetőségének gyűjtőpénztáránál leteendő.

Az ajánló cég köteles a szállítani szándékolt fagygyuból az anyag megvizsgálása végett 0.5 kgr. mennyiséget szelenczébe téve jól lepecsételve és a szállító jegyével ellátva mintául az üzletvezetőség anyag- és leltárbeszerzési ügyosztályához címelve (Emke palota 1. emelet 28- ajtó) beküldeni, mert minta nélkül a beérkezett ajánlat tárgyalhatni nem fog.

Ezen feltételektől eltérő ajánlatok, továbbá olyanok, a melyek nem a kitűzött határidőig érkeznek, vagy táviratilag tételnek, végre oly ajánlatok, melyek lényeges részükben javításokat vagy vakarásokat mutatnak vagy melyekre nézve az előirt bánatpénz nem tétel, figyelembe vétetni nem fognak.

A magy. kir. államvasutak kolozsvári üzletvezetősége fentartja magának a jogot, hogy az ajánlatok közt — tekintet nélkül az árra — szabadon választhasson, továbbá, hogy az ajánlott mennyiségből tetszés szerinti részben mennyiség szállítást is átengedhessen oly formán, hogy ajánlók ily részbeni szállítást is elfogadni köteleztetnek, ha csak ajánlatukban az ellenkezőt ki nem kötötték, végre hogy a cég elérésére bármely más irányú intézkedést teheszen.

KOLOZSVÁR, 1902. október hóban. Az üzletvezetőség. Utányomás nem díjazatik.

OLVASSUK el a „Kísérletügyi Közlemények” utolsó füzetében A cziromaggal való hizlalásról szóló közleményt.

Néhány waggonrakomány cziromag eladó

Paikert Henrik seprősi gazdaságában Aradmegye.

Lapunk bekötési táblája

2 kor. 72 fill. (portómentesen) kapható kiadóhivatalunkban.

FUCHS ÉS SCHLICHTER

— első magyar tejjgazdasági gép- és eszközgyár —
Budapest, VI. ker., Angyalföld, Jász-utca 7. szám.

Tejszövetkezeti berendezéseket

kézi erő- és gőzhajtásra, ugyszintén mindennemű tejjgazdasági gépeket és eszközöket a legjobb kivitelben és legelőnyösebben szállit.

VAJKIVITEL.

A szövetkezetek és tejjgazdaságok által termelt vaját a legmagasabb áron korlátlan mennyiségben átveszi.

Gabona-eladás.

A silingyiai m. kir. bérgazdaság folyó évi terméséből származó, Silingyán elhelyezett

1400 q. buza,
100 q. árpa,
150 q. zab,

folyó évi november hó 22-én délelőtt 10 órakor

Mezőhegyesen a m. kir. állami ménesbirtok igazgatóságának hivatalos helyiségében zárt írásbeli ajánlatok alapján tartandó nyilvános versenytárgyaláson el fog adatni.

Ajánlatok az ajánlati ár 5%-ának megfelelő bánatpénzzel együtt fenti határidőig Mezőhegyesen a ménesbirtok igazgatóságánál nyújtandók be. Később érkező ajánlatok figyelembe nem vétetnek.

A gabona-minták Mezőhegyesen a ménesbirtok igazgatóságánál, valamint a m. kir. bérgazdaság intézőségénél Silingyán (Arad vármegye, u. p. Tancz) megtekinthetők és az eladási feltételek ugyanott meg tudhatók.

BUDAPEST, 1902. október 31.

8007

M. kir. földművelésügyi minister.

Birtokbérlet!!

2800 hold prima szántóföld és még ehhez 250 hold új irtás, 600 hold kaszálórét, 1000 hold legelő, kitűnő szép fekvésű, buzának, repcének, cukorrépának alkalmas, közel vasúthoz **azonnal kiadó.** Kivánatra ebből felelőse is megkapható. Épületek úgyszint a földek kitűnő karban lévő. Közlelbit retourellyelgél komoly reflexiónsnak: 7972/c

Österreicher Bernátnál, N.-Kanizsán.

Tejvétel.

Több előkelő tejkereskedő megbízásából nagyobb mennyiségű tejet, január 1-ére szerződéses keretben. Kérem ezennel a t. tejtérmetelő urakat, sziveskedjenek melletti b. ajánlatukkal megvizsgálni. Spitzer Jakab, Budapest, VII., Rombach-u. 13. 7906

Facsemeték

Jegenyenyár, akác, nyír, fenyő, hárs, juhar, pirosberkenye, továbbá gleditsia, maklura, auneufiaka, tamariska stb. fajokból jutányos áron eladók. Lipthay Jenő tisztartó Bashalom, u. p. Királytelek. 7835

Kötélárak

dohányzsinórok, fűrészzsinórok, zsinórok, továbbá **szákok** legelősebban **Dukasz Miksa** kötélgyártó cégénél **Budapest, VI., Ó-utca 8.** kaphatók. 7782

GAZDÁK BIZTOSÍTÓ SZÖVETKEZETE

Budapest, VIII., Baross-utca 10.

Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület
ugy is mint a

Gazdasági Egyesületek Országos Szövetsége
Alakult 1900. erkölcsi támogatásával. Alakult 1900.

Biztosítéki alap:

Kormány hozzájárulásával	400,000	—	ker.
Alapítványok	1,268,080	—	"
Tartalékok	111,053	60	"
Összesen:	1,779,133	60	"
Első évi felesleg	90,349	—	"

Biztosításokat elfogad tűz- és jégkár ellen, ugyszintén az ember életére különféle módozatok szerint.

Az üzlet eredményben a biztosított tagok díjarányukban részesülnek és az 1901. évi üzletfeleslegből úgy a tűz- mint a jégkár ellen biztosítva volt tagok 4%-os díjvisszatérítést nyernek.

Biztosítási ajánlatok benyújthatók közvetlenül vagy a képviselők közvetítésével. Nyomtatvánnyal és felvilágosítással minden irányban készséggel szolgál **az Igazgatóság.**

Magyar kir. államvasutak üzletvezetőség Szeged.
27821/902. szám. I.

PÁLYÁZATI HIRDETÉNY.

Pályafentartási fák szállítása iránt.

A magy. kir. államvasutak szegedi üzletvezetősége a vonalai szükségletének fedezésére az 1903. évben szükséges pályafentart. fák szállításának biztosítására ezennel nyilvános pályázatot hirdet.

Az 1903. évi szükséglet, mely a tényleges megrendelés alkalmával még felemelhető vagy lejjebbithető a következő:

Erdei fenyő deszka 28 m³, Jegenyé fenyő deszka 80 m³, Luc fenyő deszka 62 m³, Szurkos fenyő deszka 3 m³, Tölgyfa deszka 6 m-ig 5 m³, Fekete szurkos fenyőfa 7 m-ig 19 m³, Metszet jegenyé fenyőfa 12 m-ig 116 m³, Metszet jegenyé fenyőfa 12 m. feül 43³, Metszet erdei fenyőfa 12 m-ig 32 m³, Metszet szurkos fenyőfa 12 m. 23 m³, Faragott tölgyfa 396 m³, Szurkos fenyőfa 54 m³, Metszet lécz puhafából 49600 fm., Keritési oszlop tölgyfából 2360 drb., Erdei fenyő palló 13 m³, Jegenyé fenyő palló 48 m³, Luc fenyő palló 11 m³, Szurkos fenyő palló 38 m³, Tölgyfa palló 98 m³, Keritési rud tölgyfából 14600 fm., Keritési rud puhafából 1500 fm., Tölgyzálfa 29 m³, Puhá szálldeszka 14 m³, Fedő zsinidely 47 cm. 34000 db. Szurkos fenyő koszka 21000 db.

A fenti anyagok pontos méretei a részletes méretjegyzékben vannak felsorolva, mely méretjegyzék, ajánlati és pályázati feltételek aluli üzletvezetőségénél ingyen kaphatók, míg az általános és különleges szállítási feltételek csakis készpénzfizetés ellenében a magy. kir. államvasutak nyomtatványtárától (Budapest, Andrassy-ut 73/75. sz. alatt) 50, illetve 30 fillérenyi áron szerzethetők meg, illetve 20 fillér külön díj beküldése mellett posta útján megküldetnek.

Az ajánlatok csakis a külön e célra szerkesztett ajánlati mintán teendők.

A szállításhoz a következő feltételek irányadók:

A szállítás a m. kir. államvasutaknál érvényben levő s anyagok szállítására vonatkozó 123291/96 számú általános, valamint a pályafentartási célokra szolgáló gömbölyű faragott és metszett fák szállítására vonatkozó 142889/1901. számú különleges feltételek értelmében eszközözendő, mely feltételek a pályázati határidőig alulról üzletvezetőség anyag és leltár szerzési osztályánál, valamint a m. kir. államvasutak igazgatóságánál és minden üzletvezetőségénél naponként a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

Az ivenkint 1 koronás magyar okmánybéllyel ellátott ajánlatot ezen alábbi külczimmel:

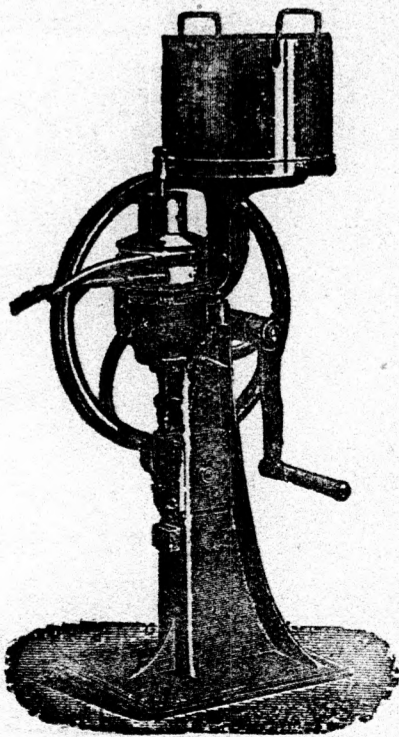
Ajánlat épületfák szállítása iránt 28821/902. számhoz 1902. évi november hó 8-án déli 12 óráig a m. kir. államvasutak szegedi üzletvezetőségének I. osztályához benyújtható, vagy posta útján beküldendő.

Bánatpénz gyanánt az ajánlott mennyiségek értékének megfelelő 5 százalék készpénzben vagy állami letétre alkalmas értékpapirokban 1902. évi november hó 7-iki déli 12 óráig a szeged üzletvezetőség gyűjtőpénztáránál leteendő, esetleg posta útján oda beküldendő.

SZEGED, 1902. év október hóban.

Az üzletvezetőség.

Utányomás nem díjazatik.

Alfa-Separator Részvénytársaság, Budapesten.

Tejgazdasági gépgyár.

Iroda és raktár:

V. ker., Báthory-utca 4.

Gyártelep:

VI., Petneházy-u. 8-10.

Alfa-Laval Separatorok
(tejfőző gépek)

kézi- és erőhajtásra.

Alfa-Separatoraink eddig kb.
550 első díjat nyerték.

Évi gyártás kb. 47.000 db.

Az Alfa-Separator a
legtökéletesebb főzőgép!

Tejszállító kannák,
Fejőedények,
Tejhűtők,
Előmelegítők és pasztörizáló
készülékek,
Vajköpülő és vajgyártó
gépek,
A sajtgyártás eszközei,
Tejvizsgáló készülékek,
Mindenemű tejgazdasági
eszközök és gépek

a legjobb kivitelben!

Tejszövetkezetek és
tejfeldolgozó telepek
berendezése s
ujja alakítása.

Díjtalan tanácskozás minden
tejgazdasági kérdésben!

Árjegyzékek, tervek és
kölségvetések bérmentve.

Saját érdekében kér-
jen tőlünk ajánlatot

Szántóvasakra

BECK és GERGELY
BUDAPEST, V., Váci-út 12.

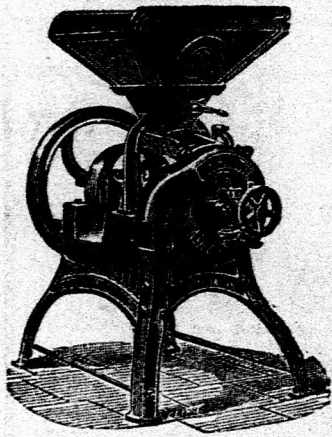
TÉLI IDÉNY 1902/1903.

Szecs kavágógépek

kézi és erőhajtásra,

Répa vágók. Kiváló munkabírásu

"Rapid" daráló gépek,

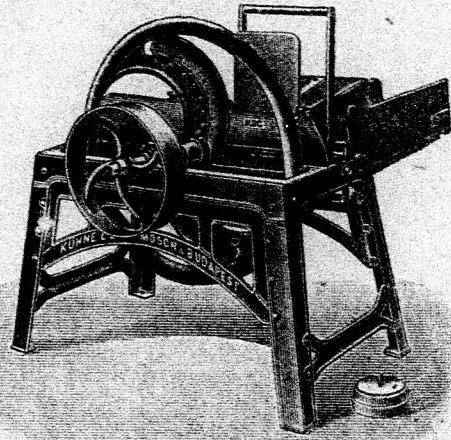
VENTZKI-féle szabadalm:
takarmányfülesztők,
Casali-féle szab, erőhajtásu
kukoriczamorzsolók,
rendkívül munkaképesekkel.

Teljes takarmánykamara felszerelések,
melyek sok évi tapasztalatok alapján a helyi viszonyokhoz mérten díjmentesen
tervezetnek, legjobb szerkezetben és gondos kivitelben szállítatnak

KÜHNE E.

mezőgazdasági gépgyára által MOSONBAN.

Főraktár: Budapest, VI. ker., Váci-körút 57. szám.

KWIZDA-féle korneu- burgi marha-táppor.

Étrendi szerlovak,
szarvasmarhák és
juhok részére.

50 év óta a legtöbb
istállóban haszná-
latban étvágytalan-
ság, rossz emész-
tesnél, a tej javítá-
sára s a tejelés fo-
kozására.

1 doboz ára K. 1-10, 1/2 doboz 70 fillér.

Valódi minőségben csak az itt látható véd-
jeggyel kapható minden gyógyszerárban
és droguarüzletben.

Főraktár:

Kwizda János Ferencz

cs. és kir. osztrák-magyar királyi, román királyi és bulgár
fejedelmi udvari szállító, kerületi gyógyszerész
Korneuburg, bei Wien.

Képes árjegyzékek ingyen és bérmentve.

Élelmi szerek ér-
tékesítését esz-
közlik az előírt
%o mellett. Felvilá-
gosítást és csoma-
golási utasítást V
ingyen nyújt tagok
és nem tagoknak.

Azonnali készpénz-
elszámolás.

MAGYAR GAZDÁK VÁSÁRCSARNOK ELLÁTÓ SZÖVETKEZETE HATÓSÁGI KÖZVETÍTŐ

Budapest Székesfőváros Központi Vásárcsarnokában.
SÜRGÖNYCZIM: AURORA--BUDAPEST.

Értékesítésre el-
fogad: Husne-
müket, füstölt
hust, vadakat, szár-
nyasokat — élő és
leölt állapotban, V
tojást, vaját, halat,
burgonyát, káposz-
tát, zöldségféléket,
gyümölcsöt stb. V

SZIVATTYUK | MÉRLEGEK,

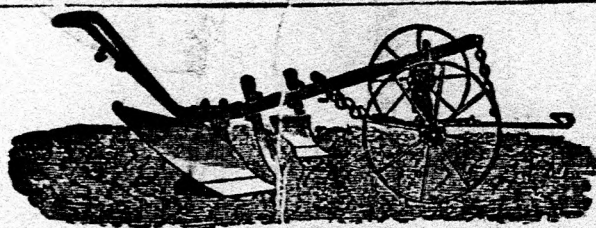
minden neme; házi, nyilvános, mező-
gazdasági és ipari célokra.

Legjobb gummi- és kender-tömlők.
Mindenféle csövek, csapok stb.

legújabb javított rendszerű tizedes futó-
súlyú és hídmérlegek fából és vasból, kereskedelmi,
közlekedési, gyári, mezőgazdasági és ipari célokra.
Embermérlegek, mérlegek házi használatra, barommér-
legek. Betéti-társaság szivattyu- és mérleggyártásra.

Árjegyzék ingyen és bérmentve. **W. GARVENS, Wien, I., Wallfischgasse 14. sz.**
Schwarzenbergstrasse 8.

HAZAI GYÁRTMÁNY!

"ZALA-DRILL"

sík és hegyes talajhoz egyaránt alkalmas, hazánk leg-
jobb sorvetőgépeit, szabad kikapcsolható káposuklyákkal.
Homokos talajra a "ZALA-DRILL" különösen e célra
készített és kitérőnek bizonyult vetőszarukkal lesz állítva.
"Perfecta" merítőkorongos vetőgépeit le-
szállított áron.

"Planet" rendszerű 16kapált.

"Planet" rendszerű kézi tologkapált 2 hajakéssel

14 kor., töltőgépet külön 6 kor.

"Hollingsworth" 16geréblyét.

Kukoriczamorzsolót, szecska- és répa vágót, vala-
mint egyéb gazdasági gépek és eszközöket

♦ Árjegyzék szívesen küldeték!

WEISER J. C.

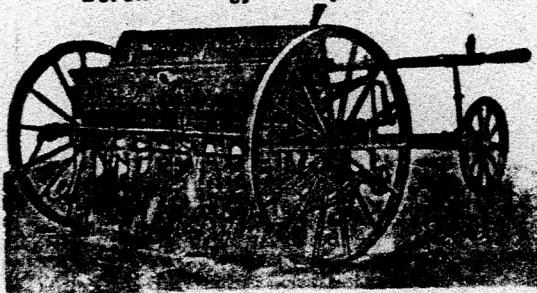
gazdasági NAGY-KANIZSÁN
Gépgyára,

Ajánlja EGYETEMES ACZÉLEKÉIT

aczelgerendélyvel, 1-6 minőségű
tömöraczel kormányokkal.

KÉTVASU ACZÉLEKÉIT. Az egyete-
mes aczel-
has alkalmazható összes felszerelvényeit.

Boronáit és egyéb talajmivelő eszközöket

HAZAI GYÁRTMÁNY!

SZŐLŐOLTVÁNYOK

szokvány minőségben és európai nemes gyü-
keres és alma vesszők melyen leszállított ára-
kon. Oltványok ezre 90-100 ft. Mindenik a leg-
kiválóbb bor- és csemegefajokból, fajtisztán, teljes jór-
állással. Ha a szállítvány a megrendelésnek meg nem
felelne, úgy az oda- és visszazárlási költséget, valamint
a megrendelő által kifizetett összeget hiány nélkül azon-
nal visszafizetem. Így mindenki ebből szükségletét az
én költségemen házához szállítva tekintheti meg.

ÉLŐKERÍTÉS.

Gleditschia csemetek és magvak.

Óriás tövisű, igen gyorsan fejlődő sövénynövény. Ez az
egyedüli, melyből oly örökös kerítés nevelhető pár év
alatt rendkívül csekély kiadással, melyen nemhogy ember,
de semmiféle állat, még az apró nyulak sem hatol-
hatnak át, úgy hogy a bekerített részek teljesen kulcs-
csal zárhatók. Minden rendel shez rajokkal
ellátott ültetési és kezelési utasítást mellékel-
tetik. Bővebb tájékozás végett szíves fénynyomatú díszes
árjegyzékek ingyen és bérmentve küldetnek, rendelési
kötelezettség nélkül. Az árjegyzéken kívül egy oly köny-
vet kap ezzel, ki czímét egy levelezőlapon tudatja, mely
nincsen az a ház vagy család, a hol annak tartalmát
haszonra ne fordítanák, városban, falun, pusztán, gazdag
vagy szegény családnál egyaránt. Így még azoknak is
érdekben áll, kik rendelni semmit nem akarnak, mert
benné számos oly közlemények-foglatatnak, melyek min-
denkinek nagy szolgálatot tesznek.

Diócsemeték.

Kétéves, óriási jóvedelmet biztosító
váltónál fogva ennek tenyésztése
majd minden gazdaságban az utóbbi
időben rendkívül elterjedt.

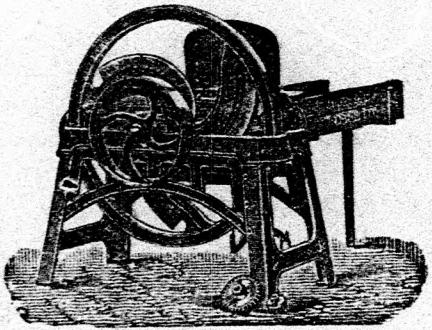
Czím: "Ermelléki Első Szőlőoltvány-Telep"
Nagy-Kágya, u. p. Székelyhid.

Vöröslóhere-, luczerna-, fe-
hérhere-, nyulzapuka-, bal-
taczim- és fűmagvakat leg-
magasabb napi áron vásárol:

DEUTSCH GYULA

heremagkiviteli nagykereskedése
BÉCS, II., Robertgasse 2.

Balesetek

Kiszárvai

Szecs kavágók szab. önműk. kiemelővel,

répavágók, darálómalmok.

Gőzfűllesztő-készülékek!

legujabb, legkényelmesebb szerkezetben

UMRATH és TÁRSA

mezőgazdasági gépgyárosoknál

BUDAPEST,

V. ker., Váci-körút 60. szám.

Gőzeséplőkészletek 10 lóerőig.

Ipari mozdonyok 100 lóerőig.

Eladó.

Fuchs József elecskei gazdaságának falkolájából kiváló szép növényi és gyökérzetű magas díofa. Megrendelések ajánlat. címre kérem. Fuchs József. Darház, Póstyán mellett. 7998

Ziska József

utóda

Rostély György.

Ajánlja a legmegbízhatóbb gabona-minőségű tizedes és százasos hidmérleget. A budapesti gabona- és értéktörzse szállítója. Iroda és raktár: Budapest, Eötvös-utca 52. Alapítva 1872. Javítások pontosan. — Árjegyzék bérmentve — Ugyanott kevesebb használt mérlegek jutányos áron kaphatók. 7887

Lóhere- és Luczerna-

magot vesz

a legmagasabb napi áron

HALDEK

heremagkiviteli üzlete Budapest Károly-körút 9.

Kitűnő tolókerék rendszerű vető-gépek

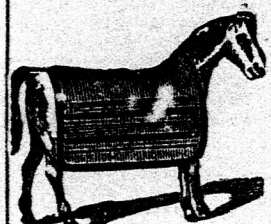
kerékvázoztatás nélkül.

13 soros frt 185.-
15 " " 200.-
17 " " 215.-
19 " " 230.-

Beck és Csergely Budapest, V. Váci-út 12. szám.

Nemesi birtok

600 magyar hold Gömörben vasút. országút mellett eladó. Bővebbet Glos Barna, a Magyar Mezőgazdák Szervezeténél Budapest, V., Alkotmány-utca 31. 7780

Az egyesült gyapjúáru gyárak általam mintegy 4000 drb. úgynevezett

katonai lópokrócsot igen olcsó áron és pedig db-ként 2 t. 25 kr. és páronk. 4 frt 20 kr. (8 pár vételenél bérmentes szétküldés) ad el közvetlen a ló tulajdonosoknak. Ezen vastag, elpusztíthatatlan pokrócsok meleg m. a bunda, kb. 145x195 cm. nagy, ennélfogva a lovat teljesen betakarja. B. minőség, kitűnő sportpokrócs, 125x185 cm. nagy, darabonként 3 frt. 80 kr. C. minőség sörházi és bányapokrócsok 135x190 cm. nagy, darabonként 6 frt.

Kötelezem magam hogy a meg nem felelő árúkat a kapott összegét visszaküldöm. Szétküldés eskis utánvát, vagy a pénz előleges beküldése mellett.

SALZMANN ADOLF gazdasági ezikké különleges üzlete, WIEN, II. I., Schmelzgasse 10.

Felhívás!

Mielőtt a földbirtokos birtokaira törlesztéses kölcsönt felvesz, vagy régi kölcsönt konvertál, úgy a jutányos kamat, gyors és szakavatott lebonyolítás, valamint a lehető legmagasabb kölcsönösszeg elérése tekintetében érdeke, hogy alanti bankcéget ajánlattételre szólítsa fel Czim: Frank Adolf banküzlete Budapest, VI., Eötvös-u 19. (Eötvös-udvar) saját ház. Interurban telefon szám 25-40.

Hizláló szer sertések részére.

Kitűnő hizláló-szer, takarmány-pótszer, lovak, bikák, ökrök, tehenek, borjúk, juhok és tyúkuk részére.

1/2 Kilós csomag 1 korona.

4 próbacsomag bérmentve 4 kor.

Hizlálószergyár:

W WIEN, W IX., Bleichergasse.

ALAPÍTÁTOT 1874

ÓRÁK, ARANY-EZÜST-ÉKSZER és CHINA EZÜST TÁRGYAK 6 ÉVI JÓTÁLLASSAL. RÉSZLET FIZETÉSRE is. REICH MÓR és FIA ÉKSZERESZEKNEL. SZEGEDEN. JAVÍTÁSOK PONTOSAN ESZKÖZÖLTÉNEK. NEM TETSZŐ TÁRGYAKAT KICSERÉLJÜK ESETLEG A PÉNZT VISSZA KÜLDJÜK. NAGY KÉPES ÁRJEGYZÉK INGYENES BÉRMENTVE

Szlavonai vetőmakk

legelőrendű kocsányos tölgyek (Quercus pedunculata) legelőrendű fűrtös tölgyek (Querc. sessiliflora) garantált csíráképességgel őszi vagy tavaszi időnyre szállít szlavoniai erdőségekből, a világhírű vinkovcei erdőkerületből.

Spitzer Jakob, Vinkovce, Szlavonia.

Ventzki-féle gyorsfűllesztő

leg egyszerűbb, legolcsóbb, legjobb készülék.

Több mint 36000 drb. használatban.

Burgonya osztályozó gép javított, a burgonya nem sérül meg, nagy munkaképesség.

Darálómalmok, zuzómalmok, szecs kavágók a legolcsóbb kivitelben. 7422II

JULIUS CAROW, specialis gyár burgonya termelési gépek előállítására PRAG-BUENA. Katalógusok. Ügyes képviselő kerestetik.

Posnansky és Strelitz Budapest, VI., Podmaniczky-u. 27. Gyár: Erzsébetfalva. Ajánlanak:

Aszfalt, Fedőpapirlémez, Kátrány, Carbolineum, Carbolsav, Creolin-t stb. legjobb minőségben, jutányos árak mellett.

KI AKAR LENNI? egyéves önkéntes

Mindazon ifjak, kik a kellő iskolákat nem végezték előkészítőségtől és foglalkozásukra való tekintet nélkül megszerzettek az egyéves önkéntesi jogot. Aki a sor alatt állott, elkészít. születési év közlendő. Prospektust ingyen és bérmentve küld: LICHTBLAU ALBERT a katonai előkészítő tanf. igazgatója, Debreczenben. Tanbizottság: eddigi DRÁGENTZ JÁNOS ny. ezredes és németújvári SIMONFY GYULA ny. huszárezredes és JAROSI LAJOS ny. százados. Felügyelő: a nm. vallás- és közokt.-ügyi m. kir. minisztérium megbízásából a tank. kir. főigazgató. 7264

Unghváry László (Czegledi) 300 holdas bortermő szőlőtelepének, továbbá gyümölcs- és szőlőiskolájának árjegyzéke megjelent hol 5 krajczártól felfelé nemes csemeték, 2 forinttól felfelé sima és gyökeres szőlővesszők. továbbá —16—18 forinttól felfelé sajáttermésű rendkívül finom újborok kaphatók. Ezenkívül mindenféle gyümölcsfadoncz, akác- és gleditschia-csemeték. Tessék árjegyzékét (borról is) kéri.

„JOBAN“-féle MAGYAR BLISTER.

A magyar blistert már eddig is számtalan méneztulajdonos és látortó az in bántalmánál évek óta sikerrel használta. Nevezetesen az in vastagodásánál, incesagadásánál, továbbá ceont ujképleténél, rossz helyen fekvő és sántaságot előidéző csontkinövésénél, heveny és idült deganatoknál, valamint bőrkeményedés ellen is. Hasonló kedvező eredményt alkalmazható ezen szer izületek rándulásánál, bokazületek laza összefüggésének esetében, nyultetem, csánkópók, kaptá és gyűrűtetem ellen, nemkülönben a csánkon előforduló tokezalagtüneteknél.

— Ára egy tégelynek 3 korona. — 6832

Kapható egyedül a készítőnél CSELEY PÁL gyógyszerésznél, NAGYMAROSON 2. szám.

Számtalan elismerő nyilatkozat birtokában, csak a következőket sorolom fel: M. kir. közp. honvédelvaskola parancsnokság, Báró Marschal Gyula őrnagy, iskola parancsnoktól, Domobrán Kókotóvics h. huszár főhadnagytól, Gr. Degenfeld főhadn. tól

Hirdetési ár 15 szög 60 fillér, ezen felül minden szó 4 fillér, kövér betűkkel minden szó 8 fillér beiktatásunként. A legkisebb hirdetési díj 60 fillér.

KIS HIRDETÉSEK.

Csak mezőgazdák és a szakirodalom terményei, továbbá állást keresők és adók hirdetményei vételnek fel e kedvezményes rovatban és árban.

Betöltendő állásokra vonatkozó hirdetéseket csakis a hirdető címének kitételével közlünk. **KIS HIRDETÉSEK ELŐRE FIZETENDŐK.**

Csak oly levelekre válaszolunk, melyekkel válasza szükséges levélbélyeget vagy levelezőlapot küldenek.

BETÖLTENDŐ ÁLLÁS.

Ispánt,
nőlelenti keresek azonnali belépésre. Bizonyítványok, melyek vissza nem küldetnek, Szécsi Illés, Szilas-Balás címzendeők. 7978

Pályázat.
Nagyméltóságú gróf Károlyi Sándor ur királydrócz-felügyarathi uradalomban egy másodrendű irnoki állás azonnali betöltendő. Évi javadalmazás készpénzben 320 korona, gyeritya és fapóték 21 korona 60 fillér, 10 méter kemény hasafó, burrozott szoba, kiszolgálás és étkezés. Gazdasági akadémiát vagy tanintézetet végzett egynek intézők gróf ur ó nagyméltóságához címzett bizonyítványok, melyek vissza nem adódnak, Kleiszer Károly tisztartóhoz Mezőterem, Szatmár megye. 7988

1903. január
1-ére gazdaságunkba egy székelyi irnoki gyakortól számtartó alkalmaznánk. Bizonyítványok, melyek vissza nem küldetnek, Klein és Meisels bér-gazdaságához címzende Szilva-Dadára kéretnek. 7990

Segéd-tiszt
kerestetik, a ki állást nagyobb uradalomban azonnali betöltéssel. Megkivánatik a magyar és tót nyelv bírása és több évi gyakorlat. Nős pályázók is jelentkezhetnek, mert próbaidő után előléptetés rövid időn belül lehetséges. Arizkópos folyamodványok a bizonyítványok alatti címen küldendők: **Nagybonyai uradalom, Nagy-bonyai.** 7989

Gazdasági irnok
kerestetik, melyek belépés mellett megismerkedjenek Gset Gáspár ur eskői uradalomban. Évi fizetés 900 korona, lakás, fűtés, világítás. Pályázatok felsőbb gazdasági tanintézetet végzett egynek, egyszerű bizonyítványokkal rendelkezők, melyek vissza nem küldetnek. **Serli Kálmán** kassza, posta Kondoros, Békéscs. 7991

1903. január
1-én való belépésre bér-gazdaságunkban egy intézői állás van üresedésben. Pályázni szándékozóknak küldjük ajánlatukat bizonyítványokkal és fizetési igényeik megjelölésével **Grosz és Schwartze Tiszalucz** címre. 7993

Nőtlen
irnoki állás betöltendő. Előnyben részesül, aki gazdaságban már gyakorolkozott, tejgazdaságban, szőlőművelés, pinceszakmában jártassággal bír, azaz működött. Bizonyítványokat beküldendők, melyek vissza nem küldetnek. **Velcei uradalom, Fejérmegye.** 8003

Pályázat.
Báró Balch M. örökösai varadai uradalomban azonnali belépésre kerestetik egy gazdasági **gyakornok.** Évi fizetés: 200 K. készpénz, természetbeni lakás, fűtés, világítás és étkezés a mindenkori fűtéstől. Megkivánatik: a magyar és német nyelv ismerete szóban és írásban, a román nyelv szóban. Szakiskolát végzettek, kik némi gyakorlattal bírnak, előnyben részesülnek. Pályázatok beküldendők: **Uradalom Intézőségnek Varadia (Temes.)** 8016

Kerestetik
gazdasági intéző kasznár és ispán. Ajánlatok az előző kitételekkel együtt a Budapesti Váci-körút 33. intézőségnek. 8010

Egy gazdasági
tanintézetet végzett, nőlelteni irnoki, a gazdaság minden ágában, főleg cukorrépa és hizlalásban tökéletesen jártas, ispán kerestetik. Fizetés 50 K. havonta és teljes ellátás. Ajánlatok: **Ujkéri bér-gazdaság, Ujkéri, Sopronm.,** küldendők. 8008

ÁLLÁST KERESŐK.

Felügyelőgazda
székelyi irnoki, keresek alkalmazást bármikor belépésre. Jó bizonyítványokkal rendelkezők. Cím: **Fehér István Sajó-Ecsere, Borsodmegye.** 8000

Sattler mester
állást keres gróf, vagy nagyobb uradalomban, hol szőgyártó, kocsifényező, kárpitos munkák szükségesek. 39 éves, nős, egy gyermek atyja. Cím: a kiadóhivatalban. 7999

Elméletileg
és gyakorlatilag képezett, kintű mezőgazdálkodó és állat gondozó 33 éves, nős ispán új évre ispáni állást keres. Tudakozódni lehet, dr. Mados Mihály m. k. megyei állatorvos úrnál Nagy-Szalontán. 8001

Kertész,
nős, családostól, vinészőlőiskolát végzett, ki a kertészet minden ágában, ugyintén a szőlészeten, borászatban és pinceszakmában is tökéletesen jártas, jelenleg is egy 60 holdas gyümölcs és diszkeresztet mint főkereszt önállóan vezet, január 1-ére állást keres. Kintű bizonyítványokkal és referenciákkal rendelkezők. Szíves megkeresést **L. F. főkereszt** jelleg alatt a kiadóhivatalba kér. 7988

Földműves-iskolát
végzett, a gazdaság minden ágában jártas, ev. ref. vallású, 26 éves, nőlelteni, ki 5000 holdas uradalomból szerzett négyéves gyakorlatát jó bizonyítványokkal igazolhatja, újévre való belépésre megfelelő állást keres. Cím: a kiadóhivatalban. 7995

A gazdaság
összes ágában jártas, nős, családtalan, 34 éves gazdasági, több évi kintű praxissal, ki jelenleg is felmondatlan állásban mint intéző működik, állást keres. Szíves megkeresést **S. B.** jelleg alatt a kiadóhivatalba kér. 7987

Gazdatiszt, 7984
41 éves, róm. kath. nőlelteni, ki a gazdaság összes ágában teljesen jártas, ugyintén a tejgazdaságban is; erélyes és megbízható jó bizonyítványokkal rendelkezők, a felbéli belépésre székelyi feltételek mellett állást keres. Cím: a kiadóhivatalban.

Debreczeni
gazdasági tanintézetet végzett, jó családból való fiatal ember üresedésben. Pályázni szándékozóknak küldjük ajánlatukat bizonyítványokkal és fizetési igényeik megjelölésével **Grosz és Schwartze Tiszalucz** címre. 7993

Ispán
és kertész, fiatal családostól, könnyvezetésben jártas, ily minőségben volt alkalmazva, bér-uradalomban basuló állást keres. **Kömüves János, Vecsés.** 8011

Előkelő
intézet műszaki képzetű tisztviselője elvállalná budapesti ház gondnokságot, vagy magánpalota felügyeletét. Cím: a kiadóhivatalban. 7846

Ispán
a gazdaság összes ágában tökéletesen jártas, cukorgyári praxissal állást keres december vagy januári belépéssel. Ajánlatokat **„Megbízható 8004”** jelleg alatt kérek a lap kiadóhivatalába. 8004

Segéd-tiszt
állást keres 3 évi gyakorlattal bíró, a kassai gazdasági tanintézetet jó sikerrel végzett fiatal ember. Szíves ajánlatokat kérem Klein Soma névre. **Tiszaluczra** küldeni. 8005

Számtartó
nős, 41 éves, egy gyermek atyja, ki hosszabb ideig egy belterjesen kezelt gazdaságban működött, kintű bizonyítványokkal és első referenciákkal rendelkezők, a könyvtelben teljesen jártas, mérlegképes, mellobbi belépésre számvevői vagy gazdasági könyvtel állást keres. Beszél és ír magyarul és németül. Jelenleg alkalmazva van, de állását bármikor elhagyhatja. Szíves megkeresést **„Szám-tartó 7727”** jel alatt kér a kiadóhivatalba. 7727

Földműves
és tejgazdasági szakiskolát végzett kereszény erélyes fiatal ember szerény igényű, új évre állást keres. Cím: a kiadóhivatalban. 7988

Okleveles gépész
éves állást keres január 1-jére, ki már nagyobb uradalomban több éven át mint gépészkezelés működött, mikről kintű bizonyítványokkal rendelkezők. Öntök új részleteket, esztergálok, kut és vízvezetkeket tisztaan csinál. Cím: **Rar-sz János, Pázmánd, Fejérm.** 7964

Gazdatiszt,
erélyes, egészséges, a gazdaság minden ágában jártas, gazdasági és állatorvos akadémiát végzett, állást keres. Igényei szerények. Ajánlatok **Fleissner, Wien, III., Neisner-Strasse 26., Th. 3. címre.** 7963

Magtárosi
vagy gazdasági állást keres egy katonaviselt tiszt, 3 évi gyakorlat, jelenleg egy birneves gyári gazdaságban mint gazdasági alkalmazott, beszél magyarul, német és tót nyelven. Cím: a kiadóhivatalban. 8013

A békécsabai
m. kir. földműves iskola igazgatója gazdasági tisztit alkalmazni kíván egy kiválóan felkészült, szorgalmas és erélyes végzettségű embert, ki magyarul, románul, tótul, oroszul és németül beszél, egy évig a mezőgazdasági tanintézetben volt alkalmazva s a katonaságtól mentes. Megkereséseket a munkaadó és javadalmazás megjelölésével az iskola igazgatójához kéretnek. 8011

Gazdatiszt,
33 éves, róm. kath., 10 évi gazdasági gyakorlat, a gazdaság minden ágában tökéletesen jártas, mellobbi belépésre bármely székelyi feltétel mellett állást keres. Szíves megkeresést **„G. M.”** jel alatt a kiadóhivatalba kér. 7989

Állást keres
egy kiszolgált huszár-mester, ki már öt évig mint ispán, öt évig mint gazdasági gazdaságban volt, a repa-, dobánytermeléshez valamint ököhizlaláshoz, jó bizonyítványokkal rendelkezők, nős, családostól, jelenleg egy igen birneves gazdaságban van. Cím: a kiadóhivatalban. 7971

Állást keres
gazdasági-iskolát jelenleg végzett, 12 évi, birneves uraságtól szerzett gyakorlat, bírő gazdatiszt, beszél magyarul és tót nyelvet, jártas a gazdasági minden nemében, állattenyésztés, hizlalás, cukorrépa, szőlész, dobánytermelésben stb., kettős könyvtel, irnoki feladatokat. Állást bármikor elfogadhatja, perzentos állása is lehet. Szíves megkereséseket **„Nemzetgazdaság”** címen a lap kiadóhivatalába kéretnek. 7977

ALLATOK.

Igen szép, válogatott vörstarka simmenthali jellegű 1-2 (3) éves

növendék ökor és üsző borjakat
úgyintén legprimább lekötni való és

jármos ökröket
legjutányosabb áron ajánlanak:

KLEIN és SPITZER
Kis-Czelli kereskedők.
Megrendelések egészég szerint bármikor is elfogadhatunk

Negy darab simmenthali, sz. övez. Törzskönyvbe felvett hágróképes 1½-2 éves bika a szőlőkészítési importáltak, apjuk Schweitzer kintmentes, jutányos áron eladó. Cím: **Szokolóci József** Szeged, Pólyán. 8009

Eredeti Rambouillet kosok

mindenkor nagyobb mennyiségben, diszválasztékban kaphatók:

Gróf Herberstein Alb. uradalomigazgatóságánál STRILEK, Morvaország.

Hanna vetőárpa
míg a készlet tart 100 kg-éig 19 koronáért kapható vasuti állomásainktól.

Eladó
egy pár almas-fák kanca, fehér fark és sörényű, 4 és 5 évesek, 155 cm. magasak, Zárif eskők. Értekezhetni Nagy-Semkuton gr. Teloki Sándorral. 7955

Vöröstarka tinó és üsző

legprimább, 1-2 esetleg 3 évesek és pedig hizlatni való ökrök eladására és későbbi szerződésre legelőszöbber árért vállalkoznak **Weiler és Eisner**
— Kis-Czelli kereskedők. —

Telivér
és félvér simmenthali tenyésztők, diszokéfével és tisztított kintmentes **westfalni keresztes bika** és **kozák** eladók az Ujkéri Uradalomban, u. p. Nagykanizsa. 8017

Az ihárosi tőgazdaságnál iháros, u. p. Ihárosbénye Somogy megye, egész éven át kapható kintmentes **tenyésző** u. p. 1, 2 és 3 nyaras gyorsnövésű csehpony, csuka, cempó, stülölvadák és stülök. 7885

Eladó bikák.
Schvarek Pál p-forrai gazdaságában 4 darab 12/4 éves, szépen fejlődött inothali bika van eladó. Az ára 400 koroná darabonként. 7967

Sertések-et értékesít

Grünwald Lipót
sertes-ügynök — BUDAPEST, — VII. Hunyady-tér 2.
Felvilágosítás: k készségelemmel adnak díjmentesen. 7816
Valódi erdélyi tinók és jármos ökrökkel is szolgálhatok.

VEGYESEK.
Megvételre
kerestetik körülbelül 1000 mm. préselt olcsórendű édeslív rötti nagy hegyi széna. Az ajánlatok kéretnek Hohenlohe herczog uradalom igazgatóságához Javorina, Szepesm. 8009

A nemes kosárfűz

fokozott keresletre van szerződés a tisztelt gazdaságokban gazdag településekről **ősz** telepítés céljából rendelendő **dugványokra** a pontos kiszámítás szempontjából magukat már most előjegyezni sziveskedjenek; kívánatra árlappal szolgál **Szekeres János** urad. nemes fűztelep **Közös Galgóc, (Nyitra.)** 7711

SOMOgyi GÉZA-féle állat-táppor,

mely az állatok emésztését nagyban elősegíti s kintűen táplál, megrendelhető kiadóhivatalunkban. Budapest, IX., Üllői-út 25. Egy kgr. ára 3 korona.

Eladó birtok.
Kis-Küküllő vármegyében, Dicső-Szt.-Márton székhelyűről a M. Vázarhelyre vezető törvényhatósági út szomszédságában, Nagy-Osmered határában egy 400 holdon fekvő tagosított birtok, összekötve a község végén levő 6 osztályú új uti kölk, 3 osztályú konyhával, eszerpedéssel és minden szükséges új gazdasági épületekkel, 50 db marhának való istállóval, 30 koczanak való malacoztatóval, gyümölcsösökkel, melyből 150 hold rét és legelő, amely többi is megöblösztet kasszánál és két db esztergályos bir. Fűköt marhatenyésztés és kereskedelemre igen alkalmas, mivel sok lucernának való szántóföld is van. Ge enday István, u. p. Sörényfalva. 7982

Saját készítményű
mindennemű gazdasági

ZSÁK

és vízhatlan kazaltakaro **PONYVA**
a legelőszöbber gyári áron kapható a **FISCHER-féle**
zsák- és ponyvaárúházban Budapest, Nagykorona-u.18.
Minták kívánatra ingyen, bérmentre küldetnek.

Takarmány

és krumpilfőző sertés-vész elhárítására különösen fontos kiegészítő és szék részre is, mely szobamelegítéssel is használható. 2 hektoliter nagyságú, ezélszerű **erős és olcsó.** Ujfalusi szabádalom. — Kapható: — 814

Németh Gyulánál

Erzsébetfalván.
Használati utasítás ingyen.

Jutányosan eladók.

Százados marhamérlegek
1500 kg. hordképességű erős vaskoriattal 2/3 méter hosszú 1 1/2 m. szélesséless.

Szeker
4000 és 3000 kg. horderejtű százados, tolv súlylyal 4 méter hosszú, 2 méter szélesséless.

Becserélek
őcska marhamázsákat új marhamérlegekre. Minden mérleg törvényesen hitelesítve öt évi jókaban tartható mellett.

DÉNES MANÓ
mérlegműszerész **BUDAPEST, VII., Dohány-utca 78.**

10-12 lóerejű
alig használt legkintűebb állapotban lévő új **gőzlokomobil** nagy jószekrényekkel kiegészítve mellett eladó. Megtekinthető Kálai Lejostul Budapest, VI. Gyár-u. 50. 8018

Veszék hosszuszálú czirok-szakált

Kérek ajánlatot mintával. 7887
Mellinger Zsigmond
Budapest, VI., Teréz-körut 2.

Gazdák

figyelmébe **50% olcsóbb**
M. kir. szab. mint bármely 12321-900. más világitó anyag a. A. 905.

pyrooleum világitása.

A pyrooleum szagtalan, nem füstöl, nem gyúlékony és már **több ezer uradalomban bevezettetett.**

Számos elismert levél nálunk betekinthető. Próbá küldemények 2 korona utánvét mellett. Kívántra prospectus ingyen és bérmentre. 7988
Dégen Jakab
Budapest, IX. ker., Közraktár-utca 28.

GŐZEKÉKET, GŐZ-UTIHENGEREKET GŐZ-UTIMOZDONYOKAT

a legtükrösebb szerkezettel és legolcsóbb árak mellett szállít

JOHN FOWLER & Co.

Telefon 42—50. BUDAPEST—KELENFÖLD a vasútiállomás közelében.

Iroda, raktár, javítóműhely.

Közlekedés vasúton és villamos vasúton.

Diszoklevél: POZSONYBAN 1902. — Aranyérem: VERSECEZEN 1902.

„METEOR”

legújabb szabadalmazott

TAKARMÁNY-DARÁLÓ

a maga nemében páratlan!

Nagy munkaképességű és olcsó! Alkalmas gép-, járgány- és kézi hajtásra.

Félerővel többet végez, mint bármely más daráló. Leírást és árjegyzéket kívánatra költségmentesen küld: **LÖW ALFRÉD** okl. gépészmérnök BUDAPEST, VIII. ker., Üllői-út 52/B.

TAKÁCS OSZKÁR gépgyára

BUDAPEST, Köztelek-utca 6. sz. (Üllői-út mellett).

RAKTÁRON TART:

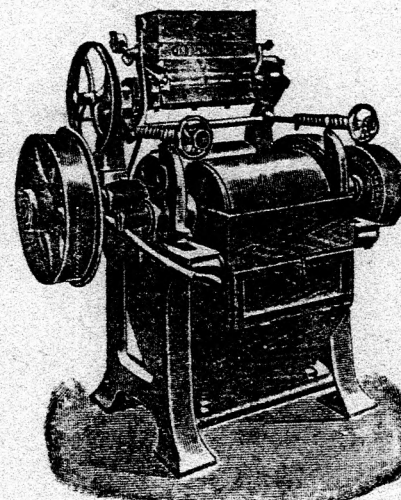
kijavított gőzcséplőkészleteket, valamint az Első Magy. Gazd. Gépgyárban készült új gőzcséplőgarnitúrákat, továbbá mindennemű mezőgazdasági gépeket és eszközöket, u. m.: vetőgépeket, rostákat, ekéket, morzsolókat, szecsavágókat

Járgányos- és tisztító cséplőkészleteket.

Csereszételek kütetnek. — Mérsékelt árak, kedvező fizetési feltételek.

WEGMANN MALOMÉPÍTÉSZET

Budapest, II., Horvát-utca 23. szám.

SZÁLLITUNK: hengerekéket és malmi gépeket Elvállalunk új malmok berendezését és régiék átalakítását.

V Világhírű V 7727

porcellán-hengereink,

melyekből több mint 17000 db-ot szállítottunk: darák és derekék kiörlésére nélkülözhetetlenek s előnyeikben minden egyéb gyártmányt felülmúlnak. Hengereinkkel követendő egyszerűsített örlési eljárásunkat a fenti czímen felállított mintamalmunkban bemutatjuk és oktadjuk.

Árjegyzék ingyen.

Tervvel és költségvetéssel szolgálunk. — Számtalan elismerés és kitüntetés.

Széna-préseket

szénának, szalmának, lennek, gyapotnak, fagyapotnak, bőrpéseket, gyepzőzég csomagolására legkitünőbb szerkezetben gyártanak:

Ph. Mayfarth & Co., Bécs, 21.

Arjegyzékek ingyen. 7888

KRAMER LIPÓT, Budapest, V., Kálmán-u. 3. sz. Honvéd-utca sarkán

TELEFON: 38—11.

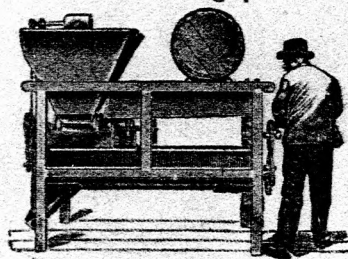
Sürgöny-czim:
„CERES” BUDAPEST.

Arjegyzékkel és részletes külön ajánlattal kívánságra díjtalanul, készséggel szolgálók.

A legjutányosabb árakon ajánl:

Oliva gépolajat, repceolajat, ásványkenőolajat, süritett gépkenőcsöt, hengerolajat, lámpaolajat, petroleumot, kocsikenőcsöt, olvasztott szinfagygyút, kenőszappant, kékkövet, kékviragot, Raffia-háncsot, saponáriát, creolint, carbolineumot, fedéllakot, zsákot, ponyvát, kész kéveket, műtrágyát és minden e szakba vágó cikket. Továbbá: Szalonnát, disznósirt a legolcsóbb napi árban. Szalonnáról lerázott sót marhahizlalás céljaira. Mezőgazdasági vetőmagvakat, szavatolt jó minőségben

Szab. Melasse takarmány készítő-gép.

Melasse szörpnek szecsával való keverésére a melasse hideg uton azonnal feldolgozható s a takarmány hónapokig áll. Romlás kizárva.

„DERBY” melasse erőtakarmány

tartalmaz: 40% melasset, 40% korpát, 20% szárított répaszeleteket.

Ara 10 korona per 100 klg. Budapesten vasútra adva.

Lovak, tehenek, hizók disznók, juhok stb.

részére. Bevezetve: a honvédlövassági laktanyában (Budapesten), az első és negyedik honvéd huszár ezrednél, a magyar lovar egyesületnél, a nemzeti lovardában, Alagon a verseny istállóknál, állattartók körödájában, Cséry-féle szemét fuv. rész. társaságnál, a budapest, bécsi, londoni és madridi omnibusz társaságnál, az ország legnagyobb uradalmaiban tehenek és hizók részére szecsával keverve. A „DERBY” takarmány a legolcsóbb takarmány.

Ajánlva az összes szaklapok által.

(Telefon 51—32. Sürgöny-czim „MELASSE”).

Darvas József és Társa Budapest, IX., Üllői-út 117.

A hatvani cukorgyár melasse lerakata és megrendelési helye.